Mecit Ömür Öztürk

DERVİŞİN TESELLİ KOLEKSİYONU 2

Klasik Metinlerle İyileşme

hayykitap

Hayykitap - 968
Herkes İçin Tasavvuf - 81

Dervişin Teselli Koleksiyonu 2
Klasik Metinlerle İyileşme
Mecit Ömür Öztürk

Hayykitap Genel Yayın Yönetmeni: Rauf Baysal
Klasik Metin Danışmanları: Damla Yılmaz, Doç. Dr. Fatih Tufan, Doç. Dr. Murat Uludağ
Kapak Tasarımı: Mükremin Seçim
Sayfa Tasarımı: Turgut Kasay

ISBN: 978-625-7479-79-0
1. Baskı: İstanbul, Temmuz 2022

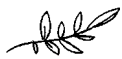
Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay.
Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B
Güneşli - İstanbul
Sertifika No: 45464
Tel: 0212 630 64 73

Hayykitap
Zeytinoğlu Cad. Şehit Erdoğan İban Sk.
No: 36 Akatlar, Beşiktaş 34335 İstanbul
Tel: 0212 352 00 50 Faks: 0212 352 00 51
info@hayykitap.com
www.hayykitap.com
facebook.com/hayykitap
twitter.com/hayykitap
instagram.com/hayykitap
Sertifika No: 12408

© Bu kitabın tüm hakları
Hayygrup Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.
Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Dervişin Teselli Koleksiyonu 2

Klasik Metinlerle İyileşme

Mecit Ömür Öztürk

Mecit Ömür Öztürk

1982 Ardahan Göle doğumludur. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü mezunudur.

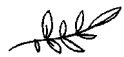
Doğu Haber, Haberdar, Serhat Birikim, Gazete Avcılar, Alternatif Süreç, Manşet ve *Gelecek* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. Esenyurt Belediyesi, Ajansbu ve Optimist İnternet Çözümleri'nde metin yazarı olarak çalıştı.

Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında metin yazarlığı dersleri verdi. Kırk üyenin katılımıyla, her ay farklı bir sosyal bilim dalında kırk kitabın özetlenerek kritik edildiği Kitap Meclisi çalışmasının kuruculuğunu ve dört yıl boyunca koordinatörlüğünü gerçekleştirdi.

Çeşitli edebiyat dergilerinde kısa öyküleri yayımlandı. İstanbul Yerel Gazeteciler Derneği üyesidir. Felsefe öğretmenliği yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Hayykitap'tan yayımlanmış kitapları:
Dervişin Teselli Koleksiyonu 2, Temmuz 2022
Korkma Hep Varsın, Haziran 2021
Yaşamın Gizli İşaretleri, Mayıs 2019
Hâletiruhiye, Mayıs 2018
Dervişin Teselli Koleksiyonu, Mart 2017

İçindekiler

Sunuş 9
Güven Tesellisi 11
İman Tesellisi 14
Dostluk Tesellisi 17
İç Ses Tesellisi 21
Öğüt Tesellisi 23
Ümit Tesellisi 25
Metanet Tesellisi 27
Fikir Tesellisi 30
Şükür Tesellisi 32
Akış Teşellisi 35
İhtar Tesellisi 38
Telafi Tesellisi 40
Akıbet Tesellisi 42
Hesap Tesellisi 44
Nizam Tesellisi 46
Cedel Tesellisi 48
Fıtrat Tesellisi 50
Ülfet Tesellisi 52
Farkındalık Tesellisi 54
Vefa Tesellisi 57
Nöbet Tesellisi 59
Çile Tesellisi 62

Hakikat Tesellisi 65
Ustalık Tesellisi 67
İdrak Tesellisi 69
Sanat Tesellisi 71
Toprak Tesellisi 73
Gam Tesellisi 76
İnsan Tesellisi 78
Hilim Tesellisi 80
İsabet Tesellisi 82
Hafıza Tesellisi 84
Beka Tesellisi 87
Emanet Tesellisi 92
Çözüm Tesellisi 94
Reca Tesellisi 96
Cevap Tesellisi 99
Muhafaza Tesellisi 101
Aidiyet Tesellisi 105
Kaynama Tesellisi 107
İspat Tesellisi 110
Takdir Tesellisi 112
Sıla Tesellisi 114
Görev Tesellisi 117
Kasvet Tesellisi 120
Görüş Tesellisi 122
Varış Tesellisi 124
Sınır Tesellisi 126
Kifayet Tesellisi 128
Terk Tesellisi 133
Devam Tesellisi 136
Kısmet Tesellisi 139
İçebakış Tesellisi 142
Kazanç Tesellisi 144

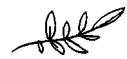
Karar Tesellisi 146
Mukavele Tesellisi 148
Tefviz Tesellisi 151
Arz Tesellisi 156
Felah Tesellisi 159
İrade Tesellisi 161
İstikamet Tesellisi 164
Vakit Tesellisi 166
Dua Tesellisi 168
Sufi'nin Duası 171
Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (1) 173
Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (2) 175
Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (3) 177
Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (4) 179
Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (5) 182

Batı'nın Tesellisi 185
Epiktetos'un Tesellisi 187
Bacon'ın Tesellisi 188
La Fontaine'in Tesellisi 189
Jane Austen'ın Tesellisi 190
Blake'in Tesellisi 191
Puşkin'in Tesellisi 192
Stendhal'ın Tesellisi 193
Shelley'in Tesellisi 195
Schopenhauer'un Tesellisi 196
Rimbaud'un Tesellisi 197
Oscar Wilde'ın Tesellisi 198
Mark Twain'in Tesellisi 199
Durkheim'ın Tesellisi 200
Pessoa'nın Tesellisi 201
Unamuno'nun Tesellisi 202

Virginia Woolf'un Tesellisi 203
James Joyce'un Tesellisi 204
Pavese'in Tesellisi 205
André Gide'in Tesellisi 206
Hemingway'in Tesellisi 207
Faulkner'ın Tesellisi 208
Steinbeck'in Tesellisi 209
J. R. R. Tolkien'in Tesellisi 210
Nabokov'un Tesellisi 211
Cortázar'ın Tesellisi 212
Saramago'nun Tesellisi 213
Márquez'in Tesellisi 214
Umberto Eco'nun Tesellisi 216
John Berger'in Tesellisi 217
Kundera'nın Tesellisi 218
Jostein Gaarder'in Tesellisi 220
Galeano'nun Tesellisi 221
Irvin D. Yalom'un Tesellisi 223
Herman Melville'in Tesellisi 225
Knut Hamsun'un Tesellisi 226
Giovanni Papini'nin Tesellisi 227
Agatha Christie'nin Tesellisi 228

Söyleşiler 229
Kitap Teselli Demektir 231

Sunuş

Allamul Ğuyub olan Allah Teala'ya hamd, O'nun tebliğcisi olan Resulullaha'a (sav) salavattan sonra...

İki kitap kapağı arasına yerleşebilmiş böyle şifa dolu bir nimete bizleri ulaştıran Rabbimize sonsuz hamd ve sena ederiz.

İçi pek çok hikmetlerle dolu olan bu kitap, insanın gizli ve açık manevi yaralarını sarmayı ve onların iyileşmelerine vesile olmayı amaçlıyor.

Okuyucularını yaşam serüveni içerisinde bekleyen tehlikelere karşı uyarıyor ve kalpleri daha hastalıklara tutulmadan evvel güçlendiriyor. Hayat yolculuğu sırasında çıkan büyük fırtınalara rağmen ilerlemenin yollarını gösteriyor.

Rıza hâlinden uzaklık, memnuniyetsizlik, gaflet, dünyevilik, dar görüşlülük gibi manevi virüsleri birer birer tanıtıyor ve onlardan kurtulma yöntemlerini anlatıyor.

Kayıp gibi görülen hâllerin kazanç vesilesi nimetler olduğunu öğütlüyor. Derdimizi sevmeyi öğretiyor. Derdimizin aslında dermanımız olduğunu reçete ediyor. Onların, Rabbimizden gelen armağanlar olduğunu hatırlatıyor.

Derman arardım derdime
Derdim bana derman imiş
Niyazi-i Mısri

Dünya çapında yaşanan salgın hastalıklarla eşzamanlı olarak bir de dünyevilik pandemisi yaşanıyor. İnsanlığın ahiret düşüncesinden hızla uzaklaşıp dünyevileştiği, manevi ve soyut

değerleri göz ardı ederek maddileştiği ve kalplerin gitgide katılaştığı, bu sebeple de pek çok ruhsal sarsıntıya yakalandığı bu dönemde böyle manevi bir aşıya ihtiyacımız vardı.

Kitabın sayfalarında okuma yolculuğuna çıkanlar, âdeta sahabe sofrasına oturmuş, Mevlâna'nın huzurundaki sohbette bulunmuş, geçerken Epiktetos'a şöyle bir uğramış, Bediüzzaman'ın huzurunda konaklamış ve daha pek çok gönül dostunun halkasına uğradıktan sonra kendisini yükleri hafiflemiş, ruhu genişlemiş bir şekilde evine dönmüş gibi hissedecektir.

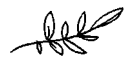
Allah Teala bazen yumruk kadar bir kuşa dünyanın en güzel sesiyle şarkılar söyletir. İkindi güneşi kısa sürelidir. Ancak gölgesi en uzun olandır.

Dervişin Teselli Koleksiyonu'nun her iki kitabı da bir teselli medresesi, bir şifa mektebi oldu. Bu iki kitabın harfleri kadar, belki de daha fazla insan, kitaptaki satırlar vesilesiyle yaşam ümidi kazandı, yoluna şevkle devam etti, kaderindeki musibetten bu kitap eşliğinde taburcu oldu. Henüz bu medresede musibet tedrisi görmemiş, bu iki mektepteki şifasını almamış pek çok kimseler olduğu da bir gerçektir.

İçinde kendisine uygun bir derman, bir deva bulunan herkesin yolunun bu teselli okulundan geçmesi duasıyla...

İbrahim Halil Can
İlahiyatçı Yazar

Güven Tesellisi

Hayvanat bahçelerinde vahşi hayvanların olduğu bölümlerden korkusuzca hatta neşemizden bir şey kaybetmeden geçeriz. Bunun sebebi, onların bize zarar verme ihtimalinin olmadığına dair kesin bilgimizdir. Yaşam yolunu adımlarken ise böyle bir emniyet duygusundan mahrumuzdur. Hâlbuki yaşamdaki musibetler, hayvanat bahçelerindeki vahşi hayvanlardan daha çok kontrol altındadır.

Bizim için tehlike arz eden her varlık ve hadisenin ipi, nihayetinde Allah'ın kudret elindedir. Onların bize verebileceği zararların son çizgisini de Allah çizmiştir.

Selamet ve emniyet yalnızca imandadır.

Bir mümin, başına gelen musibetlerin karar vericisinin, sahibinin ve yöneticisinin Allah olduğunu bilir. Yaşananların boş yere olmadığının farkındadır.

Musibetin Allah'ın "Dur!" dediği yerde duracağını, daha önceki veya daha sonraki bir durakta duramayacağını da bilir.

Zor hadiselerin içinden korku ve endişe içerisinde değil, seyir ve temaşa lezzeti duyumsayarak geçer.

Başına gelen bir musibeti, iplerinin bağlı olduğu ilahi bir kudretin varlığının farkında olarak, yeni ve değişik bir deneyimin heyecanı içinde yaşar.

"Yaşadığım bu değişik hadiseleri benim için Rabbim takdir ediyor. Beni O tecrübe ediyor ve bir yere doğru beni hikmetle sevk ediyor." diye düşünür.

Necip Fazıl'ın Tesellisi: ***Gideriz nur yolu izde gideriz. / Taş bağırda, sular dizde gideriz. / Bir gün akşam olur, biz de gideriz. / Kalır dudaklarda şarkımız bizim.***

Şöyle bir hayal kuralım: Bir otobüste yolculuk yapıyorsun. Şoför uyumuş ve sen birden bunun farkına varıyorsun. Böyle bir otobüste rahatlıkla yolculuk yapabilir misin? Veyahut bindiğin uçağın pilotunun uçuş esnasında vefat ettiğini öğrendiğin hâlde pencereden bakıp keyifle bulutları seyredebilir misin?

Bir otobüste ya da bir uçakta bile durum böyleyken koskoca kâinat (Haşa!) şoförsüz-pilotsuz gidiyorsa şayet, Dünya'yı biri döndürmüyorsa, Güneş'i biri doğdurmuyorsa, bunca hadiseyi biri yönetmiyorsa insan kafasını yastığa nasıl rahat koyabilir? İnançsızlık işte böyle bir ruh karmaşası doğurur.

Yaşamı yaratan ve yürüten bir yaratıcı olmadığını düşünen biri açısından etraf tehlike çemberidir. Her taraf düşmanlarla sarılıdır.

Bizler hayat gemisinin yolcularıyız. Bu yolculukta en çok ihtiyacımız olan hislerden biri emniyette olma, yaşamı güven ve sekine içinde yürütebilme hissidir. Bu da ancak hakiki iman sayesinde mümkün olabilir. Emniyette olma duygusu hakiki imanın açık bir dışavurumudur.

İnsan, bütün ağırlıklarını emanet edebileceği bir kudret arayışındadır. Mutlak bir kudret, eksiksiz bir kudret, ona varlığımızı emanet ettiğimizde kuşkusuz bir emniyet duygusu içerisinde olacağımız bir kudret... Ve aynı zamanda şefkat dolu bir kudret...

Mümin, imanı sayesinde kendini ilahi kudrete emanet etmiş olur. Dünyada da ahirette de rahat etmenin yolunun o mutlak kudret sahibine "tevekkül"den geçtiğini bilir.

Tevekkül, her şeyi idare eden yegâne yaratıcıyı arkasına almış olmanın verdiği bir endişesizlik, bir güven hâline erişmektir.

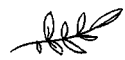
Evet, iman, tevekkül demektir aynı zamanda. İmanın getirdiği ilk kazanımlardan biridir tevekkül. Tevekkül, imanın meyvesidir. Tevekkül, Allah'ın "Kâdir" ismine güvenmektir. İçinde tevekkül olmayan imanın kanadı kırıktır.

Yaratıcı'ya teslim olan birinde rahatlama başlar. Madem her şeyin dizginleri O'nun elinde, bizi korkutacak ne olabilir ki?

İbrahim Hakkı'nın Tesellisi: ***Açılır bahtımız bir gün / Böyle battıkça batmaz ya, / Sebepler halk eder Hâlik / Kerem bâbın kapatmaz ya / Benim Hakk'a münâcâtım / Değildir rızk için haşa! / Hüdâ Rezzak-ı âlemdir / Rızıksız kul yaratmaz ya...***

İman Tesellisi

Gelecekle ilgili endişe, aslında imanın özüne ters bir endişedir. Çünkü iman, güven demektir. Her şeyin Cenab-ı Hakk'ın kaderiyle, takdiriyle olduğunu bilmektir. Gelecekle ilgili endişeler, kuvvetli bir imana değil, zayıf ve yaralı bir imana yaraşır.

Korkuların, endişelerin ve ruh darlıklarının temel kaynaklarından biri imanın zayıflığıdır.

İman dairesinde kalmak, insanı yalnızca ahiretteki tehlikelerden değil, dünyada yaşanabilecek ruhsal yıkımlardan da korur.

Psikolojik yüklerimiz, vicdan sızılarımız ve ruh hâllerimizdeki sarsıntılar, kendimizi Allah'a verememiş, nefsimizi O'na teslim edememiş olmamızdan kaynaklanır.

İmandan uzaklaşmak, ruhsal acıları manevi ilaçlarla tedavi etme yeteneğini köreltir. Kişi, şifa kaynağı olan imanıyla yaralarını kendi kendine sağaltma yeteneğine sahip olur.

Kalbi imanla tam aydınlanmış, tam nurlanmış bir insan korkmaz. Böyle biri için hadiselerin yumuşaklığı ya da sertliği, küçüklüğü ya da büyüklüğü birdir.

Abdülkadir Geylani Hazretleri şunları söyler:

"Hastalığın, fakirliğin, açlığın ve günlük ihtiyaçların zedelediği iman, hakiki iman değildir. İmanın cevheri ve sıhhati musibet vaktinde ortaya çıkar ve imanın nuru işte o zaman görünür. Bela askerleri çıkageldiğinde belli olur."

İmanın hakiki olanı da var, taklit olanı da... Güçlü olanı da var, zayıf olanı da... Zayıf iman, insanda tevekkül gücüne sebebiyet vermez. Zayıf iman, insanı endişelerden arındıramaz.

İman zayıfladıkça ümitler de zayıflar. İman zayıfladıkça Allah, yaşamdaki işleri birtakım kötü niyetli insanlara bırakmış gibi kara düşüncelere saplanır insan.

İmanımızı kuvvetlendirmeliyiz ki yaşadığımız hadiseler karşısında sarsıntılı bir ruh hâli içerisine girmeyelim.

Dünyevi problemlerin dalgaları serttir ama iman dalgakıranı karşısında bu dalgalar etkisiz kalacaktır. İmanı acılarından büyük olan kişi feraha erecektir. Dalgaların büyüklüğü imanın büyüklüğü karşısında diz çökecektir.

Sörfçüler için dalganın büyüklüğü, işin keyfini ve lezzetini arttıran bir gelişmedir. Hakiki imanı elde etmiş olan biri de musibetleri, âdeta bir sörfçünün dalgaları görmesi gibi görür zira yaşamın zorlukları, imanlı bir ruh için heyecanlı bir maceradan başka nedir ki?

İmanımızı kuvvetlendirdiğimiz nispette musibetler gözümüze daha zayıf, daha küçük görünür.

İnsan ancak imanının kuvvetine göre hadiselerin sarsıcı etkilerinden korunabilir.

İman, Allah vergisi özel bir nimet olmakla birlikte onu kuvvetli hâle getirmek insanın birtakım çabalarına bağlıdır.

*

Tevekkül ve dua, insana yüklenmiş görevler olmaktan çok birer fırsat ve birer ilaçtır.

Dua etmek insanın sadece problemlerini çözmekle kalmaz, bundan fazla olarak (Allah'la muhatap olması sebebiyle) ona eşsiz bir haz ve mutluluk da verir.

Dua ederken öyle huşu anları olur, öyle lezzetli vakitler meydana gelir ki talep ettiğimiz şey, yaşadığımız bu özel hâlin yanında hiç kalır. Böyle vakitlerde Allah'la birlikteliğimizi

hissederiz. Bizi duyan, içimizden geçenleri de işiten, hatta bizi bizden daha iyi bilen Rabbimizle baş başa kalırız. O'nunla konuşabilmek o kadar iyi gelir ki...

Tevekkül ve dua, kendimizi Allah'a teslim etmek demektir.

Zor anlarımızda, sıkıntılı vakitlerimizde hayat, tevekkül ve dua ile kolaylaşır. Tevekkül ve dua sayesinde sorunlar azalır, sıkıntılar diner. Bütün dertlerin çözümü, bütün yaraların iyileşmesi bu iki büyük ilaç sayesindedir.

İnsanın tevekküle yani Allah'a dayanmaya gereksinimi vardır. Kişi, kendi kısıtlı gücünü ve dar kapasitesini aşmak için ihtiyaç duyar buna.

İnsan, dua ile Rabb'ine yalvarır, yakarır. Dua vaktinde onun tarafından işitiliyor ve görülüyor olduğunu bilmek, ne büyük saadettir!

Baki'nin Tesellisi: ***Fermân-ı aşka cân iledir inkıyadımız [teslimiyetimiz] / Hükm-ü kazaya zerre kadar yok inadımız / Baş eğmeyiz edâniye [aşağılık kimselere] dünyâ-yı dûn [alçak dünya] için / Allah'adır tevekkülümüz itimadımız.***

Dostluk Tesellisi

İçimizdeki manevi darlığın, ruh sıkıntısının en kestirme çözümlerinden biri de sıkıntıdaki birini bulmak, ona el uzatmak ve onunla ilgilenmektir...

Kendisiyle rahat konuşulan, onunla dertleştikçe hafifl ediğimiz, yanındayken yabancılığın zerresini bile hissetmediğimiz, kendimizi kendimize anlatmak rahatlığıyla onunla konuşabildiğimiz bir dosta ne çok ihtiyacımız var! Bizi yeterince iyi anlayan, daima dikkatle ve yapmacıklıktan uzak bir şekilde dinleyen ve bize yol gösteren dosta... Ne çok ihtiyacımız var!..

Öte yandan başkalarının derdini dinlemek, onları teselli etmek ve onlara yardımcı olmaya çalışmak daha çok bize yarar. Tıkanmış birine rehberlik etmek, asıl bizim tıkanık noktalarımızı açar.

Elimizin altındaki, zihnimizin içerisindeki şifayı çoğu zaman kullanamayız. Ancak bir aynadan bize doğru yansıdığı zaman kendi zihnimizdeki çözümler ruhumuza şifa kaynağı olabilir.

Kader, kimi zaman farklı bir cilveyle yansıyıp hasta olan seni doktor, doktor olan bir başkasını da hasta rolünde tutar fakat asıl tedavi edilen sensindir.

Esad Muhlis Paşa'nın Tesellisi: ***Çalış gamginleri [kederlileri] şâd etmeğe [sevindirmeye] şâd olmak istersen / Sevindir kalb-i nâsı [insanların kalbini] gamdan âzâd olmak istersen!***

Gamlı ve kederli insanlar görmek, kader kitaplarında bize doğru yaklaşmakta olan musibetler için ruhsal bir ön hazırlıktır. Şahit olduğumuz her şey bir gün bizim de başımıza gelebilir. Şahit olmadığımız türden bir şey yaşarsak elbette sabır ve tahammülde daha zorlanırız.

İnsanlara yararlı olmak, onların sorunlarını gidermek, kendi sıkıntılarımızın giderilmesi için de manevi bir davetiyedir. İnsanlara teselli ve mutluluk kaynağı olmak, daima makbul bir sadakadır. Bereketin, ikramların, ilahi şefkatin büyük vesilelerindendir.

Yüreğinde derin bir yalnızlık, hâlinin hatırının sorulması ihtiyacını hissedersen, sana ihtiyaç duyanları sen ara. Gönlünde bir darlık hissedersen bir iki dertli insan seç, onlara uğra ve onlarla vakit geçir. Rahatladıklarına ve huzur bulduklarına kanaat getirecekleri âna kadar onlarla ilgilen. Böyle yaparsan öncelikle gönlündeki endişe gidecek ve sendeki dert dinecektir. Bu, genelde hep aynı sonucu veren, bir kısa yoldur.

"Kişi, kardeşinin yardımında olduğu müddetçe Allah da onun yardımındadır." (Müslim, ***Zikir,*** *38). "Kim bir musibete uğrayan kişiye taziyede (geçmiş olsun dileği/ başsağlığı) bulunursa ona, o musibetzedenin sevabının bir misli verilir." (Tirmizi,* ***Cenaiz,*** *71).*

Sıkıntılı insanlarla onların gönüllerini açacak şekilde görüşmeler yapmak, hayatın en değerli etkinliklerindendir. İşle-

rimizi yoluna koyan, önümüzü açan, bizi olası musibetlerden koruyan, hayatı güzel bir haletiruhiyede yaşamaya sebebiyet veren formül budur.

Mustafa Feyzi Efendi'nin Tesellisi: ***Başta devlet, dilde himmet, elde fırsat var iken / Tut elinden düşmüşlerin sana saadet yâr iken / Kimseye baki değildir mülk-ü devlet, sîm ü zer [altın ve gümüş] / Bir harâb olmuş gönlü tamir etmektir hüner!..***

Aciz, zayıf, hasta, ihtiyar, ümitsiz insanların yanında ol ve onlara ümit aşılamadan yanlarından ayrılma. Kulların gönlünde ziyan olmayınca, Allah nezdinde de zayi olmazsın.

"Allah bir kuluna rahmet indireceği vakit, onun kalbinde yer edinmiş olanlara da rahmet indirir." (Muhyiddin İbn Arabî).

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Tesellisi:
Mutlu olmak kadar sağlığa iyi gelen başka bir şey yoktur ve başka bir insanı mutlu etmek kadar mutluluk veren bir şey de.

İnsanları teselli etmek demek, onların gönlünü iyi edecek, senden ayrıldıklarında yüklerinden kurtulmuşçasına mutlu olmalarını temin edecek en elverişli sözleri bulmak ve bunları yine elverişli bir tarzda söylemek demektir. Bu, bir sanattır. Teselli eden söz hem doğru olmalı hem de iyileştirici...

Eline bir oyuncak verdiğin küçük bir çocuğun saf sevincinin, senin ruhunu da hızla kapladığını, seni de hızla iyileştirdiğini fark etmedin mi? Bütün insanlar bir parça çocuktur.

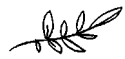
Başkalarını gafilce değil, bilerek ve onları anlayarak teselli etsin diye kendisine acılar yaşatılan kimseler de vardır.

Çoğu insan –bir kere olsun– küçük bir kedere, takvalı bir biçimde, layıkıyla katlanmayı öğrenememiştir. Bunun nasıl yapıldığını bilenlerin çoğu da bunu başkalarına öğretmeyi denememiştir.

Bunu yapmayı küçük bir keder üzerinde öğrenmiş ve bu küçük sınavı başarıyla geçmiş biri, daha büyük kederler karşısında da zorlanmaz.

Bir kez olsun sabretmenin doğru yöntemini öğrenen biri bundan sonrakilerin üstesinden gelmeyi kendisi başaracaktır.

İç Ses Tesellisi

İnsan en çok kendi içindeki sesleri işitir.

Esasında her insanda "destekleyici bir iç ses" de vardır. Bu sesi bulmak ve solmuşsa onu canlandırmak, durmuşsa hareketete geçirmek gerekir. Destekleyici iç sesi açığa çıkarmak büyük bir kazanımdır. O ses susmuşsa ya da kısıklığı sebebiyle işitilmiyorsa insan, artık yaşadığı her hadisenin en olumsuz yanına odaklanmaya başlar. Bu da mutsuzluğun başlangıcı olur.

"Destekleyici iç ses" konuşmaya başladıkça insan ne yalnızdır ne de çaresiz. Ondan insana daima teselliler de akar.

Kendin için kendinden daha inandırıcı kimi bulabilirsin?

Kendini onarma yeteneğini kaybettiğinde, ruhundan iyileştirici ifadelerin çıkmadığını fark ettiğinde bu yeteneği yeniden kazanabilmek için çocuklarla konuş. Onlar birer teselli ustası ve (kendi karamsarlığımızı onlara öğretinceye kadar) iyimserlikte sanatkârdırlar.

İnsan kendi kendine, harici bir etkiye muhtaç olmadan da mutlu olmayı bilmeli... Hadiselerin iyi taraflarını görmeyi, hayra yormayı başarabilmeli... Güzel düşüncelerde mahir olmalı...

Başka bir meşguliyete veya insana mecbur kalmaksızın zihnini huzurlu ve dingin hâle getirmeyi öğrenmeli. Kendi mutluluğunu her an, gereken her yerde üretebilmeli.

Zorluklar karşısında gelen iç teselli, kazanılabilir bir alışkanlıktır. Teselli edici iç sesin güçlenmesi, onun sık sık dinlenmesi

ve söylediklerine kulak verilmesiyle mümkün olabilir. Bu sesi bir kere olsun keşfedebilenler, bir daha onun peşini bırakmak istemeyecektir.

Ebu Zeyd Ahmed el-Belhi, ***Beden ve Ruh Sağlığı*** eserinde şunları anlatır:

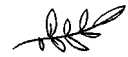
"Bedenin tedavisi iki türlüdür. Birincisi, içeriden tedavidir. Bu, beden için uygun olmayan yiyecek-içeceklerden kaçınmakla olur. İkincisi, dışarıdan tedavidir. Bu da şifa için gereken gıda ve ilaçların kullanılarak bedene dâhil edilmesiyle olur.

Ruhun tedavisi de iki türlüdür. Birincisi, içeriden tedavidir. Bu, ruhsal hastalığın tedavisi için insanın kendi içinden hareke-te geçirdiği düşüncelerle olur. İkincisi, dışarıdan tedavidir. Bu da bir başkası tarafından yapılan ve hastalık üzerinde etkili olacak öğüt ve telkinlerledir.

Dışarıdan gelen destek tedavisi, içeriden kaynaklanan destek tedavisinden daha faydalı ve etkilidir çünkü insan, dışarıdan aldığı telkinleri, kendi ruhundan gelen telkinlerden daha çok kabul eder. Ayrıca dışarıdan aldığı telkinler, kendi içinden gelen telkinlere göre daha arızasızdır.

Dışarıdan alınan destek daha etkili olsa da daha kuvvetli bir tedavi için insan, aynı zamanda kendi düşünceleri üzerinden kendine yaptığı öz telkinlerden de geri durmamalıdır."

Öğüt Tesellisi

İnsan sabır konusunda başkalarına öğütler verir ama sıra kendisine geldiği zaman bazen yolda takılıp kalabilir. İnsanlara sabır tavsiye edenler, bu nasihatlerinde samimi olup olmadıkları ortaya çıksın diye sabırla imtihan edilebilirler.

Hazreti Mevlâna şu hikâyeyi anlatır:

"Başlarına bir dert açılan üç şehzade kendi aralarında konuşuyorlardı. Üçünün de derdi aynı meseledendi. Hepsi aynı musibet sofrasının başında gözyaşı döküyorlardı. Büyük olan şehzade dedi ki: 'Sevgili kardeşlerim, biz, zamanında başkalarına öğütler yağdırmaz mıydık? Adamlarımızdan biri derdinden şikâyet edince 'Fazla sızlanıp durma, sabret çünkü sabır kurtuluşun anahtarıdır.' diye söylemez miydik? Şimdi, iş başa düşünce bu sabır anahtarına ne oldu? Onlara 'Savaş zamanında ateş hattında olsanız bile gülümsemeye devam edin, savaşın kızıştığı vakitlerde benziniz sararmasın!' diyen biz değil miydik? Bütün herkese sabır telkin edip, 'Sabır, kalbin ışığıdır.' diye nasihat etmez miydik? İşte, şimdi sıra bizde... Şimdi neden böyle sersemleşiyoruz?'"

"Ey gönül! Zamanında herkesi hararetlendirdin ya, hadi bakalım, şimdi sen de hararetlen... Ey dil! Herkese öğüt veren sen değil miydin? İşte, şimdi nöbet sırası sana geldi, neden sus pus oluyorsun? Ey akıl! Nerede o ağzından bal damlayan tatlı öğütlerin? Şimdi de senin zamanın... Başkalarına öğüt verme işinde 'hay hay' ama iş başa düşünce 'vay, vay' öyle mi? Şimdi neden sesin

kısıldı? Nutkun ne diye tutuldu? Kendine de nasihat etsene!.." (Mesnevi, ***Cilt 6***).

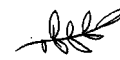
*"Başkalarını teselli edip neşelendirdin, onları sabra teşvik etmekle güçlendirdin. Şimdi de kendini teselli edip neşelendir, başkalarına karşı sabrı öven aklını kendine de ölçü ve kılavuz yap!" (*Mesnevi, ***Cilt 6***).

Hayalinde, ben bunlara dayanırım, diyorsun ama o şeyler karşına çıktığında tahammül edemiyorsun çünkü dayanman gereken zamanlar geldiğinde o karar veren "eski senden" eser kalmamış oluyor.

Yıllar önceden öngördüğün ilerideki durumları, o zamanın hayalî şartları altında göğüsleyerek yaşamak ayrı bir şey, o durumlar teker teker gerçekleştiğinde onlara katlanabilmek başka bir şeydir.

İnsan, gelecekle ilgili çıkarımlar yaparken, daha en baştan, hep aynı duruş ve kararlılıkta olamayacağını kabullenebilmelidir.

Ümit Tesellisi

Hazreti Mevlâna, ***Mesnevî***'sinde şöyle bir hikâye anlatır:

"Bir Hak dostu, yalnız yaşayan ve gözleri görmeyen bir ihtiyarın evine birkaç günlüğüne misafir oldu. Eve girdiğinde rahlede açılı bir Kur'an-ı Kerim mushafı gördü. Ev sahibinin gözlerinin görmediğini bildiği için bu iş biraz garibine gitti. Ayıp olmasın diye sabretti de sormadı fakat merakını da içinden bir türlü atamadı.

Gelgelelim gece yarısı Kur'an'ın okunduğunu işitti. Uyuduğu yerden sıçrayarak kalktı. Şaşılacak bir manzarayla karşılaştı: Gözleri görmeyen ev sahibi, Kur'an'ı hatasız, sehivsiz okuyordu. Kapıyı açıp baktığında gördü ki ev sahibi önüne Mushaf'ı almış, üstelik eğilerek ve satırlara bakarak okuyor, parmaklarını da tilavet ettiği ayetlerin üzerinde narince gezdiriyordu. Dayanamayıp bunun nasıl bir vaziyet olduğunu sordu.

Ev sahibi ihtiyar, tilavetine ara vererek anlatmaya başladı: 'Bu vaziyeti, Allah'ın kudretine çok mu görüyorsun da şaşıyorsun? Ben bir zamanlar Allah'a şöyle dua edip yalvarmıştım: 'Ya Rabbi, bir kimse canına malına ne kadar düşkünse ben de Kur'an okumaya öyle düşkünüm. Hâfız da değilim... Bari onu okuyacağım zaman gözlerime bir aydınlık ver de ayetleri apaçık, duraklamadan, yanlışsız okuyabileyim!'... Bu duam üzerine bana şöyle nida edildi: 'Ey Kur'an âşığı! Ey hiçbir zahmette, hiçbir dertte bizden ümidini kesmeyen vefalı kulum! Senin öyle bir hüsnüzannın, öyle hoş bir ümidin var ki onlar seni her an yükseltmekteler. Ne zaman

Kur'an okumayı istersen, sen Mushaf'ı eline aldığın vakit, onu rahatça okuyabilmen için gözlerini, görme yeteneğini sana geri vereceğiz!'. Allah'a hamdolsun, bildirdiği gibi de yaptı.

Hak âşıkları, Hakk'ın kendileri için takdir buyurduğu şeyden dolayı itirazda bulunmaz çünkü Allah insandan ne alırsa ona karşılık bir ihsanda bulunmak için alır. Bağını yakarsa sana bağ dolusu üzüm verir. Yeri gelir sana matem içinde düğün bağışlar. Madem ki O beni ateşsiz de ısıtabiliyor, o hâlde sobamı söndürse de razıyım. Madem ki bana sebepler üstü lütuflarda bulunuyor, o hâlde sebepler elden kaçsa da razıyım. O bana çerağ olmadan, muma gerek kalmadan aydınlık verdikten sonra, çerağım, mumum sönmüş, bundan ne diye şikâyet edeyim?" (Mesnevi, ***Cilt 3***).

İnsan ümitle yaşar. Yaşamaya ancak ümitle devam edebilir. Bir ümidin varlığına tutunamamışsa bir başka ümidin ortaya çıkma ihtimaline tutunur.

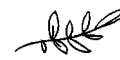
Ümit dolu bir beklentiye girdiğimizde başkalarının "Zayıf ihtimal." demeleriyle ümitlerimiz kırılabilir. Esasında ihtimal zayıflıklarıyla kuvvetli ihtimaller arasında hep bir benzerlik ve yakınlık vardır. Üstelik kudret-i ilahiyenin, meşiet-i ilahiyenin penceresinden bakıldığında hiçbir ihtimal zayıf değildir.

İnsan lütf-u ilahiyi kendi diliyle daraltmamalı... Her an, her çeşit gelişmenin vuku bulabileceğine inanmalı, bunu mümkün görmeli ki ümidi, hakiki bir dua olabilsin.

Şemsi'nin Tesellisi: ***Bir kapuyı bend ederse bin kapu eyler küşâd / Hazret-i Mevlâ efendi, fâtihü'l-ebvâbdır. (Allah, sana bir kapıyı kapadıysa bin kapı açmak içindir. Ey efendi, Hazreti Mevla ne kapılar ne kapılar açandır!)***

Metanet Tesellisi

Rabbimiz buyuruyor ki: *"Sizden sabırlı yüz kişi olursa Allah'ın izniyle iki yüz kişiyi yener, sizden bin kişi olursa iki bin kişiyi yener. Allah sabredenlerle beraberdir." **(Enfal, 66)***.

Sen de bir musibet dönemi başladığında kendine sor: Bunun iki katına daha hazır ve razı mıyım? Bunun iki katı olsaydı da onu yine sabır ve tevekkülle karşılar mıydım? Cevabın "Evet"se müjdeler olsun sana!

Bir musibet dönemi başladığında kendine şunu da sor: Bunun yarısı kadar olsaydı bile yine de şikâyet edip isyan eder miydim? Cevabın "Evet"se iman yolculuğunda alman gereken daha pek çok mesafe var demektir.

Abdülkadir Geylani Hazretleri ***Fethu'r Rabbani*** eserinde şöyle der:

"Allah'ın takdir ve hükmüne itiraz etmek haramdır. İtiraz hâlinde, kişinin kalbi ve yüzü kararır. Yazık sana, ey cahil! Nefsini kadere itirazla meşgul etmek yerine kadere rıza ile, Allah'a dua ile meşgul et."

Feridüddin Attar'ın Tesellisi: ***Bilal, bir gün yerde o zayıf tenine tam yüz sopa, yüz kayış yedi. Bilal'i hadsiz hesapsız dövmedeydiler. Vücudundan kanlar akıyor fakat o hiç aldırmıyor, sadece "Ehad, Ehad!" diyordu. Sana gelince ayağına bir diken batıverse can derdine düşersin... Ne kimseye sevgin kalır ne hürmetin."***

Râgıb el-İsfahânî, ***Zerîa*** adlı kitabında öfkelenme durumuna göre insanların dört gruba ayrıldığını söyler. Birincisi ve en olumsuzu, çabuk öfkelenip zor yatışanlar... İkincisi, çabuk öfkelenip çabuk yatışanlar... Üçüncüsü, nadir öfkelenip zor yatışanlar... Dördüncüsü ve en hayırlısı, nadir öfkelenip çabuk yatışanlar...

Her öfkede, ilahi takdire bir tenkit, bir şekva gittiğini bize öğreten Hak dostlarına kulak verilirse, bizim için en hayırlısı, kaderin apaçık tecelli ettiği musibet noktalarında mümkünse şekva etmemeye gayret etmek ve dilimizden bir şekva sadır olduğunda ise ondan hızlıca dönenlerden olmaya çalışmaktır. Bundan daha da hayırlısı, kaderin hükümlerine hiç mi hiç –tek bir kelimeyle de olsa– dil uzatmadan yaşamayı başarabilmektir.

Hayat defterin kapandığında Rabbine şu sözlerle hitap edebilmeye şimdiden niyetlen:

Hakkımdaki takdirlerine hiç karşı geldim mi? Hayatımdaki hadiselerde sana hiç itiraz ettim mi? Senin olmasını murat ettiğin bir şeyin olmamasını diledim mi? Senin nasip etmediğin bir şey için hiç "Niye olmuyor?" diye söylendim mi?

Fuzuli'nin Tesellisi: ***Âh u feryâdın Fuzûlî incidiptir âlemi / Ger belâ-yı aşk ile hoşnûd isen gavgâ nedir. (Ettiğin ahlar ve feryatlar herkesi incitip rahatsız ediyor. Şayet aşk belasından memnunsan peki ya bu feryat da neyin nesi?)***

En gerçek, en bereketli ve en büyük sabır, musibetin en şiddetlendiği vakitlerde gösterilen sabırdır. Musibetin zorluk derecesi ne kadar artarsa sabrın ve tevekkülün de o nispette artırılması gerekir.

Kaderin senin karşına zorlu bir keder, ağır bir iş çıkarıyorsa bunu, sana eziyet olsun diye değil, sana güvendiğinden, bununla baş edebileceğini bildiğinden dolayı çıkardığını düşün...

Musibetin biteceği günleri sık sık hayal edip durmamalı. Böyle devamlı bir hayalin Rabb'in takdirine karşı sabırsızlık göstergesi olacağı ihtimalini düşünmeli.

Musibet, kişinin yaşamında bir tarih hadisesidir. Kişi bu hadise içerisindeki yerinden ayrılmamalı, onu doya doya, bütün gereklerini yerine getirerek yaşamalıdır.

Telaş ve merakla değil, sabırla, metanetle ve ümitle beklemelidir.

*"Bir kimseye manevî hâllerden biri geldiğinde, dinî emirleri yerine getirerek o hâlin kalmasını, gitmesini, aşağısını veya üstünü istemezse ona rıza makamı verilmiş sayılır." (**Fethu'r Rabbani,** Abdülkadir Geylani).*

Fikir Tesellisi

Hazreti Mevlâna, ***Mesnevi***'sinde şunları anlatır:

"Eve misafirin gelişi gibi senin gönül evine de her vakit bir fikir, bir düşünce, misafir gibi gelip konaklar. Sen o misafir düşünceyi bir insan farz et. Zaten insan da düşünceyle insandır.

Gam düşüncesi, mutluluk yolunu keserse üzülme çünkü o gam senin için başka sevinçler, başka mutluluklar hazırlamaktadır. Gönül evine yeni bir mutluluk gelip yerleşsin diye gam, orayı temizler, siler, süpürür. Gönül dalındaki sararmış, kurumuş yaprakları budar ve ayıklar. Bunu o daldan yeni ve yeşil yapraklar bitsin diye yapar. Gönüle yeni ve başka bir neşe yerleşsin maksadıyla eski mutluluğun kökünü kazıyıp atar. Gönülden neyi sökerse karşılık olarak daha iyisini getirmek içindir.

Eyyüb Peygamber belalara sabretti, başına gelenlerden de hep razı oldu. Allah'ın gönderdiği gam misafirlerini daima hoş tuttu. O sert ve çetin yüzlü bela Hakk'ın huzuruna döndüğünde Hz. Eyyüb'ün şikâyetlerini değil, çeşit çeşit şükürlerini arz ederdi. Bela, Hakk'a derdi ki: 'Allah'ım! Ben, Eyyüb'ün (as) bütün sevdiklerini kendisinden aldığım hâlde Senin emrinle bu işleri yaptığımı bildiği için, Sana olan sevgisinden ötürü bana bir an yüzünü bile ekşitmedi. Sana hep vefa gösterdi. Senin ilmine ve takdirine gönülden inandığı için en zor zamanlarda bile sızlanmaktan utandı. Bela ile, sütle balın kaynaştığı gibi karıştı.'

Sen de şöyle dua et: Rabb'im! Gördüğüm, uğradığım musibetlere karşı lütfet de şükredeyim. Geçip gidince de 'Neden şükretmedim?' diye beyhude yere hayıflanmayayım." (Mesnevi, ***Cilt 5***).

"Şayet gam elçisi seni ziyarete gelirse onu eski ve candan bir dost gibi karşıla. O, sana bir yabancı değildir. Onunla aşinalığın vardır. Onu kucakla, sevgiden gelen vefasına karşı sakın suratını asmayasın. Onu neşe ile karşıla... Ona 'Merhaba, hoş geldin' de... Onu güler yüzle, tatlı sözlerle karşıla da gönül alıcı o eşsiz güzel, o latif varlık, hoşa gitmeyen elbisesini üstünden atsın. Güzelliklerini ortaya çıkarsın." (*Divan-ı Kebir,* ***Cilt 6***).

Şükür Tesellisi

Şükürle mutluluk arasında kuvvetli bir bağ vardır. *"Mutlu olursan şükredersin."* cümlesi yanlıştır. Doğru cümle şudur: *"Şükredersen mutlu olursun."*

Kimi insanlar, mutlu olmaları için gereken pek çok şeye sahip olmalarına rağmen mutsuzdur çünkü şükürsüzdür. Kimileri de az şeye sahip olmalarına ve pek çok musibete maruz kalıyor olmalarına rağmen mutludur çünkü şükür sahibidir.

Tekrar söylemek gerekirse bizi şükür sahibi kılan şey mutluluk değildir. Tam tersi şükürdür bizi mutlu kılan...

Bir de emek vermeden elde ettiğimiz, çalışarak kazanmadığımız öyle büyük nimetler var ki bizden şükretmemizi bekleyen... Şükrü gerçekleşince de mutluluk doğurmayı bekleyen... Var edilmiş, yaşamın sürdüğü "her an" insana bir kâinat verilmiş demektir. Daha ne olsun? Şükretmek için insan daha ne arasın?

Durup bir bakabilsek, şükrün gereği olan şeyleri bir not edebilsek... Suya şükür, suyu bulabilmeye şükür. Güneşe şükür, güneşi görebilmeye şükür. Şükrün sonu yoktur. Nasibimiz kadar, gayretimiz kadar, niyetimiz kadar alabiliriz o hazineden...

Şükür, korkuyu yener. Şükür, öfkeyi yener. Şükür, yetersizlik duygusunu yener. Şükür, suçluluk duygusunu yener. Şükür, endişeyi yener. Şükür, haset duygusunu yener. Şükür

aslında mutsuzluğu yener. Evet, şükür mutsuzluğa daima ve mutlaka galiptir.

Her nimetin şükrü başka çeşittir. Bazı nimetlerin şükrü ise ancak o uğurda sabırla ödenen karşılıklardır.

Uzun zamanlar boyunca mazhar olduğun pek büyük nimetlere karşılık, –dönem dönem bazı şeylerin bedeli olarak– yaşadığın bu kısa mahrumiyetleri fazla dert etmemelisin.

Neticede mahrumiyetler, birer bedeldir. Onlar, nimetler ve mutluluklar içerisinde geçip giden yılların bir bedelidir. Onlar, güzel şiirlerin son mısralarıdır. Gelecekte bekleyen büyük nimetlerin de birer vesilesidir.

Şimdi razı olmadığın hâlde hakkında takdir edilmiş olanlar, sevip razı olduğun fakat kıymetini bilip şükretmediğin nimetlerin bir karşılığı, bir bedelidir. Ödetilen bu bedellere pek çok şey borçlusundur.

Üzerindeki nimetlerin çokluğunu, tamlığını, çoğunun başkalarında olmayışını ve hemen hemen hiçbirini gerçek manada hak etmemiş, bedelini tam anlamıyla ödememiş olduğunu da kendine hatırlat. Bu kaybettiklerinin hâlen var olan nimetler yanında büyük değil, ufacık bir bedel olduğunu da.., Hayatında hiçbir zorluk ve acının bulunmamasını talep etmenin haksızlığını da...

Öyle nimetler ve mutluluklar vardır ki onlara ancak bazı acılar sonrasında erişilmesi mümkün kılınmıştır.

Kader, o nimetleri nasip etmek için bazen ortada taş üstünde taş bırakmaz. Evet, sonunda "Oh, ne iyi olmuş!" da dedirtir ama bu, büyük ve zorlu bir değişimin sonrasındadır.

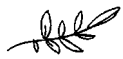
İnsan kendisine takdir edilmiş mutlulukların –yine takdir edilmiş– hangi bedellere bağlı olduğunu önceden bilseydi işin başında bu nimetleri reddeder ve bu büyük bedelleri ödemekten de sakınırdı. Mutluluğa giden yolların nerelerden, hangi zor yollardan geçtiğini önceden bilseydi yola çıkmak dahi istemeyebilirdi.

Büyük felaketlere bedel yerine geçen pek çok küçük musibet vardır. Onlarla karşılaşınca sevin. Seni büyük tehlikelerden kurtaran birer vesile olduklarını bilerek onları sabır ve sevgiyle karşıla.

Şaravi'nin Tesellisi: ***Kimseyi elindeki nimetten dolayı kıskanma. Allah'ın o nimet karşılığında ondan neler aldığını bilemezsin. Başına gelen hiçbir musibete de üzülme. Karşılığında Allah'ın sana neler vereceğini bilemezsin.***

Akış Tesellisi

Tabiat, akışa tâbidir. Akarsuyun önüne bir engel çıkarsa ya onu devirerek yoluna devam eder ya da onun etrafını dolaşarak altından, üstünden, kenarından bir yol bulup ilerlemeye devam eder. İnsan ise basit bir engelle karşılaştığında ona takılıp kalır, çoğu zaman da üzerinde düşünmeden geriye döner. Oysa insanın görevi, tabiatta olduğu gibi ilerlemeye, engelleri aşmaya çalışmaktır.

Yağmurlar oraya yağar, nehirler oraya boşalır, tatları farklı farklı olan yer altı suları oraya gider, üzerinde büyük gemiler yüzer, yeryüzünün çeri çöpü oraya dolar; okyanusa... Bütün bunlar okyanusun tadını değiştirmez. Musibetler ve kederler de kâmil insanın ruhunu bozmaz, onun gönül dünyasının tadını değiştirmez.

Ruhunu daima tevekkül ve sekine içinde tutmayı öğrenebilirsen gelen hadiseler sana kendi rengini veremez, bilakis rengini senden alırlar. Onlar seni karartamaz, tam tersi sen onları aydınlatırsın.

Nahşebî'nin Tesellisi: ***Sûfîyi hiçbir şey bulandırmaz, aksine her şey onunla duru hâle gelir. (Kuşeyri Risalesi'nden).***

Yaşadığımız acılı süreci düşünürken âdeta bazı olumsuz duygularla kalbimiz arasında bir sur örülür. Bu, bazı erken yüklerden bizi koruyan –belki de bir süreliğine– ilahi bir engeldir.

Kendimizi, hüzün duygusunu en aza indiren bir ruhi kalkan içerisindeymiş gibi hissederiz. Kaldıramayacağımız kadar büyük hisler söz konusu olduğunda (lütf-u ilahi ile) işte böyle surlar ortaya çıkar.

Sekine nedir? İnsanın bütün kederlerini dindiren bir iksirdir. Ruhun açlığını giderendir, kalbi ısıtan ve aydınlatandır. Nefsi bile dinginleştirendir.

Sekine, insanın kalbine inen ilahi bir güven duygusudur. Üzüntü, korku ve endişeyi yok eden bir mevhibedir. Kalbe inen manevi bir nurdur. Sadece kalbi sükûnete erdirmekle kalmaz, kimi zaman bedene de aksettiği olur.

Muhtaç olduğumuz şey, sorunlarımızın çözülmesinden daha evvel, sekineye kavuşabilmektir.

"İmanlarına iman katsınlar diye müminlerin kalplerine sekine (huzur ve güven) aşılayan da O'dur." (Fetih, 4).

Teselli de sekine de Allah'tandır... Pek çok şey bilmesine rağmen çoğu insan, kendi kalbini sükûnete erdiremez.

Hayatın en rahat dönemlerinde, var olan sorunların çözümlerinin de belli ve basit olduğu vakitlerde kalpte sekine olmayabilir. Hâlbuki bir başka zaman, ortada ciddi ve büyük zorluklar varken kalbe sekine inebilir.

Kalbe sekine indiğinde insan, kendisiyle arasında sorun hissettiği herkesi, her şeyi unutur. O vakitlerde dünya, kişinin içinde bulunduğu bir mekândan ibaretmiş gibi olur. Zamansa sadece o saatlerden ibarettir. Zamanın dünsüz, yarınsız, öbür günsüz olduğu anlardır bunlar. En ferah vakitlerdir böylesi vakitler. Bu, Allah'ın özel bir lütfudur.

İnsan, bedenen nasıl aciz bir varlıksa; havaya, suya, yemeye içmeye nasıl sürekli muhtaçsa ruhsal olarak da öyle zayıf ve

muhtaç bir varlıktır: Teselliye, sekineye, morale ve ruhsal takviyeye daima muhtaçtır.

Ahmet Yesevi'nin hocalarından Yusuf Hemedânî Hazretleri, ***Hayatın Mertebeleri*** kitabında der ki:

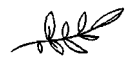
"Kalpte teselli ve sekinenin meydana gelebilmesi için iki yol vardır. Birincisi, Allah'ın bir ikramı olarak, kula bu yönde çaba ve gayret sarf etmediği hâlde gelen sekinedir. Fakat bu nadirdir. Nadir olan üzerine konuşmaya pek gerek yoktur. İkincisi, çaba ve gayret neticesinde gelen sekinedir. Öncekilerin ve sonrakilerin yolu budur. Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur: 'Bizim uğrumuzda elinden gelen çabayı gösterenlere gelince, onlara yollarımızı elbette göstereceğiz.'." ***(Ankebut, 69)***.

"Denmiştir ki: 'Her kim mücahede yoluyla dış âlemini süslerse Allah da müşahede (tecellilere şahitlik) ile onun iç âlemini güzelleştirir. Ve yine denmiştir ki: 'Dıştaki hareket, içteki (kalpteki) bereketin vesilesidir.'"

"Bu konuda gösterilebilecek çabalardan biri şudur: Kişi, malayani, gereksiz ve faydasız işleri terk ederek buradan kazandığı zamanı Hakk'ın zikriyle, ilim, ibadet ve tefekkürle geçirmeye başladığı takdirde kalbindeki huzuru da inşa etmeye başlamış olur."

"Denmiştir ki: 'Kim dünyayı (dünyalıklarını) azaltırsa dünya derdini de azaltır. Kim dünyayı çoğaltırsa kendisi için dünya derdini de çoğaltır.'"

İhtar Tesellisi

İnsan, önce kendisine göre yersiz ve hikmetsiz bir mutluluk hayal eder. Sonra da o hayale kavuşabilmek için hiç de hayalî olmayan, gerçek bir zorluklar listesi çıkarır. Daha sonra kendi çıkardığı bu zorluklara birer birer katlanmaya başlar. O zorlukları aşarak geldiği noktada, hayalini kurduğu mutluluğun bulunmadığını üzüntü ve şaşkınlıkla anlar. İnsan, pek küçük bir bahtiyarlık için pek çok zorluğa katlanmak zorunda bırakır kendini.

İnsan bazen de önüne çıkmış küçük bir acı ve zorluğu çekmekten kaçınır. O küçük acıyı çekmemek için planlar yapar. O küçük zorluğa katlanmamak için kendisine daha büyük zorluklar çıkardığının çoğunlukla farkına bile varamaz.

Musibetlerin, boşluklarımızı doldurmak, eksikliklerimizi gidermek, ruhumuzun ve kalbimizin zarar görmüş yanlarını onarmak üzere geldiğini bilmek gerekir. Yaşadığı musibeti dikkat ve ferasetle inceleyenlerin ona hayran olmadığı nadir görülmüştür.

Yaratımları ile akılları hayrette bırakan Yaratıcı, bize bu hadiselerle ne anlatmayı murat ediyor? Bizi nereye doğru yönlendirmek istiyor? Bize bilmediğimiz hangi zayıf yönlerimizi gösteriyor? Haberdar olmadığımız hangi tehlikelere karşı bizi uyarıyor? Musibet bir rehberdir, bir kılavuzdur.

Hz. Mevlâna, ***Divan-ı Kebir***'de şöyle bir hikâye anlatır:

"Adamın biri, sık sık evinin duvarlarıyla konuşurmuş. Dermiş ki: 'Ne olur yıkılacağın bir zaman olursa beni de evvelce

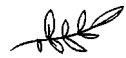
haberdar eyle. Ben seni sevdim, senin içinde güzel zamanlar geçirdim, ne yap ne et, lütfen, benden habersiz yıkılma! Çünkü içeride ailem var, kıymetli eşyalarım var. Sen yıkılmadan evvel bana haber verirsen ben de onları dışarıya çıkarırım. Sonrasında gönül huzuruyla yıkılabilirsin.'

Ama gel gör ki bütün bu uyarılara rağmen iş böyle olmamış. Duvar bir gün ansızın yıkılmış. Adamın ailesi ve eşyaları enkaz altında kalmış. Adam duvara hayal kırıklığı içinde seslenebildiğince demiş ki: 'Ben sana defalarca ne demiştim? Benden habersiz yıkılma dememiş miydim? Bugün niye böyle bir vefasızlık yaptın?'

Duvar, adama şu ibretlik cevabı vermiş: 'Ben sana çok kereler mesaj verdim, gece demeden gündüz demeden sana haberler yetiştirdim. Seni defalarca uyardım. Ama sen beni her seferinde duymazlıktan geldin. Ben her ağzımı açtığımda sen ağzımı çamur ile, sıva ile kapattın. Seni her uyarmayı denediğimde beni sen susturdun.'" (Divan-ı Kebir, ***Cilt 2***).

Bize sık sık uyarılarda bulunan, tamir etmemiz gereken yönlerimizi bildiren musibetlerin ağzını kapatmamalı; onları görmezden gelmemeli, geçici çözümlerle susturmaya çalışmamalıyız. Onların gür ve berrak sesini işitmeyi öğrenmeliyiz.

Telafi Tesellisi

Bir musibetin, ona en hazırlıklı bulunduğumuz, onu en iyi kaldırabileceğimiz, onunla zorlanmadan baş edebileceğimiz en uygun şartlara ve zamanlara takdir edilmiş olduğunu anladığımızda ayrı bir şükürle daha mükellef oluruz. Bunu görmezden gelmek, kadirbilmezliktir.

Zorlukları göğüsleyerek taşıyabilmek, bir nasip meselesidir.

Musibet döneminin sabır, dua ve mücadele kısımlarını başarıyla geçirmiş olmak, Allah'a karşı minnettarlığı gerektiren ayrı bir lütuftur.

Musibetlerde zamanın uzaması insanı yorar, evet ama bu uzayış, anlamsız yere değildir. İmtihan ne kadar uzun sürdüyse ardından gelecek olan dönem içindeki muhtemel sorunları o nispette ayıklıyor da olabilir...

Beklenen, ümit edilen bir nimetin gecikmesi, sonraki süreçteki acıları ve aksamaları devre dışı bırakıyor da olabilir... Ve ne kadar gecikirse işte o kadar iyilik ve bereket vesilesi de olabilir. Ne kadar geç gelirse ardından belirecek mutluluğun o nispette uzun yıllara yayılmasını sağlıyor da olabilir.

Bazı imtihanlar bize zaman kaybettirir. Bazen de yılların emeği zayi olur. Sabredenler açısından, böyle dönemlerdeki kayıp yılların, ömrün ya süresine veya bereketine eklenmek suretiyle insana iade edildiği de olur. Allah'ın, kayıpları –dünyada da– fazlasıyla telafi etme gücünden şüpheye düşmemelisin.

Allah'ın takdiri neyse o olur ama yorulduysan, bitkin düştüysen, sabrının ve imkânlarının sınırlarına dayandığını düşünüyorsan köşeye sıkışmışlığını Rabb'ine arz etmekten de kendini alıkoyma.

Ümitlerini yitirmekle ve mukavemetini kaybetmekle karşı karşıya kaldığını hissedersen bunu Rabb'ine itiraf etmekten çekinme.

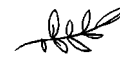
Dilinden, başka insanlara hitaben (kaderini tenkit manasına gelen) bir isyan, itiraz ve şekva ifadeleri dökülmeden evvel, bunu doğru makamda ve doğru yerde yapmalısın.

Şeytan, içine düştüğü çok zor durumdan faydalanmaya çalışmış, çektiği büyük sıkıntıları malzeme olarak kullanıp sürekli gündeme getirmiş ve böylece Hazreti Eyyüb'ü (as) yoldan çıkarmaya uğraşmıştı. Vesveseler vererek onu Allah'a isyana zorlamıştı. Hazreti Eyyüb, bir taraftan hastalığın zorluklarına göğüs germeye uğraşırken aynı zamanda şeytanın vesveseleriyle de savaşıyordu.

"Kulumuz Eyyüb'ü de an. O, Rabb'ine, 'Şeytan bana sıkıntı ve acı (eziyet) vermektedir.' diye seslenmişti." ***(Sâd, 41)***.

Bizi tahammülümüzün son sınırlarından döndürüp şifa, kulluk ve şükür yoluna ilettiği için Rabb'imize binlerce kez hamdolsun.

Akıbet Tesellisi

Hazreti Mevlâna, ***Mesnevi***'sinde şunu anlatır:

"Bir sucu vardı, bir de sırt tarafı yüklerden çember gibi eğilmiş eşeği... Sırtında, yüklerden dolayı açılmış pek çok yaralar vardı. Bu acılarından ötürü âdeta ölüme âşık yaşıyordu. Değil arpa yemek, kuru otla karnını doyurmaktan bile mahrumdu. Sırtındaki yaralarına aldırmayan sahibi, bir de onu sürekli demir değnekle dürtüp duruyordu.

Bir gün imrahor (padişahın ahırdan sorumlu görevlisi) eşeği görünce ona acıdı. Merhamet duyguları hareketlendi. Eşeğin sahibiyle olan dostluğu üzerinden 'Bu eşek neden böyle dal harfi gibi iki büklüm olmuş?' diye sordu. Adam, 'Bu dilsiz mahluk benim yoksulluğum yüzünden yiyecek saman bile bulamıyor.' diye yakındı. Bunun üzerine imrahor, 'Sen onu birkaç günlüğüne bana ver de padişahın ahırında kalıp beslenip kuvvetlensin, şifa bulsun.' diyerek bir teklifte bulundu. Adam, eşeğini şefkatli imrahora verdi. O da onu geçici olarak padişahın ahırına yerleştirdi.

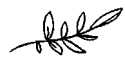
Eşek burada hayalinde bile görmediği bir manzarayla karşılaştı. Her tarafta şişman, semiz, güzel ve genç Arap atları vardı. Hayvanların ayak bastıkları her yer güzelce süpürülmüş ve sulanmıştı. Saman da tam vaktinde geliyordu, arpa da... Eşek, atların bu özel bakımını görünce dayanamayıp başını göğe kaldırdı ve naz makamında dedi ki: 'Ey büyük Allah'ım! Diyelim ki ben alt tarafı bir eşeğim ama neticede senin mahlukun değil

miyim? Niye böyle perişanım, neden sırtım yaralı bereli, neden bunca zayıfım? Geceleri sırtımın acısından, karnımın açlığından her an ölümümü istiyorum. Bu atların hâlleri ise nasıl da mükemmel, gıdaları da maaşallah pek yerinde. Azap ve bela yalnız bana mı mahsus?'

Derken, ansızın bir savaş koptu. Sertçe eğer vurulan Arap atları, derhâl savaşa sürüldüler. Eşeğin özendiği atlar, düşmanlardan pek çok ok yediler. Her yanlarına mızraklar isabet etti. Savaştan geri dönebilenlerin çoğu da perişan ve zavallı hâlde ahıra düştüler. Ayakları sağlam iplerle sıkıca bağlandı. Nalbantlar sıra sıra dizildi. Hançerlerle atların bedenlerini yarmaya, yaralardan mızrakları ve okları çıkarmaya uğraşıyorlardı. Atlar feryat üstüne feryat ediyordu.

Eşek bütün bu olanları görünce dedi ki: 'Ya Rabbi! Ben yoksulluğuma da sırtımdaki amansız yaralara da razıyım. Bu güzel gıdaları da istemem, şu ağır yaraları da...'" (Mesnevi, ***Cilt 5****).*

Hesap Tesellisi

Acılardan ırak, mutluluklarla dolu bir dünyevi gelecek talebi hepimize aittir.

Oysa geçmişteki nimetlerin bedeli ödenmemiştir. Var olma talihinin, insan olma nimetinin, insanlar içerisinde İslam'la şereflendirilmiş olma lütfunun, değil karşılığının verilmesi, şükrü ve minnettarlığı bile doğru düzgün gerçekleşmemiştir. Geçmişte yaşanan sayısız büyük mutluluğun teşekkür karşılığı dahi yarım yamalaktır.

Bu hayatta, bundan sonraki zaman diliminde insana hiçbir nimet erişmese, bundan böyle hiçbir mutluluk yüzü görmese bile, bundan evvelki sayısız nimet, bir ömre vurulduğunda hak edilenden, tahmin edilenden, beklenenden ve lüzumundan fazla çıkar.

İnsanın hissiz ve duyarsızca aldıklarına bakıldığında, gelecek nimetler ve mutluluklar karşısındaki hırslı hâli yüz kızartıcı bir tutumdur. Aldığı borçların hiçbirini ödememiş birinin, umarsızca gelip yeniden ve daha fazla borç istemesi gibi garip bir tutumdur bu.

Önceki nimetlerin şükründen uzak yaşayıp giderken hâlihazırdaki nimetlerin azlığından ve eksikliğinden dem vurmak, insanın tutarsız âdetlerindendir. Oysa insanoğlunun ne önceki nimetlerden ne de sonraki bu eksik gördüklerinden birini hak edecek haklı bir vaziyeti, çoğunlukla hiç olmamıştır.

Verilenler kümesi –mükemmel ve geniş bir küme–, şükrü

eda edilmeksizin geride kalmış, istenenler kümesi ise ileriye düşmüştür. İstenenler kümesinin milyar kat fazlası geçmişte verilmişler kümesinde yatar çünkü bundan sonra gelecek hiçbir nimet, var olma nimetini, insan olma nimetini, İslam'la onurlandırılmış olma nimetini zaten geçemez.

İnsan eğer mutluluk duygusunu tatmak istiyorsa gelecekteki kurgusal mutlulukların peşine düşmek yerine, geçmişteki ve hâlihazırdaki mutluluklarını yeniden ve sık sık hatırlamalı, onlarla bağlantılı şükür borçlarını ödemeye girişmelidir.

Neden verilmedi, neden olmadı, neden benden geri alındı, diyerek naz makamına çıkmak, yanlış bir tutumdur. Ölünceye kadar beklediği şeyler olmasa bile insan yine de nimet rekortmenidir. Geçmişte aldığımız nimetler pek fazla ve büyük olduğundan gelecek beklentilerimizle ilgili olumsuz düşünmeye ve hırslı yaşamaya hakkımız yoktur.

Yaşamın gerçek bir hesabını yapmayı düşünürsen sadece erdiğin mutlulukları değil, kurtulduğun muhtemel tehlikeleri de saymakla işe başlamalısın.

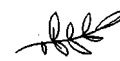
Bazı şeylere sahip olmanın hayalini kurduğun kadar sana nasip edilenlerin yok olmaları durumunu hayal edersen, şükre daha çok yaklaşırsın.

Nefs, başkalarına bakarken yalnızca onların mazhar olduğu nimetlere odaklanır, maruz kaldığı acı ve sıkıntıları görmez. Dönüp kendine baktığındaysa yalnızca acı ve kayıplarını görür, mazhar olduğu nimet ve mutlulukları görmez. İnsan hep yitirdiklerini düşünür, mazhar olduklarını değil. Eğer tersini yapsaydı kendisine yeterince nimet bağışlandığının farkına varabilirdi.

Bize nasip edilenlerin bizi mutlu etmeyişinin sebebi, onların az olmaları değil, şükür duygumuzun noksan olmasıdır.

Koşmanın değil, bir merdiven basamağını çıkmanın bile ne büyük saadet, nasıl bir şükür vesilesi olduğunun farkında olunarak yaşamalı.

Nizam Tesellisi

Biz şifayı hasta olduğumuzda iyi olmamız için gönderilen bir takviye tecellisi olarak anlarız. İşin doğrusu şu ki şifa, esas ve daimidir. Hastalık, insandan cari şifa tecellisinin kısmen kesilmesiyle olur. Zira insanın sağlıklı olması için determinist anlamda hiçbir neden yoktur. Görünür gidişat onun sürekli hasta olabileceği şekildedir. Buna rağmen ona çoğunlukla şifa eriştirilir. Fakat bazen de eriştirilen bu şifada bir hikmete binaen kesintiler yapılır.

Biz, ferahlığı, musibete uğradığımızda gönderilen bir yardım şeklinde anlarız. Aslında esas ve daimî olan ferahlıktır. Hastalığın, cari şifanın kesintiye uğraması demek olması gibi, musibetler de cari ferahlığın kesintiye uğraması demektir. Esasında çevresel koşullar ve gidişata bakılınca insanın ferah olması için ortada ciddi hiçbir neden yoktur. Bizler ferahlık hep yansıdığı için mutluyuz. Ferahlık gelmediğinde, kısmen yansımadığında, yansımasına engel olunduğunda musibet var demektir.

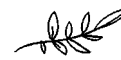
Mesela görme kaybını ele alalım: İnsanın tam bir görmeyi hak edecek hiçbir çalışması, hiçbir emeği olmadığını düşünürsek "tam görme", özel bir tecellidir. Ekstra bir nimettir, fazladan bir bağıştır. Görme azalması gibi bir durumda ise bu bağışın azaltılması söz konusudur ki o az görmenin bile kişi tarafından hak edildiğini söylemek mümkün değildir. Aslında her nimet fazladandır. Aslında her musibet de doğaldır.

Nimetlendirme, rızıklandırma, ihtiyaçları giderme genel ve ilahi kanunlardır. Hassas ayarlarla ve ince ölçülerle yürüyen bu nimetlendirme düzeni, Yaratıcı'nın kudretini, hikmetini ve tesadüflerin O'nun işine karışmadığını gösteren bir tablodur. Ancak bazen bu kanunlarda istisnalar da yaşanır. Nimetler kesilir, rızık noksanlaştırılır, şifa yerini hastalığa bırakır.

Nimetler önceleri hep belli vakitlerde ve belli şartlarda gelirken artık aynı vakitlerde ve aynı şartlarda bile gelmez olur. Bu da Yaratıcı'nın meşîetini, ilahi iradenin varlığını ve mutlaklığını, verenin O olduğunu, o nimetlerin kendiliğinden gelmediğini, görünen sebepleri vasıtasıyla da oluşmadığını, her seferinde O'nun özel kararına bağlı olarak geldiğini, O'nun verdiği kararlarda hiçbir baskıya, hiçbir sınırlamaya, hiçbir zorlamaya maruz olmadığını göstermek için determinizm perdesini yırtması demektir. Bu tabloda insan, aslında her anda, her işinde O'na muhtaç ve rububiyetine bağlı olduğunu anlar. Böylece insanın gafleti dağılır, duyarlılığı artar, bakışları sebeplerden müsebbibü'l-esbab'a (sebeplerin yaratıcısına) döner.

Meyve ağacı bir sene meyve verir ama bakarsın ertesi sene, etrafındaki bütün koşullar benzer olmasına rağmen meyve vermeyebilir. Yağmurun yağması için bütün şartlar oluşmuşken bulutlar yağmur bırakmadan gidebilir. İnsanın duasına ve şükrüne her vakit vesile olması için yaşam böyle kurgulanmıştır. Böylece insanın o nimetlerden gaflet etmesi de engellenmiştir.

Cedel Tesellisi

Bazı şeylerin çözümünü psikolojik tahlillerle, felsefi yaklaşımlarla acaba kendimiz mi zorlaştırıyoruz? Yüzeysel bir tefekkürle çözülebilecek bir meseleyi kendimizi çeşitli derinliklere salarak acaba biz mi karmaşıklaştırıyoruz? Belki hayat düşündüğümüzden çok daha basittir.

Bazı sorunlar var ki onlarla boğuşmadığımız, kafamızda yer bile kaplamadıkları anlarda, kurtulma çabalarımızla hiç ilgisi olmayacak şekilde çözüme kavuşur. Bazı sorunlar da vardır ki büyüklüklerini onlarla uğraşma irademizden alırlar.

İnsan, içindeki huzursuzluğun ve yaşadığı mutsuzluğun nedenlerini arar. Gerçek nedenleri bulmak için sürekli düşünür. Nedenler üzerine düşündüğü anlarda –geçici de olsa– içindeki huzursuzluktan kurtulduğunu sandığı için aynı şeyleri tekrar tekrar düşünür.

Bunların neden onun başına geldiğini düşünür. Neleri yapmış olsaydı bunlar başına gelmezdi diye düşünür.

Nedenleri düşündüğü kadar ihtimal dâhilindeki sonuçları da düşünür. Gidişatın nereye varacağını düşünür. Durmadan düşünür. Düşünmeyi bir tür kaçış olarak kullanır.

Nedenleri anlarsa içinde bulunduğu durumdan çıkabileceğini, bu durumdan çıkarsa da bu sürekli düşünme yükünden ve zihninde taşıdığı olumsuz duygulardan kurtulacağını düşünür. Böylece bu fikir, onu yeniden ve daha fazla düşünmeye iter.

Nedenler üzerine bunca düşünürken aynı zamanda çözüm konusunda da ilerlediği yanılgısına kapılır. Nedenler üzerine bunca düşünmenin onu daha çok yıprattığını, hatırlatma yoluyla daha fazla üzdüğünü ve de gerçek çözümlerden gitgide daha çok uzaklaştırdığını fark edemez.

Kadim öğretilerde bunu şöyle anlatmışlardır: Direğe iple bağlanan eşek oradan kurtulmak için direğin etrafında dönüp turlamaya başlar. Böyle döndükçe oradan kurtulacağını sanır fakat direğe daha da yapışır ve nihayetinde hiç hareket edemeyecek vaziyete gelir.

Bazen inatla "Düzelteceğim!" derken başaramamak bazen de irade ve kararlılık sarf etmeye gerek kalmaksızın rahatlıkla başarmak... Kader, sadece neticelerin kaderi değil, aynı zamanda çabaların ve vesilelerin de kaderidir...

Bazı mutluluklar kolaylıkla gelir. O mutlulukların hem kendileri hem de gelişlerindeki kolaylık, bir nimettir. Fakat her nimet aynı zamanda bir imtihandır da... Onu Allah'tan bilebilecek misin? Doğru yerlerde kullanabilecek misin? Onu övünme yerine şükre vesile kılabilecek misin? İnsanın nimetle imtihanı, musibetle imtihanından daha çok maddelidir.

"Süleyman, tahtı yanı başına yerleşmiş olarak görünce dedi ki: "Bu, şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınayan Rabb'imin bir lutfudur. Şükreden ancak kendisi için şükretmiş olur, nankörlük edene gelince o bilsin ki Rabb'imin hiçbir şeye ihtiyacı yoktur." (Neml, 40).

Musibetle imtihanın gereği, sabırdır. Nimetle imtihanın gereğiyse sadece şükür değil, pek çok şeydir.

Bunca nimetin içerisinde olmanın, bunca mutluluğun, çözülüp giden bunca derdin karşısında layıkıyla şükredebilmek de bir imtihandır. Bu görevin altından kalkamayacak insanlar da çıkacaktır.

Allah, bizi nankörlerden olmaktan muhafaza buyursun, hakiki şükredenlerden olamasak da... Hakiki şükredenlerle beraber eylesin. Onlara nasip ettiğini bize de nasip etsin. Amin.

Fıtrat Tesellisi

Ebu Zeyd Ahmed el-Belhi, ***Beden ve Ruh Sağlığı*** eserinde şunu anlatır:

"Fıtratının yapısını ve musibetlere karşı tahammül kapasiteni bilmelisin... Çünkü her bir insanın kalbindeki zayıflık ve güçlülük farklı farklıdır. İnsanların bedenlerinin kuvvetleri farklı farklı olduğu gibi ruhsal dayanma güçleri de değişkendir. Kimileri büyük hadiselere ve zor şartlara dayanıklı bir fıtrata-ruha sahiptir. Bu insanlar, tahammüllü fıtratlarından dolayı yaşadıkları acıyı azaltacak çareler bulma özelliğine de sahiptirler. Kimileri de ruhları ve zayıf fıtratlarının bir neticesi olarak, gerekli direnci ortaya koyamazlar. Zorluklara hızla teslim olurlar. Problemlerden çıkış için gerekli gücü kalplerinde bulamazlar. Tahammül güçlerini de çabucak yitirirler. İnsan, kendi fıtratının dayanma gücünün seviyesini öğrenmeli, bu seviyeye göre yeni hedefler belirlemeli ve kendi kapasitesinin üzerindeki tehlikeli işlerden, ağır süreçlerden uzak durmalıdır."

Şeyh Gâlib'in Tesellisi: ***Efkâra [fikir enginliğine] göre verir teselli / Mir'âta [aynaya] göre eder tecelli.***

Ne gariptir ki insan, yağmurlu bir havada şemsiyesini yanına almayı ihmal etmese de fırtınalı bir yaşamda hazırlıksız olarak ilerlemekte bir sakınca görmez.

Bir ruh hazırlığı yapmamış, iradesini önceden güçlendirmemiş, kendini mukavemete alıştırmamış birinin pes etmesi, havlu atması için nezleye yakalanması bile yeterli gelebilir.

İnsan hayatta pek çok büyük hadisede soğukkanlı olabilir. En telaş edilecek sahnelerden en serinkanlı hâllerle geçebilir. Ama gel gör ki insan bazen okyanusu geçer de derede boğulur. Mukavemet antrenmanları yapmadığı için küçük bir olay karşısında duygularını yönetemez, ümitsizliğin ve karamsarlığın zehirli ağına düşer.

*

İnsan kendini bu kadar güçlendirdiği hâlde, aynı anda nasıl hayal bile edemeyeceği kadar zayıf da olabiliyor? Bir hasta, bunca tedavi ve onarımdan sonra nasıl oluyor da hastalığının ve zayıflığının ilk hâline bu kadar hızlı dönebiliyor?

Buna hayret edilmemeli. İnsan budur işte. Onarılmış yanlarıyla, onaramadığı yanlarıyla insandır bu. En iyi onardığını düşündüğü yanlarının meğer hâlen en büyük yaraları olduğunu görmekle ve üstelik bu tabii hâline şaşırmakla da insandır bu.

Ruhunu ve aklını onarmasını Rabb'inden dile. "Rabb'im, beni göz açıp kapayıncaya kadar nefsimle baş başa bırakma!" diye dua et. "Beni kendi zayıf duygu ve düşüncelerimle, bu dar bakış açımla baş başa bırakma Rabb'im!" diye Allah'a yalvar.

Ülfet Tesellisi

İshak El-Kindi, ***Üzüntüden Kurtulma Risalesi***'nde şunları söyler:

"Kaybettiklerimiz konusunda teselli bulmanın ve acılara üstün gelebilmenin yolu onlara kendimizi alıştırmaktan geçer. Nefsimizi bunlara alışmaya çalıştırmalı, zorluklar karşısında mukavemeti nefsimiz için bir terbiye yolu hâline getirmeliyiz. Bu antrenmanı sürekli yapmalıyız ki bizde bir huy hâline gelebilsin. Dayanma gücünün yüksekliği kimilerinin fıtratında bilfiil vardır. Onlar dayanmaya ve tahammül etmeye ruhen yatkındırlar. Şayet böyle yatkınlığımız yoksa bunu kendi çabalarımızla alışkanlık hâline getirmeliyiz. Üzüntüye galip gelmenin bir başka yolu da tefekkürdür. Daha önce kurtulduğumuz kendi üzüntülerimizi düşünmek... Onlardan hangi teselliyle ferahladığımızı hatırlamaya çalışmak... Başkalarının uğradığı üzüntüleri düşünmek ve onların nelerle teselli bulduklarını hatırlamaya çalışmak..."

Alışmak, büyük bir güçtür ve değerli bir hazinedir. Her büyük ve kalıcı alışkanlık başlarda küçük iradeler sergilemekle başlar. Sabırlı ve tahammüllü bir insan olmayı başarabilmek için ortaya bir irade koyarken ilk zamanlarda elbette bazı zorluklar yaşanacaktır. Ta ki özündeki sabır ve tahammül kuvvetleri bulununcaya kadar.

Ebu Bekir Razi, ***et-Tıbbu'r Rûhânî*** eserinde şunu anlatır:

"Üzüntü, aklı ve düşünceyi bulandırdığında, bedene ve ruha

elem verdiğinde onu gidermemiz ya da mümkün olduğu oranda azaltmamız, hiç olmazsa zayıflatmamız gerekir. Musibetler meydana geldiğinde üzüntünün az olması için nefsi önceden hazırlamak, aşamalı olarak eğitmek ve kuvvetlendirmek lazımdır. Musibetler başa geldiğinde ise bilmek gerekir ki nihayetinde bu âlemdeki her şey, oluş ve bozuluşa tabidir. Her şey değişken ve sonludur. Herhangi bir şeyi kaybetmekten dolayı üzülmemeli. Aksine onların senden ayrılmalarının zaten kaçınılmaz olduğunu düşünerek onlarla beraber olduğun süreyi bir şükür sebebi olarak kabul etmelisin. Onlardan bir müddet faydalanmış olmayı da kazanç saymalısın. Sevdiği şeyin devamlı olarak var olmasını isteyen kişi, mümkün olmayanı istemiş olur. Mümkün olmayanı isteyen de kendisine üzüntü edinmiş ve akıldan ayrılarak hevâya tabi olmuş demektir."

Ebu Zeyd Ahmed el-Belhi, ***Beden ve Ruh Sağlığı*** eserinde şunu anlatır:

"Yaralara pansuman yapmak, yaraların içindekileri dışarı çıkarmak ve dağlama yapmak gibi –herkesin yapamayacağı– işleri yapan doktorların durumunu düşün... Bu doktorlar böyle yaralara dokunup temas etmeye ve bunları sık sık görmeye alıştığında insanları ürküten beden manzaralarından (zamanla) çekinmez ve etkilenmez hâle gelirler. Denizin korkunç hâllerini ve ürkütücü büyük dalgalarını görmeye alışmış denizciler de böyledir. Onlar, bu sahneleri sürekli gördükleri için soğukkanlı hâle gelmişlerdir. Sık sık deprem olan yerlerde yaşayan insanlar da böyledir. Onlar bir depremle karşılaşınca paniklemez ve hatta bazen depreme aldırmazlar bile... Başından fazlaca musibet geçmiş insanlar da böyledir. Defalarca benzer acılar ve zorlukların içinden geçmiş biri, musibetle karşılaştığında başka insanlar gibi derinden sarsılmaz."

Farkındalık Tesellisi

Kendisine gözlerinin yalnızca bir gün daha görebileceği söylenen bir insan, göz nimetinin farkına en yüksek seviyede varır. Üzerinde hiç düşünmediği gözünün nasıl da kıymetli bir ilahi hediye olduğunu iliklerine kadar hisseder. Sadece bir gün daha işiteceği söylenen bir insan, her bir sesin, her bir tıkırtının ne büyük nimet olduğunu anlamaya başlar. Birine dünyada sadece bir gün daha yaşayacağının haberi verilse onun kalan tüm saniyelerini nasıl büyük bir yoğunlukla yaşayacağını hayal edebiliriz.

Kişi, hangi nimeti kaybetmişse o, hayatının en büyük meselesi hâline gelir. Bu kayıp, hayatımız boyunca o nimet için ihmal ettiğimiz şükrü, kısa bir sürede telafi ve ikame imkânıdır aynı zamanda.

Nimetlerin kaybı, hasara veya kesintiye uğraması bazen onların ne kadar kıymetli olduğunu hatırlatmak içindir. Mesele, kullara acı çektirmek değil, var olan nimetlerin gerçek değerlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Zira şükrün özü, nimetin kıymetini takdir etmektir. Bu takdir, en yüksek seviyede, nimetin kaybında gerçekleşir.

Efendimiz (sav) *"İhtiyarlıktan önce gençliğin, hastalanmadan önce sıhhatin, fakirlik gelmeden zenginliğin, meşguliyetlere boğulmadan vaktin, ölümden önce hayatın kıymetini bil."* buyururlar. (Buhârî, ***Rikak***, 3; Tirmizî, ***Zühd***, 25).

Şükrünü eda etmediğimiz nimetlerle zaman zaman imtihan da ediliriz. Bazı musibetler kıymet bilmeye bir davettir. Şükre ve "idrak"e açılan bir penceredir.

Şeyh Sâdî der ki: *"Çöllerde yapılmış olan sarnıç ve havuzları, çölde yolunu şaşırmış olan kervancılara sor. Sen Fırat Nehri'nin kenarında iken suyun kıymetini ne bilirsin?"*

Abdulkadir Geylani Hazretleri şükrün pasif değil, aktif bir ibadet olduğunu şöyle anlatmıştır:

"Şükür, Allah'ın lütuf ve ihsanlarını görmek, nimetleri sahiplenmemek ve kullanımda sınırı aşmamaktır. Allah'ın o nimete yönelik olan emirlerini bırakmamaktır. Hâller değişip kötülüklerin yerini güzellikler alınca yani sıkıntı ve zarar yerini nimet ve bolluğa bırakınca zekât, kefaret, adak, sadaka, zorda kalana yardım etmek, ihtiyaç sahiplerini arayıp bulmak gibi görevleri yerine getirmektir."

*

Bazı kayıplar bizzat şükürsüzlükten, kıymet bilmezlikten kaynaklanır. Nimetin kıymeti hafife alınıyorsa onun değerini fark ettirmek, ona uygun şükre sevk etmek maksadıyla ondan mahrumiyet yaşatılabilir. Nimetin kıymeti kendi varlığı üzerinden bilinmiyorsa zıddı olan yokluğu üzerinden bildirilebilir.

İnsan, sahip olduğu nimetler üzerine tefekkür edip şükretmiyor, onları önemsemeyip yaratılış istikameti yerine kötülüklerde ve günahlarda kullanıyorsa bu nimetlerin zarara uğratılması ya da bütün bütün kaybettirilmesiyle uyarılabilir.

İnsan, üzerindeki nimetleri görmezden geliyor ve yok sayıyorsa... Diğer yandan kaderin ona nasip etmediği, zira hak etmediği, çalışarak hakkını vermediği nimetler de kendisinde olmadığı için itiraz ve şikâyete yoğunlaşıyorsa... Kader de o kişiye, ettiği şikâyete denk gelen gerçek acılar ve mahrumiyetler takdir edebilir. İşte, insan asıl bundan çekinmeli...

Kur'an-ı Kerim'de insanın başından geçen olumsuz hadiselerin sebeplerinden biri olarak karşımıza şükürsüzlük ve nankörlük çıkar:

Rabb'imiz şöyle buyurur: *"Şehir halkı güvenlik ve huzur içindeydi, rızkı da her yerden bol bol gelmekteydi fakat Allah'ın nimetlerine nankörlük ettiler, böylece Allah, yaptıklarına karşılık olarak onlara açlık ve korku elbisesini (sıkıntısını) tattırdı."* (***Nahl***, 112). *"Andolsun, eğer şükrederseniz nimetlerimi size arttırırım ve andolsun, eğer nankörlük ederseniz, şüphesiz, azabım pek şiddetlidir."* (***İbrahim***, 7). *"Eğer siz iman eder ve şükrederseniz Allah size niçin azap etsin? Allah şükre karşılık veren ve her şeyi bilendir."* (***Nisa***, 147).

Vefa Tesellisi

"Bir zamanlar bir vaiz vardı. Vaaz vermek için kürsüye çıktığında nerede kötü insan varsa onları birer birer sayar ve onlar için dua ederdi. Elini duaya kaldırıp derdi ki: "Ey Rabb'im, kötülere merhamet et, onlara acı, onların yardımcısı ve yol göstereni ol!"

Cemaati bir gün ona dedi ki, 'Senin bu ettiğin dualar olur şey değildir. Kötülere, sapkınlara, zalimlere hayır duası etmek nerede görülmüş? Bu yaptığın büyük bir yanlıştır.'

Vaiz onlara dedi ki: 'Ben onlardan pek çok iyilik gördüğüm için haklarında hayır duada bulunmayı alışkanlık edinmişimdir. Bu, vefanın gereğidir. Onlar bana karşı o kadar kötülük işlediler, bana öyle zulüm ve cefalar ettiler ki sonunda beni şerlerden kurtarıp büyük hayırlara ulaştırdılar.'

Cemaat, işin hikmetini anlamadığı için vaiz anlatmaya devam etti: 'Ben ne vakit dünya işlerine yöneldimse, dünyaya gönülden bağlandımsa onlardan pek çok eziyetlere uğradım, büyük yaralar aldım. Onlardan gördüğüm cefalardan, uğradığım hakaretlerden sonra Allah'a içten içe yalvarmayı, O'na gönülden sığınmayı öğrendim. O kurt gibi zalimler bir müddet sonra beni doğru yola, Hakk'ın yoluna getirdiler. Benim doğru yolu bulmama sebep oldukları için, hayır duasını da hak ettiler. Haklarında hayır duasında bulunmak böylece benim boynumun borcu olmuştur.'"

"Kul, musibetlerden sızlanır, feryat eder. Başına gelenlerden ötürü Cenab-ı Hakk'a pek çok şikâyette bulunur. Cenab-ı Hak da

buyurur ki: 'Meşakkatler, hastalıklar, musibetler, zahmetler nihayetinde seni Bana yalvarıp yakaran bir kul vaziyetine getirdi. Seni dünya gafletinden uyandırdı. Doğru yola sevk etti. Sen musibetlerden değil de asıl, bize gelenin yolunu kesen, seni bizim kapımızdan uzaklaştıran nimetlerden ve insanlardan şikâyet et... Feryadını onlardan yap.

Hakikatte sana kötülük edenler, senin ilacındır, kimyandır. Onların kötülüğü, zulmü seni faydalandırır. Seni içine dönmeye, kalbini bulmaya 'Aman Allah'ım!' demeye yönlendirir. Onların şerrinden ve kötülüklerinden kaçar, yalnızlığa sığınırsın, Allah'ın lütfundan yardımlar istersin. Kimi iyi huylu (!) dostların da belki senin düşmanlarındır. Tatlı dilleri ile seni oyalar, seni Hak'tan uzak düşürürler.

Kötü, istenmez bir şey bile olsa, seni sevgiliye götürürse, o şey sevimlidir, güzeldir." (Mesnevi, ***Cilt 4***).

Nöbet Tesellisi

Bazen de acı –bir süreliğine–, hiçbir araç ya da yöntemle dinmez, söndürmeye her çalıştığında yeniden alevlenir, hep aynı güçlü etkiyle çarpar. Bu ağır düşünceleri durduramaz hatta yavaşlatamaz, birkaç dakika olsun onlardan kopamazsın. Fırsatçı şeytanın ısrarlı üflemeleri söz konusudur.

İçinden geldiğini sandığın bazı düşünceler, aslında sana dışarıdan, telkinle gelir. Sen de bunları kendi fikrin zannederek savaşmaya başlarsın. Savaşı tam kazanıyorum derken, sanki hiç başarı göstermemişsin gibi, daha güçlü bir dalgayla karşılaşırsın. Düşman hiç zedelenmemiş, hiç yaralanmamış gibi dipdiri bir hâlde yeniden karşına dikilmiştir. Onca çabaya rağmen hiç mesafe kat edememişsindir. Vesvas şeytan, zayıf ve yaralı bir tarafını bulduğu için –orası iyileşip güçleninceye kadar– üflemeye devam edecektir.

Sana yüklenmek, seni yolundan saptırmak ve haletiruhiyeni zora sokup tıkanacak seviyeye getirmek için aradığı noktayı bulmuşken elbette hemen bırakmayacaktır.

Bu çeşit vesveseleri sahiplenmemeli... Böyle düşünceleri kendinle ilişkilendirme hatasından korunmalı. Soyutlanmalı... Bunların içeriden değil, telkinle dışarıdan geldiklerini anlamalı ve Allah'a sığınmalı, yardımı O'ndan istemeli.

Artık vesveseyle değil, onu gönderen Vesvas ile çarpışıp yakayı kurtarmaya çalışmalı. Şeytan tarafından yüklenen

vesveseler ile kendi öz düşüncelerin arasında ayrıma gitmeli. Şeytanın payı olan düşünceleri ona yüklemeli –ki zaten öyledirler. Bu fikir yarılmasını ve ayıklanmasını keşfettiğin andan itibaren gitgide rahatlarsın.

Zihnine atılan, seni boğan zorlu telkinlere sen de güçlü yanıtlar ver.

Şeytanın sesini, kendi iç sesinle karıştırma.

*

Bazen bir kasvet bastırır, ne bir musibetten dolayı ne de birtakım gelecek endişelerinden... Kontrolsüz bir iç yanmasına dönüşerek insanı arındırmaya başlar.

Belki görünürde basit bir sebebe dayanan bir yanı da vardır: Bahane olsun diye küçük bir gündelik vakadan beslenmiş de olabilir o kasvet... Ancak onun bir sebebe bitiştirilmesi, yalnızca hikmet dünyasının böyle kurgulanmış olmasından kaynaklıdır, her neticenin bir sebebe bağlı kılınmasından ötürüdür.

Bir nöbet geçirmektedir insan. O garip, yersiz, zayıf ve önemsiz kasvet büyüdükçe büyür, kısa bir süre içerisinde insanı nefes alamaz hâle getirir. Görünürde bunu bertaraf etmenin bir çaresi de yoktur.

Bu çeşit nöbetler, akla ve iradeye sormadan çıkagelir. Her türlü sıkı düşünce engeline rağmen en az malzemeden bile beslenerek büyür. Zihindeki en kuvvetli çıkarımlara bile bana mısın demez.

Gitgide ağırlaşan o düşünceler; bazen kaderden bir imtihan olsun diye, bazen günahlara kefaret olsun diye, ruhu yüceltsin diye, nefsi arındırsın diye, belki ilerideki bir kısım musibetlerin manevi acılarını önceden azaltsın diye, gelecekteki o hadiselerin içinden tam bir sakinlik ve mutlulukla geçilsin diye veya daha başka pek çok nedenden ötürü gelir. Her ne sebeple olursa olsun, geleceği zaman mutlaka gelir, yapacağını da kesinkes yapar.

Nefisten, şeytandan, bir latifeden veya kaderden gelen o yüklü telkine, o nöbet anına, en güçlü, en sağlam argümanlarla karşı çıkılsa da beyhudedir.

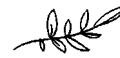
Bu çeşit nöbetlere kader tarafından bir süre takdir edilmiştir. Çözüm yolu bulunması için bu sürenin dolmasını beklemekten başka çare yoktur çünkü o, zaman ayarlıdır. Bu, mecburi, engellenemez bir nöbettir. İnsanın, onun başlayıp başlamaması konusunda nasıl bir etkisi yoksa hafifletilmesinde de bir payı olmayacaktır.

İşte bu nöbet, belli bir süre zarfından sonra dinginleşir ve kesilir. Yangın sonrasındaki gibi alevlerinin çoğunu yitirir. Nöbetin bu hâldeki zayıf varlığı kısa bir süreliğine devam eder. Ve sonrasında geriye sadece dinginlik kalır. Kişi sanki o nöbeti hiç yaşamamış bir hâle gelir/getirilir.

Artık, takdir edilen müddet bitmiş ve nöbet geçmişken en zayıf onarıcı düşünce ileri sürülse bile ruhun onu hemen kabul eder ve hızla toparlanabilirsin. Böyle vakitlerde o nöbetin yüzlerce katını hayal edip onların hepsiyle en küçük fikir kırıntısını kullanarak da baş edebilirsin.

İşte bu, değişik bir imtihandır. Sana sormadan gelen, kurtulma çabalarına rağmen devam eden ve beklemediğin bir anda, elveda bile demeden senden kopup giden...

Çile Tesellisi

Yaşadığı zor ve ağır hadiseler esnasında tebessüm edenler de vardır, feryat edenler de... Cenab-ı Hakk'ın takdiri buymuş, kader böyleymiş diyenlerdir tebessüm edenler. Çekilen zorlukların insanı pişiren ve kemale erdiren birer fırsat olduğunu bilenlerdir onlar...

Önceki zamanlarda yüksek mevki sahibi, varsıl, sağlık yönünden de nimetler içerisinde olan birinin bunları yitirmeye başlaması, o kişinin bu pişirilme dönemine dâhil edilmesi demektir.

Modern zamanlarda çile budur, böyledir, farklı türdendir. Çilenin başında bir mürşit değil, bizzat kaderin takdirleri vardır.

Böyle bir çile dönemine girdiğinin farkında olan biri, musibetlerden güç devşirecek, o süreçlerden daha moralli ve kuvvetli olarak çıkacaktır. Zaten zamanla kayıtlı olduğunu bildiği musibet dönemini saniyesine kadar değerlendirmeye çalışacaktır. *"Yiğit bin yaşar, fırsat bir düşer."* atasözünün bir yansıması olarak bu zaman diliminin her gününü Kadir Gecesi gibi değerlendirmenin peşinde olacaktır. Aman bu fırsat zayi olmasın, bu sermaye elden kaçmasın diye elinden gelen ne varsa yapacaktır. Bu musibet döneminin bitmesine daha ne kadar kaldığını bilmediği için, kalan vaktinde eksikliklerini gidermek yolunda canla başla çalışacaktır.

Yandım, bittim, mahvoldum, bu felaketin sonu gelmez, diye feryat edenler, çektiği çilenin hiçbir işe de yaramadığını düşü-

nenlerdir. Bütün bu olanların boşu boşuna yaşandığına ve kendisine hiçbir katkıda bulunmayacağına inananlardır. Meseleye böyle bakan biri, zamanı değerlendirmeye değil, öldürmeye çalışır. O süreçlerden de bunalmış, ruhu ve kalbi çökmüş, birtakım evhamlar altında ezilmiş ve yıpranmış bir şekilde çıkar.

Somuncu Baba'nın Tesellisi: ***Ne kahrı dest-i âdâdan, ne lutfu âşinâdan bil / Umûrun Hakk'a tefvîz et, Cenâb-ı Kibriyâ'dan bil! (Kahrı düşmandan, lütfu da dosttan bilme. İşlerini Allah'a ısmarla, olanların hepsini Allah'tan bil!)***

*

Klasik manevi eğitim kapsamında, bir mürşidin rehberliğinde, kalbinde büyüklük ve kibir hisleri taşıyan müride halkın küçük ve basit gördüğü işlerden yaptırılırdı. Bir kadıya ciğer sattırılması gibi...

Bu eğitim tarzında çilehaneler de vardır. Orada kırk gün çile çekilirdi: Az yemekle, az uyumakla, az konuşmakla nefs terbiye edilirdi.

Eski zamanlarda Allah yolunun yolcularının çektiği çileler değişik oluyordu. Modern zamanlarda çilenin yönü de şekli de değişmiş, yaşamın kendisi bir çile hâline gelmiştir. Değerlendirmesini bilenler için yaşamdaki can sıkıcı, iç acıtıcı her durum, insanı kemaline biraz daha yaklaştıracak olan rehber etkinliklerdendir.

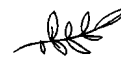
Çile, önceleri, manevi terbiyeden geçmek isteyen kişinin kendi talebiydi. (Yöntem de mürşidin seçimiydi.) Fakat günümüzdeki çile, kişilerin tercihi değil, kaderin takdiridir. Bu takdir elbette daha üstündür, daha arındırıcı ve daha yükselticidir.

(Sahabe-i Kiram'dan) Ebu'd Derda'nın Tesellisi:
Halkın hoşlanmadığı üç şey vardır ki ben onları severim: fakirlik, hastalık ve ölüm... Rabb'ime kavuşmayı arzu ettiğimden ölümü, beni kibirden koruyup mütevazı yaptığı için fakirliği, günahlarıma kefaret olduğu için de hastalığı severim.

Yaşadıklarımızın sebebi konusunda büyük hisse kadere aittir. Kaderin ancak eli öpülür. Geriye kalan şey, irademizdir. İrademizi yanlış kullandığımız veya başkaları iradesini yanlış kullandığı için bunlar başımıza gelmiştir. İlki, Allah'ın bizi affetmesi, ikincisi de bizim başkalarını affetmemiz adına hazırlanmış fırsatlardır.

Hakikat Tesellisi

Ona hiçbir kimse hücum etmediği hâlde kendini saldırı altında gören, kimse ona düşmanlık gütmediği hâlde pek çok kimsenin kendisine düşman olduğunu zanneden biri, kendi ruhunun katili olmuştur. Kendi kendine zulmetmiştir. Ama bu nihayetinde onun kendi tercihi ve kendi kararıdır.

Meselemiz, güzel bakış sorunu değil, hakikati görememe sorunudur. Efendimiz (s.a.v.) *"Ya Rabbi, bana eşyanın hakikatini göster."* diye dua ederdi. Başımıza gelen hadiselerin hakikatlerini görmek nasip olursa, yorum yapmaya bile gerek kalmadan zaten güzelliği fark ederiz. İnsanlar çoğu zaman güzel bakmayı bilmedikleri için değil, işin hakikatini göremedikleri için çekerler acıyı.

Allah'a layıkıyla hürmet etmek, başımıza gelen olayın hakikatini gördükten, onun güzelliğini kavradıktan sonra olabilir. Başına gelen hadiselerin hakikatini ve dolayısıyla güzelliğini göremeyen bir insanın, Allah'a olan hürmeti de eksik ve sahte olur ya da böyle bir insan, Allah'a hiç hürmet edemez.

İslam öyle güzel bir fikir dünyasıyla gelmiştir ki nereye yönelsek bir güzellik, nereye baksak kaygılarımızı dindirecek bir yol görürüz. İslam bize, başımızı yastığa rahatlıkla koyup yatabileceğimiz şekilde geniş bir görüş açısı hediye etmiştir.

Mesele, yaşamı güzel görmek veya güzel göstermek değildir. Esasında güzel olmayan bir şeyi güzel görmeye çalışmanın

ne yararı olabilir ki? Hâlihazırda kötü olan bir hadiseyi biz olumluya yorsak böyle bir kandırmacanın bize herhangi bir katkısı olmaz.

Başına olabilecek en kötü şey gelmiştir. Acaba başına gelen bu kötü şey konusunda seni nasıl kandırabiliriz? Aslında başına kötü bir şey gelmemiş olduğuna seni nasıl ikna edebiliriz? İşte bu, muteber bir çaba olmayacaktır.

Yaşamdaki hadiseleri güzele yormaktan kastımız, onları şiirsel, edebî bir bağlama çekerek hayalen pozitife çevirmek değildir. Acaba işin kendisi güzel mi, değil mi? Kökeni iyi mi, değil mi? Asıl mesele budur. İşin aslı iyi ve güzel değilse musibetleri güzel görmeye ve göstermeye çalışmak, zihinsel bir oyundan ve büyük bir yalandan başka nedir ki?

Mesele, yaşamı insanın yanlış bakışı nedeniyle kötü gösteren, kirleten, karartan perdeyi ortadan kaldırmaktır.

Cenab-ı Hakk'tan gelişi itibarıyla her şey ya doğrudan güzeldir ya da dolaylı olarak güzeldir. İnsanı, kendi dar bakışıyla, yanlış değerlendirmesiyle, karamsar yorumuyla aydınlığı karanlığa çevirme hatasından kurtarmak gerekir.

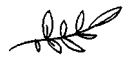
*"Allah iman edenlerin velisidir, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır." (**Bakara**, 257).*

Gerçek olan güzeli görmek, yorum hatası olan çirkinden uzaklaşmak nasip olsun...

*

Yalnızım, diye düşünme. Kendimle vakit geçiriyorum, diye düşün...

Ustalık Tesellisi

Yaşamda karşımıza çıkan her yeni gelişme ve her farklı insan, dünya imtihanımızı vermemize katkıda bulunacak görevlilerdir. Onlar, potansiyel birer tehlike değil, bizim kemal noktamıza yaklaşmamızı sağlayacak, günahlarımızı affettirecek, mertebemizi yüceltecek, bizim Allah katında güzel bir konum sahibi olmamıza yardımcı olacak vazifelilerdir.

Kalp huzuruyla onları birer yardımcı, birer destekçi, birer yönlendirici olarak görebilir, yaşamımızın manasını kuvvetlendirici birer faktör olarak kabul edebiliriz.

Kaderimizdeki insanlar ve hadiseler, bizi kemale erdirecek özellikteki "seçilmişlerdir". O sebeple hiçbir zaman ürkecek, telaşa düşecek bir şey yoktur.

Bütün kâinat nasıl insana hizmetkâr kılınmışsa yaşamındaki her bir gelişme ve hadise de insana yine öyle hizmetkâr kılınmıştır. Hepsi insan içindir. İnsanın yol arkadaşıdır.

Kavraman lazım gelen şudur ki karşına çıkan her zorluk, senin yararına, senin için ve tam sana göredir...

O sert rüzgârların sendeki bazı tohumları yeşertmek için estiğini bil, bahar fırtınalarında olduğu gibi...

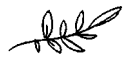
Sâdi Şirazi'nin Tesellisi: ***Hak yolunun erleri, bela okuna nişangâh oldukları için bulundukları makamlara varmışlardır.***

Doğduğumuz, yaşadığımız yerleri, çocukluğumuzun geçtiği koşulları, karşımıza çıkan umulmadık yönlendirmeleri, hayatımızdaki gayriiradi değişiklikleri, bir zamanlar ciddi birer sorun olarak algıladığımız makas değişimlerini, ömrümüzün acılı sahnelerini... Tüm bunları dikkatle düşündüğümüzde üzerimizde işleyen mükemmel planın parçaları görünmeye başlar.

Duvar işçisi, duvarı örerken işin nihayetinde ortaya çıkacak binayı göremediği, koyduğu tuğlanın planın hangi parçasına ait olduğunu bilemediği için yer yer daralıp sıkılır. Duvar ustasına gelince o, elindeki tuğlayı, binanın bitmiş hâlini hayalinde görerek, planın hangi parçası olduğunu bilerek yerine koyduğu için şevk içerisindedir.

İnsan da başından geçen hadiselerin, kendisi üzerindeki genel planın hangi parçası olduğunu bilmediğinden yorgunluğa ve bıkkınlığa düşebilir.

İdrak Tesellisi

Kişi talihliyse musibet başlangıçları onu Rabb'ine yaklaştırmaktan, ona ibadetlerine biraz daha istikamet vermekten başka bir etkiye sebebiyet vermez.

İmam Gazali Hazretleri, ***İhya*** kitabının ***"Sabır ve Şükür"*** babında şunları anlatmıştır:

"Musibetler karşısında insana emredilen şey, sabırdır. Ancak basireti açık bazı kimseler nimetlere şükreder gibi musibetlere de şükretmişlerdir. Çünkü onlar, bu musibetleri tıpkı nimetlerde olduğu gibi saadetli ve kazançlı bulmuşlardır. Zira nimetler, onları yanlış yolda kullananlar açısından musibet hâline gelebildiği gibi musibetler de onları doğru anlayan ve gerekli sabrı sergileyen kimseler için nimet hâline gelir. İşte, bu sebeple denilebilir ki inançsızlık, günahkârlık, kötü ahlâk ve gafletle tüketilen nimetler, birer musibettirler. Bunun dışındaki musibetler, onları doğru yönde anlayıp değerlendirenler açısından şükür vesilesi birer nimettirler.

Basireti açık ve imanı kuvvetli olan kimseler, başkalarına acı gelen musibetleri, kazandırdığı sevaplardan, dünyevi ve uhrevi pek çok faydalarından dolayı tatlı bulurlar. Onlar musibetlere karşı sabırla yetinmez, Rablerine ayrıca şükürle yönelirler. Böylece iki kat sevap kazanırlar. Biri sabrın getirdiği sevaplar, diğeri de şükrün getirdiği sevaplar.

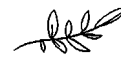
Dünyevi musibetlerde hem sevinilmesi hem de şükredilmesi lazım gelen beş yön vardır. Birincisi, isabet eden musibet, şimdi ol-

duğundan daha büyük de olabilirdi. İkincisi, kişinin dünya hayatına isabet eden musibet, onun dinî hayatına gelmiş de olabilirdi. Zira dine gelen musibetlerin bedeli, dünya musibetlerine göre kıyas kaldırmayacak kadar ağırdır. Üçüncüsü, musibetler çoğunlukla günahların karşılığı olduğu için bu karşılık dünyada verilmediği takdirde ahirette verilecekti ve karşılanması, tahammül edilmesi daha zor olacaktı. Dördüncüsü, musibetler günahların karşılığı ve cezası olarak gelmemişse o zaman da sevap kazandırmak için gelmişlerdir. Musibetlerin ahirette önemli karşılıkları olduğu önceden bildirilmiştir. Beşincisi, kişiyi Allah'ın rızasına eriştiren ameller iki çeşittir. Bunlardan birisi taat ve ibadetlerdir. Diğeri de sabırla karşılanan hastalıklar ve musibetlerdir.

Musibetler ilaç cinsinden acı nimetlerdir. Dikkatli düşünülürse onların da diğer nimetler gibi şükrü doğurabildiği gerçeği ortaya çıkar. Fakat herkesin idraki bu kadar derin işlemediği, musibetlerdeki faydaları ve sevindirici sonuçları anlamaya kâfi gelmediği için, dinde musibetlere şükür emredilmemiş, acı olan her şeyde olduğu gibi yalnızca sabır emredilmiştir.

Allah Teâlâ, bazı kulları için musibetlerin nimetlerden daha hayırlı olduğuna hükmeder, bu sebeple de onların istemeyişlerine rağmen musibet verir. Bazı dünya nimetleri de kimi fıtratlar için zararlı olabilir. Allah Resulü (sav) şöyle buyurmuştur: 'Sevdiğiniz hastanızı zararlı yiyeceklerden uzak tuttuğunuz gibi, Allah Teâlâ da sevdiği bazı kullarını dünya nimetlerinden uzak tutar.'" (Hâkim, Tirmizî).

Sanat Tesellisi

Cansızlar, onlarla ne yaptığımızı bilmezler bile... Bitkiler, onlarla neler yaptığımızın farkında değillerdir. Hayvanlar, onlarla ne yaptığımızla biraz ilgilenseler bile onları hangi doğrultuda ve ne sebeple çalıştırdığımızı anlamazlar. İnsana gelince o kendisine ne yapıldığı ve kendisiyle ne icra edildiği konusunda cansızlar, bitkiler ve hayvanlardan ileri olsa da üzerinde cereyan eden hikmetlerin yine de çok azını görüp anlayabilir.

Sen herkesten ayrısın. Seni herkesten ayrı yapan şey, yalnızca fıtratın ve görünüşün değil, aynı zamanda dünyadaki hikâyen. Bu, senin hikâyen. Hikâyendeki acılar da sana özgü. Sen işte bu hikâye sayesinde sen oldun. Kendi hikâyenden korkup kaçarak değil, onu iliklerine kadar yaşayarak sen olmayı sürdürebilirsin.

Kader dediğimiz şey de başka nedir ki? Senin kaderin senin biçimlendiriliş tarzındır, yani hikâyendir. Kaderinin çekiç darbelerinin altında zaman zaman kırılan yanların olsa da bu, ruhunun heykelini ortaya çıkarması içindir.

Hazreti Mevlâna şöyle der:

"Resim, ister bundan haberi olsun isterse olmasın, bir sanatkârın elinden çıkar. Testicinin işi, testi ile uğraşmaktır, onu yoğurmak ve ona biçim vermektir. Testici olmadan testi hiç kendi kendine genişleyip uzar mı? Tahta, dülgere teslim ve tabi olmuştur.

Öyle olmasaydı kesilip biçilir ve başka tahtalara eklenir miydi? Elbise, bir terzinin eline geçmeden kendi kendine nasıl biçilip dikilirdi? Ey aklı başında kişi, su kabı sakanın elinde olmasaydı kendiliğinden dolup boşalabilir miydi? İşte, sen de her nefeste dolup boşalmadasın. O büyük Yaratıcı'nın sanatkâr ellerindesin." (Mesnevi, ***Cilt 6***).

Ne maksatla dünyada olduğunu, bu hayatın zorluklarını ne pahasına ve ne için çektiğini bilen insan sayısı o kadar azdır ki...

Tereyağını yayık içerisinde bir o yana bir bu yana çalkalayıp dururlar. Sütün üzerinde topak topak yağ belirinceye kadar bu çalkalama devam eder. Bu aşamadan sonra yağ öyle ayrı bir kimlik kazanır ki onu süte karıştırsalar da artık farklılığını korur.

Arınmanın ve bir öz hâline gelmenin yolu, zorluklarla çalkalanmaktan geçer.

Toprak Tesellisi

Ruhumuzun sıhhat kazanması kısmen musibetlerle mümkün olur. Musibetler, bizi engin görüşlü kılar. Yaşamımızdaki ihtiyaç fazlası şeyleri ve insanları çıkartır. Faydasız birikimleri hayatımızdan uzaklaştırır. Üzerimizde bir çeşit yenileme ve güncelleme yapar.

Ağacın dibinde hep su olursa o ağaç ölür. Belli bir süre sudan uzak tutulup susuz bırakıldığında o ağaç, susuzluğa alışır ve kuvvetlenir. Botanik bilimi açısından olduğu gibi manevi açıdan da bir hakikattir bu...

Bahçıvan, fidanın sağlıklı büyümesi için onu zararlılardan korumak ister. Fidanı zararlılardan bir an evvel kurtarmak için de önce aşağıdaki dalları keser. Bunu, fidanın boy atması, korunmuş bir şekilde büyümesi için yapar. Fidanın bir dili olsaydı, konuşabilseydi, böyle bir kesim anında elbette feryat edecekti. Üstelik onu şefkatle diken, koruyan, ona bir anne gibi özenle bakan, onun ağaç olması için elinden gelen her şeyi yüksünmeden yapan bahçıvanın bu sert hamlelerinde büyük bir tutarsızlık ve acımasızlık bulacaktı.

Fidan, büyüyüp ağaç olduğunda da iş bitmez. Budama başlar. Bahçıvan, bir nacakla ağaca vurup onu hafifçe yaraladığında (Bahçıvan böyle yaparsa ağacın o sene daha çok çiçek açıp, daha fazla meyve vereceğini bilir.) bunu elbette memnuniyetle karşılayamayacaktır.

Feridüddin Attar'ın Tesellisi: ***Biberin has olanı yetişsin diye çiftçiler, on gün boyunca suyunu vermeyi keserler. Acılasın, o acı ile yoğurulsun, tadı muhteşem olsun diyedir bu... İşte hayat da böyledir. Bazen abıhayat suyunu doya doya içeriz. Bazen de o su, olgunlaşmamız için bizi yalnız ve bir başımıza bırakır."***

Fırıncıya verilenler pişirilmesi içindir. Marangoza verilenler şekillenmesi, kasaba verilenler doğranması içindir. Terziye verilenler kesilip biçilmesi maksatlıdır. Şaire verilenler şiire dönüştürülmesi içindir. İnsana verilenler de onun insan-ı kâmil olması içindir. İnsana zorluklar verilir. Acılar verilir. Riskler verilir. Kaderin kendisine verdiklerini yoğurmak ve biçimlendirmek, insana düşen bir iştir.

Acı, bizim ruhumuzun toprağını alt üst eder, kalbimizi kurcalar, nefsimizi törpüler.

Toprak kazıldığında yediği darbeler karşısında acı çekiyor gibi olsa da önce buğdaya, sonra da ekmeğe erişmek için onun buna katlanması gerekir.

Hazreti Mevlana ***Mesnevi***'sinde şunu anlatır:

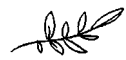
"Birisi gelip toprağı çapalamaya koyuldu. Orada bulunan ahmağın biri de dayanamayıp söylenmeye başladı: 'Burayı ne diye çapalıyorsun? Buradaki toprağı niye yarıp darmadağın ediyorsun?' Adam ona şöyle cevap verdi. 'Yürü, git kendi işine, benimle de uğraşma. Sen yapılmayı yıkılmada gör. Toprak kazılarak, alt üst edilerek darmadağın edilmeseydi, nasıl gül bahçesi ve buğday tarlası hâline gelirdi? Eski düzeni bozulmasaydı, nasıl tarla ve bostan olabilirdi? Yara, neşterle deşilmeyince nasıl iyileşir? Terzi elbise yapacağı kumaşı işte bu yüzden parça parça keser. Eski binayı

yeniden yapabilmek için onu bu sebeple yıkarlar! Marangozun da demircinin de kasabın da işi, yapmaktan evvel yıkmak, kesmek, parçalamak değil midir?'" (Mesnevi, ***Cilt 4***).

*

Asıl mesele, insanın sabrederek yaşadığı ve başarıyla sonlandırdığı yaşam sızılarına –yaşamının devamına bakıldığında– değmemesidir. Mesele, önceki acılarına değen bir insan olabilmek ve yaşamı onlara yakışacak şekilde sürdürebilmektir.

Gam Tesellisi

Bazı vakitler, insan kendisini sahipsiz gibi hisseder. Kimsenin bir şeyi değilmiş gibi... Bazen de sahiplik duygusunu kaybeder. Kimsesi ya da herhangi bir şeyi yokmuşçasına... İlkinde kendisinin Allah'ın kulu olduğunu hatırlamalı, ikincisinde Allah'ın her şeyin sahibi olduğunu...

Kendisine hasret duyulmuyor, hatta herhangi bir kimse tarafından da sevilmiyor olma ihtimali ya da düşüncesi, bir evham olarak bile insanı dünyadaki kendine has yerinden, hiçbir varlığın atılmayı kabul edemeyeceği bir boşluğa düşürmeye yetebilir.

*

Kimseden tamamen sana odaklı yaşamasını bekleme. Bunu, en yakınlarından bile umma. Kimseye bu konuda bel de bağlama. Bunu, kendinden, nefsinden bile bekleme. Kendine meftunluğun son kalelerini de bir yolunu bularak terk et.

İnsanın değer görmemekten ne kadar incineceği, biraz da kendine atfettiği yapay değerlerin çokluğuna bağlıdır.

İnsanların değil, Allah'ın sana verdiği değeri düşün. Değer vermeseydi seni yaratır mıydı? Yarattıktan sonra seni kendisiyle buluşturur muydu?

Anlatılır ki bir gün padişah, sevdiği bir şairi incitip yanından uzaklaştırmış. Şair de yaşadığı kırgınlıkla başka bir diyar araştırmış ve nihayetinde uzak bir şehrin müftüsünün yanında –namını hissettirmeden– gizlice kâtip olarak çalışmaya

başlamış. Bir müddet sonra padişah, yaptığından pişman olmuş ve şairi buldurmak, tekrar yanına aldırmak istemiş. Fakat bütün çabalara rağmen küskün şair bulunamamış.

Bunun üzerine padişahın aklına zekice bir çözüm gelmiş: Bir mısra yazmak ve bunu tamamlayacak ikinci mısranın yazılması üzerine ülke çapında bir şiir yarışması düzenletmek... Mısrayı en güzel tamamlayan şairi de mükafatlandırmak üzere saraya çağırmak...

Padişah, gönlü kırgın şairin dayanamayıp bu yarışmaya gizliden de olsa katılacağını, üslubu sayesinde de nerede olduğunun tespit edilmesinin zor olmayacağını öngörmüş.

Padişah ilk mısrayı şöyle yazmış:

"Bütün dünya benim olsa gamım gitmez nedendir bu?"

Yarışma ülkenin her yanında ilan edilip başlatılmış. Saraya pek çok şiir akmaya başlamış fakat padişah, gelen şiirler içerisinden aradığını bir türlü bulamamış.

Kırgın şairin, yanında çalıştığı uzak şehrin müftüsü de yarışmayı işitmiş ve kendince bir şeyler karalamaya başlamış. Tamamladıktan sonra beyti bir de (şair) kâtibine göstermiş. Kâtip bazı yönlendirmelerde bulunmuş ve beyit şu son şeklini almış:

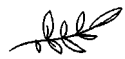
"Çün ezelden gam turâbıyla [toprağıyla] yoğrulmuş bir bedendir bu."

Padişah, bu beyit kendisine ulaşınca yitiğini bulmanın sevinciyle, mısranın sahibinin derhâl saraya getirilmesini emretmiş. Yarışmayı kazanan müftü heyecanla huzura çıkmış. Padişah, müftüyü mükâfatlandırmakla birlikte onunla açık ve net konuşarak o mısranın asıl sahibinin kendisi değil bir başkası olduğunu itiraf etmesini istemiş. Müftü de bunu yazanın kendisi olduğunu fakat son şeklini verenin, kâtibi olduğunu söyleyerek meselenin çözülmesine vesile olmuş.

Bize de aşağıdaki beyit onlardan yadigâr kalmış:

"Bütün dünya benim olsa gamım gitmez nedendir bu / Çün ezelden gam turâbıyla yoğrulmuş bir bedendir bu."

İnsan Tesellisi

İnsanın savaşı nefsiyle ve şeytanladır. İnsanın imtihanı nimetlerle ve musibetlerledir. İnsanlar birbirleriyle de imtihan olur. Sevdikleri, insanın büyük sınavının önemli bir parçasıdır. *(Mallarınız ve evlatlarınız sizin için bir imtihandır, büyük mükâfat ise Allah'ın katındadır.* ***Teğabün****, 15).*

Küçük bir çakıl taşını gözümüze yakın tuttuğumuzda küçüklüğüne rağmen bütün dış dünyayı bize kapatır. En yakınımızdaki insanlarla imtihan edilmek de gönül ve ruh dünyamızı tamamen işgal eder, bizi başka şey düşünemeyecek vaziyete getirir. Mühim ve ulvi düşüncelerimize de ket vurur. Bu olumsuz durum karşısında sıkı tedbirler almak gerekir.

Haddizatında insanlar arasındaki seviyelerin farkında olarak onlardan incinmemeyi öğrenmek gerekir. Onların bizim için sevap kazandırıcı birer imtihan kaynağı olduğunu idrak edebilmemiz lazımdır. Nefsani tepkiler göstermek yerine tahammül edebilmemiz, ortaya çıkan meselelerde öncelikle kendi kusurlarımıza odaklanmayı becerebilmemiz...

Karşımızdaki insana bakarken Sani-i Zülcelal'in bir sanat tablosuna baktığımızı bilmeliyiz. O, Cenab-ı Hakk'ın bir sanatıdır. Ona müstakil bir insan nazarıyla değil, Allah'ın bir sanat eseri olarak baktığımızda duyacağımız saygı, göstereceğimiz sevgi elbette başka olur. Onu Cenab-ı Hak yaratmış, kasten yaratmış, özel olarak yaratmış. O, kendiliğinden olmamış, tesadüflerin zinciri ola-

rak karşımıza çıkmamıştır. Anne babasının değil, Allah'ın eseri.

Muhatabımız, Allah'ın rahmet ve keremine mazhar olarak var olmuştur. Bu sebeple hürmet ve alakaya pek layık biridir. Tesadüflerin yağmuruna, rastlantıların seline kapılarak önümüze çıkmış değildir. Karşımıza bir hikmete binaen çıkmıştır. Ondan gelecek olumsuz şeylere sabretmek, elbette kâmil insan olmanın gereklerindendir.

İnsanlara karşı kötü hisler beslemekten uzak dur! Bakış açın, koşulsuz ve daimî sevgi olsun... Kalbindeki darlığın bir sebebi de başkalarıyla ilgili menfi duygularındır. Gönlünü zehirleyen bu hislerden kurtulmaya bak. O kişilere öfke duymak yerine, onlara yardım et... Sürçüp düşmelerinde, ihmallerinde, senden uzaklaşmalarında bile yanlarında ol...

"Kalplerimizde müminlere karşı kötü bir düşünce ve duyguya yer bırakma." (***Haşr***, 10).

İnsan sıkıntı duyduğu ilişkilerle ve işlerle ilgili bazı alternatifler düşünür. "Başkası olsaydı daha iyi olurdu.", "Başkası olsaydı daha anlayışlı olurdu.", "Başkası olsaydı daha mutlu olurduk..." gibi zanlara kapılır.

Peki, nereden biliyorsun? Başkası olsaydı belki seni daha çok yıpratırdı. Başkası olsaydı her şey bundan daha aksi ve daha kötü de olabilirdi... Arzu ettiğin gibi olsaydı sana manevi açıdan büyük kayıplar da yaşatabilirdi. Belki de ondan gelecek sıkıntılar az olacağı için, o mukadder sıkıntılar belki bu kez başka yerlerden çıkagelecekti.

Murat ettiklerine ulaştığında mutlu olacağını düşünüyor olabilirsin. Açık olarak bilmen gerekir ki onları elde ettiğinde de benzer endişeler, benzer kederler, benzer zorluklar ortaya çıkabilir.

Kendi ruhlarının son mertebelerine varanların söylediklerine bakılırsa gerçek mutluluk, elde etmekte, kazanmakta ve zevk duymakta değildir fakat arzu etmemektedir. Çünkü mutluluk, dünyevi ve nefsani arzulardan hür olmakla başlar.

Hilim Tesellisi

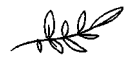

Peygamber Efendimizin (sav) sevgili torunu Hazreti Hüseyin'le (ra) ilgili şöyle bir hadise rivayet edilir: Hazreti Hüseyin misafirleriyle birlikte oturmaktaydı. Misafirlere ikram için gelen hizmetçi, elindeki tabağı düşürerek sıcak yemeği Hazreti Hüseyin'in üzerine döktü. Elbisesi kirlenen ve aynı zamanda yemeğin sıcaklığından canı yanan Hazreti Hüseyin'in yüzünde bir öfke ifadesi belirdi. Bu istenmeyen kaza sebebiyle kendisine kızılacağını düşünen hizmetçi, *"Vel kâzımiynel ğayz – O takva sahipleri ki öfkelerini yenerler."* (***Âl-i İmran***, 134) ayetini okuyuverdi. Bunun üzerine Hazreti Hüseyin, yüzündeki öfke ifadesini derhal düzelterek *"Öfkemi yendim."* dedi. Fakat hizmetçi ayetin devamını da okudu: *"Vel âfîne anin nâs – O takva sahipleri ki insanları affederler."* (***Âl-i İmran***, 134). (Zira bir insana karşı öfkesini yenmek başka, onu hatasından dolayı affetmek başkadır. Onlara karşı öfkemizi yendiğimiz halde kalbimizden bağışlamadığımız kimseler de olabilir.) Bunun üzerine Hazreti Hüseyin, yüzündeki ifadeyi düzelttiği gibi bu kez gönlündeki duyguyu da düzelterek: *"Affettim."* dedi. Bu duruma oldukça sevinen hizmetçi, mutluluğundan ayetin gerisini de okudu: *"Vallâhu yuhibbul muhsinin – Allah iyilik yapanları sever."* (***Âl-i İmran***, 134). Bunun üzerine Hazreti Hüseyin *"Ben de sana iyilik yapıyor ve seni azat ediyorum. Artık hür ve serbestsin."* diyerek onu daha da mutlu etti ve ona aynı zamanda maddi destekte bulundu.

İmam Gazali Hazretleri ***İhya*** kitabında, öfkeyi yenmekten daha ileri bir fazilet olan "hilim" (yumuşak huyluluk) kavramına vurgu yaparak şunları söyler:

"Bilinmelidir ki hilim, öfkeyi yutmaktan daha üstün bir fazilettir. Çünkü halim (yumuşak huylu) olan kimsede yüz ifadesinin değişmesi gibi kızgınlık belirtileri de görülmez. Hilim iki şekildedir. Birincisi, Allah vergisi olan hilimdir. Bu, hazır bir hazineye konmak gibidir. Bu hilim kendisine nasip olan kişiye düşen şey, bu konuda Allah'a şükretmekten ibarettir. Allah Resulü (sav), bir kişiye "Allah Teala sana sevdiği iki huy vermiştir: Hilim ve teenni (acelesizlik)." buyurunca o kişi de "Bana bu huyları veren Allah'a hamdolsun." demiştir. İkinci çeşit hilim ise sonradan, çabayla kazanılan hilimdir. Bu çeşit hilim, öfkelendirecek hadiseler geldikçe öfkesini tekrar tekrar yutmak yoluyla kazanılır. Bu tür hilmi kazanmak zordur ama neticesi güzel ve sevabı büyüktür. Allah Resulü (sav) bu konuda şöyle buyurmuştur: "İlim öğrenmekle, hilim kızgınlığı yutmakla kazanılır.", "Kemalata talip olun. Onu kazanmanın yolu ise uzaklaşan akrabaya yaklaşmak (ona karşı sıla-i rahim yapmak), sana vermeyene vermek ve cahillik edene karşı hilim göstermektir."

İsabet Tesellisi

Kaderin öyle takdirleri vardır ki umduklarını elde edemezsen mutsuz olursun, doğru fakat onları elde ettiğinde bazen bir bakarsın o zaman daha da mutsuz olursun.

Sevdiklerinde üç beş güzel huy bulursan onlara kanaat et, o güzel huyları sev ve bu duruma şükret ki o yönler artsın. Etrafındaki insanların olumsuz yönlerine odaklanırsan sıkıntılı yönleri gelişir, olumlu yönleri kurur.

İnsanlara öfkeleniriz, onların kalplerini kırarız. Görünürdeki sebep her ne olursa olsun aslında insanlara kızmamızın en mühim bir sebebi Allah'ın bize verip onlara nasip etmedikleridir. Bu, bir anlamda Allah'ın insana vermedikleriyle uğraşma yüküdür. Karanlığa taş atmaktır. Başkalarına, "Sende neden bu yok?" manasında bir çıkıştır bu. Bu, "Allah sana neden vermiyor?" anlamına gelen bir isyanın da kapı aralığıdır.

Başkalarından gördüğün muameleden hoşnutsuz isen bu sonucun, biraz da onlara gösterdiğin muameleden yansıdığını düşünmen gerekmez mi? İnsanlardan yeterince alaka görmemekten yakınıyorsan, bunda senin onlara yeterli alakayı göstermemiş olmanın da bir payı vardır. Sevilmediğini düşünüyorsan, bunda senin onları sevmiyor oluşunun da hissesi vardır.

İçinde, insanlardan gelen her çeşit sıkıntıya tahammül edebilen, onlara her durumda şefkatle yaklaşmaya ayarlı bir ruh büyütmelisin.

Hazreti Mevlâna ***Mesnevi***'sinde şunu anlatır:

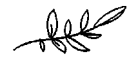
"Başına gelen musibetleri başkalarından bilme, kendinden bil. Sen hep hariçtekilerle cedelleşiyor, onlarla uğraşıyorsun. İçerideki en büyük düşman olan nefsinle de candan dost ve yoldaş olmuşsun. Onunla hep iyi geçiniyorsun. Hakiki düşmanın nefsin olduğu hâlde onu şekerle besliyor, hariçteki kişileri de –sana kötülük etmişler gibi– töhmetler altında bırakıyorsun. Başına gelenler konusunda nefsini değil, daima başkalarını suçluyorsun. Sen de Firavun gibi kör kalplisin, can düşmanınla güzel geçiniyorsun da masumları horlamaktasın! Daha ne vakte kadar Firavun'un yaptığı gibi sana karşı suçu olmayanların yakasına yapışacaksın da suçlarla dolu olan nefsini okşamaya devam edeceksin?" (Mesnevi, ***Cilt 4***).

"Ey oğul, sana isabet eden musibetler, kaderden çıkıp seni bulan belalar, sana değildir, sahip olduğun kötü huylaradır! Sende yer etmiş kötü vasıfların giderilebilmesine yöneliktir." (Mesnevi, ***Cilt 3***)

Abdülkadir Geylani'nin Tesellisi: ***Veli kulun başlıca işareti (alameti), halktan gelen eziyetlere sabırla karşılık vermesidir. Bir de onların hatalarına göz yummasıdır...***

Hafıza Tesellisi

Bir çiçeğin açmasını –hızlı çekimde– izledin mi hiç? Çiçeğe çıplak gözle bakarken göremediğin bazı gerçekleri, bu yolla daha iyi görebilirsin.

Hızlandırılmış çekimler, yaşama farklı bir çerçeveden bakmamızı ve görüş açımızı genişletmemizi sağlar.

Bir insanın hayatını hızlı çekimde izlediğini düşün. Doğumundan, mezara girdiği vakte kadarki yaşadıklarını on dakikalık bir hızlı çekimde seyredebilseydik onun yaşamı hakkında neler düşünürdük?

İçine düşülen geçici hadiseleri kalıcıymış gibi görüp onlara beka atfetmek ve sürekli aynı olayları düşünerek onları putlaştırmak büyük bir hatadır.

Bazen bir kâbus görürüz. Uykudan sarsılarak uyandığımızda gördüklerimizin gerçek olmadığına öyle seviniriz ki...

Bir kurtulma sevincini yaşayalım diye mi böyle bir rüya takdir edilmiştir? Yoksa başımıza gelecek mukadder bir hadisenin yaşatacağı hüzün rüyada çektirilip gerçek yaşamdaki o musibetin kaldırılması için mi bu rüya gösterilmiştir?

*

İmtihanının başlangıç noktası üzerinden bir gün daha geçti. Ruhundaki etkileri bugün biraz daha azaldı. Yarın elbette daha da azalacak. Zaman her şeyin ilacı olmasa da musibetin ilk vaktindeki zinde acıyı sürekli aşağıya doğru çektiği muhakkaktır.

Bir zaman sonra bu zorlu, buhranlı günleri hatırlamaya uğraşırsın fakat detayları anımsamakta zorlanırsın. Ve öyle bir zaman gelir ki bu acılı sahneler sanki hiç yaşanmamış gibidir.

Yaşamın bir oyun olduğunu unuttuğumuz için onu bazen fazla ciddiye alıyor, kendimizi de lüzumundan fazla yıpratıyoruz. Oyuncular, ne de olsa bu bir oyundur, bitince kimsenin elinde avucunda zaten bir şey kalmayacak düşüncesiyle oyun içindeki kayıplarına fazla önem atfetmezler. Oysa çoğu insan, yaşamdaki kayıplarına büyük bir önem atfeder çünkü onun bir oyun olduğu gerçeğini unutmuştur.

İnsan, yaşadığı hangi hadiseleri hiçe sayacağını, hangi hadiseleri en ince detayına kadar önemseyeceğini kendi seçer. Hiçe sayılacak olanları önemseyen, önemsenecek olanları da hiçe sayan kişi, kendi mutluluğunun katili olur.

*

"Hikmet-i dünyâ vü mâfihâ bilen ârif değil / Arif oldur bilmeye dünyâ vü mâfihâ nedir." (Fuzuli). (Dünya yaşamını ve içinde yaşananları hikmetleriyle bilmek arif olmaya yeterli gelmez. Arif ona derler ki dünyayı da içindekileri de unutmuş ve aklından çıkarmıştır.)

İnsanın acıları, dünya sevgisi ve dünya hayatına bağlılık nispetinde artar.

Öldükten sonra yeniden dirilme inancı ve öte dünya duygusuna yoğunlaşmak, insana problemlerini küçük gösterir. Zaten küçük olan sorunlarını da büyük görmesini engeller. Yaşanılan şehre uzaktan, haritadan, uçaktan bakmak gibi...

İnsanın ruhsal açıdan büyük acılarını dindirmesi, ancak ilahi düşüncelere erişmesi ve onlarla temas etmesi sayesinde olabilir. Vahiy haricinde, vahiyden bağımsız ve hele de vahye karşı koyarak ruhumuzu kurtaramayız.

İnsanın bir ahiret varlığı olduğu temelini görmeden ve vahyin rahatlatıcı iklimine yelken açmadan bunu başarabilen olmamıştır.

Ahiret düşüncesini masaya koymadığı müddetçe insanın, acılarına sağlıklı bir anlam yüklemesi de onları dindirmesi de mümkün olmaz.

Ferahlatan bakış, kendi dar düşüncelerimizi terk edip vahyin aydınlığına "Kabul!" dediğimiz andan itibaren belirebilir. İlahi aydınlanmayı, zihinsel ve bedensel kapasitemize tercih ettiğimizde gerçekleşebilir.

İnsan benliğine, enaniyetine güvendikçe karanlıkta kalır. Vahye güvendikçe de aydınlığa çıkar.

İman ışığından dolayı Allah'a hamdolsun.

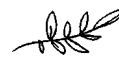
*

Hatırlamak da unutmak da bir sanattır. Neyi unutacağını ve neyi hatırlayacağını insan kendisi seçmezse onun yerine başkaları, nefs ve şeytan seçer.

İnsan, hatırlayacaklarını kendi önünü açacak şekilde seçmelidir. Geçmişe döndüğünde "hatırlama"nın eline sihirli bir fırça vermeli, hafızada yer kaplamış bütün kötü hadiseleri bir bir güzelleştirmeli ve bozuk sahneleri teker teker onarmaya başlamalıdır.

Ruh karartıcı hatıraları alıp onları gönül açıcı olacak şekilde boyayıp biçimlendirmek, insanın ruhunun kabiliyetlerindedir.

Beka Tesellisi

Bediüzzaman Hazretleri, ***Risale-i Nur Külliyatı***'nda dünyevi ve manevi musibetleri iki farklı kategori olarak yorumlar ve üzerinde önemle durulmaya layık olarak manevi musibetleri işaret eder. Dünyevi musibetlerin geçici ve aynı zamanda pek çok faydasının/hikmetlerinin olduğunu belirten Bediüzzaman Hazretleri, bu hikmetlerden birinin de fani olanın baki olana çevrilmesi olduğunu söyler:

"Asıl musibet ve muzır [zararlı] musibet, dine gelen musibettir. Musibet-i diniyeden her vakit dergâh-ı İlâhiyeye [Allah'ın dergâhına] iltica edip [sığınıp] feryat etmek gerektir." (***Lemalar**, İkinci Lema).*

Kâinattaki dengelerin ve varlığın yaratılma hikmetlerinin bir neticesi olarak dünya hayatındaki musibetler hep var olmuştur ve olmaya da devam edecektir. Karşılaşınca kontrolümüzü kaybetmediğimiz, soğukkanlılıkla karşıladığımız, içselleştirdiğimiz, maneviyatımızı bozmayan, bizi şikâyete ve isyana sürüklemeyen sorunlarsa hakikatte musibet sayılmazlar. Özellikle varlığımızın fani olan tarafına yönelmiş musibetler, bizde büyük ve telafisi olmayan kayıplara sebebiyet vermezler. Dünyevi olmak kaydıyla musibetler bir çeşit nimet, musibetzedeler de özel bir nimete kavuşmuş insanlardır.

"Evet, hadsiz [sonsuz] hayat-ı uhreviyeye [ahiret hayatına] nispeten muvakkat [geçici] ve fani kısacık hayat-ı dünyeviyenin za-

*rarları, sineklerin ısırması gibidir. Hayat-ı ebediyenin zararları, ona nispeten yılanların ısırmasıdır." (**Kastamonu Lahikası**).*

İnsana yapılabilecek yardımların en büyüğü, ona ebedî saadet konusunda yapılan yardımlardır. İnsanın görebileceği zararların en büyüğü de ahiret yaşamını olumsuz yönde etkileyecek zararlardır. Ahirette uğrayacağımız zararlar yanında bu dünyada uğradığımız zararlar sinek ısırması kabilindendir. Dünyevi sıkıntılar, hâl ve gidişatımızı düşünmemize, Rabb'imizle irtibatımızı gözden geçirmemize vesile oldukları müddetçe nimet sayılmalıdırlar.

*"Allah Mâlik'tir, sendeki mülkünü senin için saklamak üzere alıyor." (**Mesnevi-i Nuriye**, Habbe).*

Bize ait gibi görünen varlıklar, esasında Rabb'imizindir. O, bize onları emaneten vermiştir. O emanetleri, bizi onlardan mahrum bırakmamak adına, ileride bereketlendirip geri vermek üzere bizden alarak sakladığı vakitler olur. En iyi saklayan, kusursuzca muhafaza eden, zaten kendisine ait olan malı emanetçisine geri verirken en cömert davranan, Rabb'imizdir. Sabırla karşılanan hiçbir kayıp boşa gitmez, önünde sonunda hepsi kazanca dönüşür. Gel gör ki insanın hâli, yerine gerçeği verilmesine karşın, elinden alınan oyuncağı için ağlayan çocuk misalidir.

"Belki öyle hadiseler, bir Hakîm-i Rahîm'in emriyle ehl-i imanın fani malını sadaka hükmüne çevirip ibka etmektir [baki hâle getirmektir]." (**Sözler**, On Dördüncü Söz).

Başımıza gelen musibetler, iman ehlinin fani mallarını sadaka ve iyilik hâline getirerek baki kılar. O varlıkları yitirmek –sabırla karşılandığı takdirde–, onları sonsuza dek kalıcı hâle getirir. Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Sad bin Ebu Vakkas (radiyallahu anhum) gibi malının tamamını ya da büyük bir kısmını hayır yolunda harcamak herkese nasip olacak bir amel değilse bile musibetlerde malının bazen tamamını bazen

de bir kısmını yitiren insanlar, (sabır, rıza, tevekkül ve şükür nispetinde) büyük hayırlar işlemiş gibi sayılarak Cenab-ı Hak nezdinde ödüllendirileceklerdir.

"İnşaallah, dünyada dahi o keffâretü'z-zünub [günahlara kefaret] olan zayiatın [kayıpların] yerine Erhamürrâhimîn ihsan eder." ***(Emirdağ Lahikası).***

Bazen bir şey kaybedilir ve ahiret için baki hâle gelmekle de kalmaz... Rabb'imiz, lütfuyla dünyada da o kaybedilen şeyin bazen daha iyisini, daha güzelini nasip eder, kişinin hem dünyada hem ahirette kazanmasına sebebiyet verir.

"O belalar, ehemmiyetsiz fani şişelerimizi ve cam parçalarımızı kırmalarıyla baki ve uhrevî elmasları bize kazandırıyorlar diye sabır içinde şükretmeliyiz ve sevinmeliyiz." ***(Emirdağ Lahikası).***

Ahiretteki kazançlar, kısmen de bu dünyada kaybedilenler vesilesiyle meydana geldiklerine göre geçici olanın kalıcı olanla değiştirilmiş olması, zarara uğrandığı anlamına gelmez. Cam parçaları karşılığında kendisine elmas verilmesine kim itiraz eder ki? Ahiretini kazanmış birinin dünyayı kaybetmesi ne değer ifade eder ki? Allah'ı bulmuş bir insanın, her şeyini kaybetmiş olması hiç önemli değildir. Allah'ı bulan neyi kaybetmiş olabilir, Allah'ı kaybeden neyi bulmuş olabilir? Bulmuşsa da başına bela bulmuştur. Musibetzede ne kaybetmiş olursa olsun, dünyada ve ahirette Rabb'ine yakınlığı ve kaybettiklerinin en güzel şekilde telafisini kazanma imkânıyla karşı karşıyadır.

"Madem her şey elimizden çıkacak, fani olup kaybolacak. Acaba bâkîye tebdil edip [dönüştürüp] ibka etmek çaresi yok mu?" deyip düşünürken birden semâvî sadâ-yı Kur'ân [Kur'an'ın semavi sesi] işitiliyor. Der: 'Evet, var.' (...) Sual: Nedir? El cevap: 'Emaneti sahib-i hakikîsine [gerçek sahibine] satmak.'" ***(Sözler****, Altıncı Söz). "Allah, inananlardan mallarını ve canlarını Cennet karşılığında satın almıştır."* (***Tevbe***, 111).

Emanetin, gerçek sahibine ulaşması durumunda fani mal; baki olacak, baki meyveler verecek, hem kabir hem ahiret hayatında karşımıza bereketlenmiş bir şekilde çıkacak, üstelik cennet gibi büyük bir karşılığa vesile olacaktır. Dünyada –ne de olsa yitip gidecek olan– bu nimetlerin kendisinden alınışını sabır ve tevekkülle karşılayanlar, en çok ihtiyaç duydukları yerlerde onlara yeniden kavuşacaklardır.

*"Elbette ve elbette meşkûk [şüpheli], muaccel [acele] bir menfaati kaybeden, muhakkak ve müeccel [ertelenmiş] bin menfaati kazanan, elim [acı] teessürat [üzüntüler] göstermez, meyusâne [ümitsizce] feryat etmez." (**Mektubat**, On Yedinci Mektup).*

Bir nimetin, elimizdeyken dünyada ve ahirette bize faydalı olup olmayacağı şüpheli bir durumdur ancak yitirildiğinde kabirde ve ahirette kazanca döneceği (sabır şartıyla), ilahi teminat altındadır. İşte, bu sebeple varlığı ve faydası şüpheli bir nimeti kaybedip verileceği muhakkak bir kazancı elde etmek, insana bahşedilmiş özel bir ikramdır.

*"Eğer dünya ebedi olsaydı, insan içinde ebedi kalsaydı ve firak [ayrılık] ebedi olsaydı, elîmâne teessürat [acı üzüntülerin] ve meyusâne teellümâtın [ümitsiz hüzünlerin] bir manası olurdu. Fakat madem dünya bir misafirhanedir; "El hukmulillah" (Hüküm Allah'a aittir.) (Mümin, 12), demeli. "O verdi, O aldı. Elhamdü lillâhi alâ külli hal." deyip sabırla şükretmeli." (**Mektubat**, On Yedinci Mektup).*

Dünya kalıcı olsaydı üzülmekte haklı olabilirdik fakat bu dünya, akıp giden bir nehir... Hiç kimseyi tutmayan, herkesi yolcu eden bu dünyada musibetler olarak gözüken hiçbir şey fazla önemsenmeye layık değildir. Başımıza gelen musibetler, günün birinde yokluğa karışıp gidecek. Bu beden, bu ilişkiler, bu sorunlar ve bu nimetler, içinde yer tuttuğu tarih ve coğrafyayla birlikte kaybolacak.

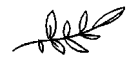
"Sana usanç veren, tevehhüm-ü ebediyettir [sonsuza dek yaşam kuruntusudur]." (**Sözler**, 21. Söz).

Üzüntümüzün kaynağı, dünya yaşamının kalıcı olduğunu vehmetmemiz ve onu asıl hayat olarak düşünmemizdir. Bu geçici hayatı kalıcıymış gibi hissettiğimizde –fani hayatı baki zannettiğimizde– sorumluluklarımız ağır gelir, tahammül gücümüz azalır ve gelecekte bizi bekleyen olası zorluklar, olduklarından daha büyükmüş gibi görünür.

"Aklı başında olan insan, ne dünya umurundan [işlerinden] kazandığına mesrur [sevinçli] ve ne de kaybettiği şeye mahzun [hüzünlü] olmaz. Zira dünya durmuyor, gidiyor. İnsan da beraber gidiyor. Sen de yolcusun." (***Mesnevi-i Nuriye***, *Habbe*).

Aklı başında olan insan, ne bu dünyanın fani işlerinden kazandıklarına sevinir ne de kaybettiklerine üzülür. Zira dünya nehri durmuyor, akıp gidiyor. İnsansa sadece bu nehirde akıp giden bir varlıktır.

Emanet Tesellisi

Yaşamın yaratılış gayelerinden birisi, sonsuz ilahi hazinelerin insana en etkili bir şekilde, dorukta bir deneyimle verilmesidir. Bu yüzden her nimet zıddıyla, sağlık hastalıkla, rızık açlıkla, mutluluk mutsuzlukla belirginleştirilmiştir. Nimetlerdeki riskler, kayıplar ve mahrumiyetler, onların insan tarafından gafletle, hissizlikle karşılanmasına mâni olur.

Nimet ve mutlulukların değerinin yeterince kavranabilmesi, birer mucize olduklarının anlaşılması, bir ibadet olan şükre vesile olması, hafife alınmaması ve hemen unutulmaması için onlardan zaman zaman mahrum bırakılırız.

İrfan sahibi kişi, nimetlerin kıymetlerini onları kaybetmeden de bilir. Kaybetmediği hâlde dahi kendisinin onların gerçek sahibi olmadığını da bilir.

Bir şeyi kaybetmemiz, onunla ilgili görev ve sorumluluklarımızın da sona erdiği anlamına gelir ki bu, aslında o işten bir paydostur, bir mezuniyettir.

Nimetlere bağlı görevler pek çoktur. Her nimetin şükrünü yerine getirmek, onu korumak, bozulduğunda ya da yıprandığında tamir etmek, başkaları yararına sarf etmek, doğru yerde, doğru zamanda ve doğru işlerde kullanmak, onu zayi etmemek, ona hakkını vermek gibi pek çok gereklilikler vardır ki nimetin yitimiyle bütün bu görevler insandan tamamen düşer. Sağlıklı düşünen bir zihin, böyle bir kayıpta şükür vesilesi bulur.

Hayalini kurduğumuz, elde etmek istediğimiz nimetlerin, beraberinde pek çok vebal, görev ve sorumluluk getireceğini de akıldan çıkarmamak gerekir. Vaziyet böyle olunca kayıpların nimet, kazançların da –hakkı verilmediği takdirde– birer vebal kaynağı olacağında şüphe yoktur.

Hakikatte mülkiyet yoktur, sadece görevler vardır. Bir şeyi yitirdiysen onunla ilgili görevlerinin sonuna geldiğin içindir.

Kaybetmek yoktur, emaneti iade etmek vardır. Zaten senin olmayan bir şeyi nasıl olur da kaybedebilirsin? Sana ait gibi görünen emanetler geri alındığında senden herhangi bir parça götürülmüş olmaz.

Mutluluğunu emanetlere bağlama... Emanetlerle gelen mutluluğun, emanetlerle gideceğini bil...

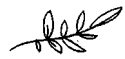
Yaşamın emanetlerle örülü olduğunu özümsemiş birinin elinden ne bir şey alınabilir ne de ondan bir şey azaltılabilir.

*

En acıklısı da "Neydim ne oldum..." demektir. Düşün ki insan, başlangıçta zaten bir şey değildi. Hiçbir şey değildi. Sadece bir yokluktu. Ezelden beri bir yokluktu. Kendisinin yokluk olduğunu bile bilemeyen bir yokluktu.

"Gerçekten insan üzerinden öyle uzun bir süre gelip geçti ki o anılmaya değer bir şey bile değildi?" (***İnsan***, 1).

Çözüm Tesellisi

Korku, hüzün, endişe, öfke gibi insani duygulara sahip olmanın bir bedeli de bu duyguların aktifleşmesi için lazım gelen hadiselerin yaşanmasıdır.

Bu gölgeler ve numuneler dünyasında bazı nimet ve mutluluklardan tamamen ve sürekli mahrum kalmışsak kendimize hatırlatmalıyız ki ahirette onların hakikileri ve kaynakları bekliyor. Fani bir mutluluğu kesinkes kaybetmenin ödülü, onun baki olan versiyonunu sonsuza dek kazanmaktır.

Dualarımıza ve çabalarımıza rağmen musibet üzerimizden kaldırılmamışsa bu, bir takdir-i ilahidir. Çilemiz daha bitmemiş demektir. Hayırlı ve sevaplı zamanlar sürüp gitmeye devam ediyordur.

Ömrümüzün boşa gidecek bu karanlık zamanlarını bize böyle musibetler yaşatarak nurlandıran ve bir de sabrı bize ikram eden Rabb'imize sonsuz şükürler olsun!

Kimi sorunlar çözülmek üzere değil, bir müddet onları taşımak üzere, onlarla beraber yaşamak üzere özel olarak gönderilir.

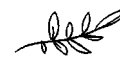
Yaşamın bir kısım hadiseleri, mutluluk için değil, şükür maksatlı değil, yalnızca atlatılmak için, arkada bırakılmak için, yani yalnızca insanın sabretmesi için vardır.

Gerçekleşmesini gönülden arzu ettiğimiz sonuçlar, ulaşmayı çok istediğimiz mutluluklar vardır. Onları, hayatımız ve

saadetimiz için vazgeçilmez birer şart olarak görür hatta elde edemezsek yıkıma uğrayacağımızı düşünürüz. Fakat böyle bir görüş, kendimiz için neyin hayırlı neyin şer olduğunu bildiğimiz gibi bir iddia içerir. Bu, Allah'ın takdirine rıza göstermemenin de ifadesidir. *"Hakkınızda hayırlı olduğu halde bir şeyden hoşlanmamış olabilirsiniz. Sizin için kötü olduğu halde bir şeyden hoşlanmış da olabilirsiniz. Bunları Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 216).*

İnsana düşen: Arzu ettiği mutluluklara ermişse bunları kendisine bahşeden Allah'a şükretmektir... Gerekli maddi ya da manevi vesilelere başvurduğu hâlde o mutlulukları elde edememişse de sabretmektir. Dünyanın bir sınav yeri olduğunu, arzu edilen nimetlere ulaşamamanın da büyük sınavın bir parçası olduğunu gönül rızası içinde kabullenmektir.

Reca Tesellisi

"Ud'ûnî estecib lekum..." ***(Mümin, 60)****, "Bana dua edin, ben de size cevap vereyim. Sizi cevapsız bırakmam. Siz 'Ya Rabbi!' deyince ben de 'Lebbeyk kulum.' derim."* demektir.

İşte, burada bir garanti var. Kesin ve hemen olan... Cenab-ı Hak, dua anında –tenezzül ederek– bizimle bir muhatabiyet içerisine girer. Biz O'ndan bir şey istediğimizde O, –ilk karşılık olarak– bizim ruhumuza hitap eder. Bu, ne büyük nimet ve saadettir!

Cevap verileceği kesindir fakat duanın kabulüyle alakalı durum, Cenab-ı Hakk'ın hikmetine tabidir.

Cenab-ı Hak uzayda, galaksilerde hikmetsiz iş yapmıyor. Bedenimizdeki hücrelerde hikmetsiz iş yapmıyor. Dünyada hikmetsiz iş yapmıyor da biz isteyince mi O'nu hikmetsizliğe, anlamsız ve abes bir iş yapmaya sevk edeceğiz? İnsana böyle bir had verilmemiştir.

Allah, bizim bir duamızı kabul edecekse hikmetiyle edecektir. Duamız neticesinde bizim faydamıza, yararımıza, lehimize olanı takdir buyuracaktır. Hikmetsiz taleplerimize gelince onlar, beklediğimiz neticeleri elbette doğurmayacaktır.

Eğer duaların başka bir surette kabul olur ve beklediğin netice yerine başka bir netice yaratılırsa meydana gelen bu yeni durumun da o dualarının bir sonucu olduğunu bilerek kanaat et. Hayırlı olan buymuş demek ki... Duanın hayırlı

olmayan bir neticesi mi olur? Duanın neticesi olan bu yeni durumu sev, onu başın gözün üstüne kabul et...

Dua ikliminden ayrılmadığın müddetçe meydana gelecek hiçbir neticeden endişe etme... Çıkacak neticeye karşı korku, endişe ve telaş yerine sadece merak duy.

Hayatta ummadığımız durumlarla karşılaştığımızda o ilahi kararı öpmeli, koklamalı. Razı olmalı bu yeni sahnelerden.

Abdülkadir Geylani Hazretleri ***Fütuhul Gayb*** eserinde dua ve icabet konusunda şunları söyler:

"Arifin Rabb'inden istediği her şey kabul olunmaz çünkü onun taleplerinin tamamının yerine getirilmesi, onda recanın (ümidin) havf (korku) aleyhinde galip gelmesine ve dolayısıyla arifin manevi yolculuğunda zarar görmesine sebep olur. Oysa her hâl ve makam için havf (korku) ve recanın (ümidin) dengede olması gerekir. Havf ve reca kuşun iki kanadı gibidir, tek kanatla uçulmaz."

*

Allah'tan yana ümitli olmak adına Allah'ın icra ettiği işleri tefekkür etmek gerekir. İmam Gazali Hazretleri, ***İhya*** kitabında Allah'tan ümitli olmak gerektiğinin gerekçelerini anlatır:

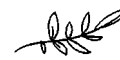
Allah Teala'nın bu dünya yaşamındaki tasarruflarını düşün. Bu tasarruflarda iyilikler, güzellikler, hayırlar ve nimetler büyük çoğunluktadır. Bu kısa dünya hayatında kullarının en basit ihtiyaçlarını bile gideren ve onlar için en küçük süs ve ziynetleri bile ihmal etmeyip yaratan ilahi tecelli, elbette senin için mühim olan bir tıkanıklığın aşılmasını da önemsemektedir.

Dini yaşantıdaki kolaylıkları düşün. Allah, insanı ibadet için yarattığı halde ona ibadet namına çok az görev yüklemiştir. Namaz, abdestle beraber yirmi dört saat içinde bir saat yer tutar. Zekât, kırkta birdir. Hac, ömürde bir keredir ve yalnızca gücü yetenleredir. Gönderdiği dinde bunca kolaylığı esas tutan ilahi tecelli, elbette sana da bir kolaylık ihsan edecektir.

Dinin emir ve yasaklarındaki hikmetleri düşün. Başta Allah rızasını temin etmek üzere gelmiş emir ve yasakların hemen hepsi kulların sağlık, mutluluk ve haklarını muhafaza altına almak içindir. Emir ve yasaklarıyla kullarını bunca koruyan bir ilahi tecelli, sana gönderdiği musibetlerde de elbette senin faydanı ve zararlardan korunmanı esas tutmuştur.

Allah'ın iyilik, rahmet, şefkat ve bağışlayıcılığını anlatan çok sayıdaki ayet ve hadisleri düşün. Bu ayet ve hadisler çerçevesinde tanıdığın Rabb'inin sana zulüm, şefkatsizlik ve kötülük edebileceğini nasıl düşünebilirsin?

Cevap Tesellisi

Duada Allah'ın huzurundasın, O'nunla birliktesin. Cenab-ı Hak duanın her anında odağı hiç dağılmayan bir biçimde seninle... Bir şey istersen sana cevap verecek... Seni ve duanı görmezden gelmeyecek. Varlığını ve talebini yok saymayacak. O zaten sana şah damarından daha yakın...

Allah, her duaya cevap verir. İcabet de budur.

Mesele, öncelikle yalnızlık, çaresizlik ve kimsesizlik duygularını ilahi huzurla dindirmektir. Allah'ın bizimle, yanımızda oluşunu bize hissettirmesi ve cevabıyla bizi ünsiyete erdirmesidir. Bize yakınlığını tattırmasıdır. İnsanın garibanlığını, gurbette oluşunu, yalnızlığını, acılı ve yaralı tarafını bizzat teselli etmesidir. Ezcümle, ilahi bir birliktelik hissi yaşatmasıdır. Duada en büyük çözüm, zaten budur. Bizi duaya sevk eden problemin çözümünden önce bütün problemlerin gerçek bir kaynağı olan, Allah'tan uzaklık meselesinin çözümü ve aradaki engellerin kaldırılmasıdır bu.

İnsanın zayıf ve yaralı tarafının en büyük tehlikesi Cenab-ı Hak'tan uzaklık olduğu için ona tattırılan bu yakınlık duygusu sayesinde problemler öncelikle gözde küçülür. Bu ruhani ve psikolojik destek, duanın birinci ve garantili bir sonucudur. Gerçek bir duanın en önemli kazanımıdır.

İnsan "İşitmediğim bir cevabı ne yapayım?" düşüncesine kapılabilir... Fiziksel olarak duymadığım, hissetmediğim, al-

gılamadığım bir cevabın bana nasıl bir faydası olabilir, diyebilir... Benim işim görülsün, önemli olan o, kuru cevabı ben ne yapayım, diye de düşünebilir.

Cevabı işitmediği nereden belli ki? İnsanın sadece beden kulağı yoktur, bir de gönül kulağı vardır. Gönül kulağı ise sesleri değil, manaları duyar.

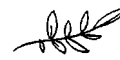
Yalnızca muradının yerine gelmesi için değil, dua kapılarının sana açılması için de dua et... Çünkü sana dua kapısının açılması, muradının yerine getirileceğinin ilk göstergesidir.

Sadece taleplerinin gerçekleşmesi için değil, aynı zamanda o taleplerin ilahi bir hikmet gereği gerçekleşmediğinde ruhunun bu duruma hazır tutulması, o ilahi hükmün sana sevdirilmesi ve bu durum karşısında sana sabır ihsan edilmesi için de dua et...

Şayet ilahi merhametin sonucu olarak taleplerin yaratılış sahasına çıkarılırsa bu nimete layık olan şükrü gereğince yerine getirebilen biri olabilmek için de dua et...

Duanın neticesinde verilecek nimetlerin hakkını verebilmek için de dua et.

Muhafaza Tesellisi

Bediüzzaman Hazretleri, ***Risale-i Nur Külliyatı***'nda insanın ve yaşamın ilahi muhafaza altında olduğuna atıf yaparak, insanın beyhude yere altına girdiği yüklerden söz açar:

Eğer dünyanın veya vücudun [bedenin] mülkiyeti, zilliyeti [görünür sahipliği] sende ise, taahhüt [sorumluluğu üstlenme], tahaffuz [koruma], korku külfetleriyle nimetlerden lezzet alamazsın, daima rahatsız olursun. Çünkü noksanları tedarik [gidermek], mevcutları telef [zayi] olmaktan muhafaza ile daima evham [şüpheler], korkular, meşakkatlere [zorluklara] mahal [zemin] olursun. (***Mesnevi-i Nuriye,*** *Habbe*).

İnsan, gereksiz sorumluluklar üstlenerek ve hâliyle yersiz korkular altına girerek manevi ve psikolojik hastalıklara tutulmuştur. Hakiki vazifesi olan kulluğu bir kenara bırakıp narin kalbiyle, şahsi kuvvetiyle kaldırması mümkün olmayan ağır rububiyet işlerinin altına girmiştir. Böylece yaşamın kontrolü kendisinde olmadığından rahat edemez, ileriye dönük her şeyi garanti altına alamadığı için de huzur bulamaz vaziyete gelmiştir. Oysa insanın geleceğini sağlama almak, kaygılarını gidermek, ona ait her şeyi kontrol altında tutmak, yalnızca Allah'ın yapabileceği bir iştir.

İnsan, yaşamın iç içe geçmiş, sınırsız sayıdaki iplerini, dizginlerini kendi elinde tutmaya çalışırsa varlığını muhafaza etmek ve gelecek tehlikeleri gidermek gibi ağır bir yükümlü-

lükle karşı karşıya kalır. Bu ağır yükler altındayken bir insanın dünya yaşamında mutluluk duyması nasıl düşünülebilir?

İnsanın kaybetmekten korktuğu ve elinde tutmaya uğraştığı nimetler, Allah'ın tasarrufu altındadır. Onları korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak, Allah'a ait bir iştir. Kendisine ait olmayan ve muhafazası garanti altına alınmış bir mülkiyetin eksiklerini kendi vehmince durmadan gidermeye uğraşması, insanın ruhunu felç eden bir iştir. Göremediği bir mikrobun verdiği zararla bile her an mezarı boylayabilen insanın, vaziyetine ait sorumluluğu üzerine alması, kendisine yapabileceği en büyük işkencelerdendir.

Varlığının ve mazhar olduğu nimetlerin Allah'a ait olduklarını idrak ettiğinde varlığına ve sahip olduklarına dair endişelerinden uzaklaşacaktır insan çünkü bir başkasına ait olmanın bilinciyle ona nimetleri bugüne kadar kim verdiyse yerine yenilerini verecek olanın da O olduğunu bilecektir. Şimdiye kadar onları kim muhafaza ettiyse bundan sonra da O muhafaza edecektir. İşini O'na ısmarlayıp hâlini O'na arz eder, O'na tevekkül ederse ilahi bağlamda cereyan eden muhkem işlere karışarak yaşadığı huzursuzluklardan kurtulmuş olacaktır.

Dünyada misafir olan insan, misafirhane sahibinin zaten üstlenmiş olduğu işleri beyhude yere kendi sırtına yüklememelidir. Varlığını dahi kendi mülkü sayıp sahiplenmemelidir. Aksi takdirde, bütün sorunlarını yalnız başına çözmek, bütün acılarını yalnız başına dindirmek, her ihtiyacını bu zayıf hâliyle tek başına gidermek mecburiyetinde kalacaktır.

"Gafil olan insan kendi vazifesini terk eder, Allah'ın vazifesiyle meşgul olur. (...) Allah'ı itham etmekle işini terk edip Allah'ın işine karışma ki, nankör asiler defterine kaydolmayasın." (***Mesnevi-i Nuriye***, Onuncu Risale).

Diğer canlılar gibi insanın da hayatta kalmak için ihtiyaç duyacağı gelecekteki şeylerin temini, Allah'ın rububiyetinin

bir gereğidir. İlahi bağlamda insandan beklenen rububiyet değil, ubudiyettir (kulluktur). İnsan, kulluğunu unutur, yaşamı kendisi yönetiyormuş ve her şey onun kontrolünde olmalıymış gibi bir düşünceye kapılırsa yani rububiyet görevlerini üstlenmeye kalkışırsa hem dünya hem ahiret huzurunu yitirir.

Evren ve içindekilere rızıklar vermek Allah için sonsuz derecede kolayken sadece kendisinin bir günlük geçimini yaratmak bile insan için olanaksızdır çünkü onun gereksinim duyduğu en basit ihtiyaç bile kâinatın tamamının birlikte var olmasıyla, evrenin tam bir düzen içerisinde işlemesiyle ortaya çıkan bir neticedir. Kişinin rızık kaygısıyla kulluğu terk etmesi, ubudiyetten uzaklaşıp rububiyete karışması, onu bir kaygı varlığı hâline getirecektir.

İlahi garanti altındaki işleri duygu ve düşünceleriyle omuzlamaya çalışan insan, Allah'ı rububiyetinde (tasarruf ve idaresinde) itham etmiş ve O'na güvensizlik de duymuştur. Böylelikle hem gerçek görevini aksatmış hem de Allah'ın onun ihtiyaçlarını karşıladığı bilgisini inkâr etmiştir.

"İnsanın Allah'a karşı ubudiyet [kulluğu], vazifesidir. Terk-i kebâir [günahları terk etmesi], takvasıdır. Nefis ve şeytanla uğraşması, cihadıdır. Amma gerek nefsine, gerek evlat ve taallukatına [yakınlarına] hayat malzemesini tedarik etmek Allah'ın vazifesidir." (***Mesnevi-i Nuriye***, Onuncu Risale).

Öğretmenin işi, talim ve terbiyedir, nesiller yetiştirmektir. Onun ihtiyaçlarını karşılamaksa devlete ait bir görevdir. Bu yüzden, ders vaktinde görevini terk ederek rızkını başka bir yolla kazanmaya giden öğretmen, devlet tarafından hesaba çekilecektir. İnsanın işi de kulluk etmek, günahlardan sakınmak, nefsiyle ve şeytanla mücadele vermektir. Bu işleri yapmaktayken oluşan şahsi ve ailevi ihtiyaçlarını gidermek, Allah'ın teminatı altındadır. Madem Allah ona ve ailesine hayat bahşetmiştir, o hâlde o hayatın devamı için lüzumlu şeyleri ona ulaştıracak olan da yine O'dur.

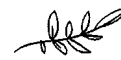
"Ey insan! Sen kendini, kendine malik [sahip] sayma. Çünkü sen kendini idare edemezsin. O yük ağırdır; kendi başına muhafaza edemezsin, belalardan sakınıp levazımatını [sana lazım olanları] yerine getiremezsin." (***Mektubat**, Yirminci Mektup*).

Her şey tamamen Allah'a aittir. Biz de Rabb'imize aitiz, O'nun mülkü olan kâinat içerisinde yaşıyoruz. Biz, kendimize malik olmadığımız için dertlerimiz, çıkmazlarımız, tıkanmalarımız bizden çok Rabb'imizi ilgilendirir. Kendimizi kendimize ait kabul edersek kaldırılamaz yüklerin altına girmiş oluruz. Rabb'imize ait oluşumuz ve O'nun bizim hâlimizi en ince detayına kadar bilmesi, bizim için en ümit verici müjde, içinde bulunduğumuz musibetten kurtulacağımızın da en büyük garantisidir.

*"Bütün kâinatla alakadar olmaktansa ve her şeyin minnetine girmektense ve bütün esbab [sebepler] ve vesaite [vasıtalara] el açıp arz-ı ihtiyaç [ihtiyacını arz] etmektense bir Rabb-i Vâhid [bir olan Rabb], Semî [her şeyi duyan] ve Basîre [her şeyi görene] iltica etmek [sığınmak] daha rahat ve daha kârlı değil midir?" (**Mesnevi-i Nuriye**, Katre).*

Bütün yaşamın sorumluluğunu üzerine alıp, her şeyin minneti altına girip, bütün aracılar ve vesileler karşısında eğilip bükülmektense tek bir Rabb'e, her şeyi işiten, gören ve her şeye gücü yeten Allah'a sığınmak daha kolay, daha lezzetli ve daha anlamlıdır.

Aidiyet Tesellisi

"Onlar, başlarına bir musibet geldiğinde, 'Elbette biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz' derler. İşte Rablerinin lütufları ve rahmeti böyleleri içindir, işte doğru yolu bulmuş olanlar da bunlardır." (***Bakara***, 156-157).

Peygamberimiz (sav) bir musibetle karşılaştığımız anda yapmamız gereken ilk ruh tedavisini şöyle açıklamıştır: *"Başına bir musibet geldiği zaman 'İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn – Muhakkak ki biz Allah'a aitiz ve sonunda ona döneceğiz' ayetini okuyan ve şöyle dua eden kişinin talebini Allah mutlaka yerine getirir: 'Allah'ım! Başıma gelen musibetin/acının mükâfatını senden bekliyorum, bundan dolayı bana ecir ihsan et ve bana kaybettiğimden daha hayırlısını ver.'"* (Ebû Dâvûd, ***Cenâiz*** 17-18; Müslim, ***Cenâiz***, 3; Muvatta, ***Cenâiz*** 14).

Evet, insan duygusal bakımdan zayıf bir varlıktır. İnsanın zayıflığını en çok hissettiği zeminler de musibetlerdir. *"Allah'a aitiz, O'ndan geldik, yine Allah'a döneceğiz."* bilgisini içselleştirmek, musibetler karşısındaki şokun ilk ve acil tedavisidir. Güçlendirici bir gönül takviyesidir.

Mümin, musibetler karşısında *"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn."* diyerek kalbindeki acı ve telaşı dindirir. Bu söz, merhametli Rabb'e olan güvenin ifadesidir.

"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn": Evet, şu anda bu acıyı yaşıyorum ama dönüş yerim bellidir. Oraya döneceğim bir

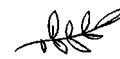
ihtimal değil, bir kesinliktir. Oraya döndüğümde bu acı zaten bitmiş olacaktır. Yolculuğum, bütün acıların bittiği bu merkeze doğrudur. O varış yeri, kayıplarımın bulunduğu, zayiatlarımın giderildiği, benden alınanların bana kat kat fazlasıyla geri verildiği, zararlarımın kusursuz bir şekilde telafi edildiği bir yerdir. O merkeze vardığımda önceden çektiğim acıların üzerimde bir etkisi ve bir hükmü kalmayacaktır. Orada, şimdi çektiğim bu acının bana getirdiği şey mutluluktan başka bir şey olmayacaktır. Sonunda işte oraya varacak olduğum bilgisi, şu anda benim için en büyük tesellidir.

"Sonra dönüşünüz yine O'nadır." (***En'am***, 60). *"Hepiniz dönüp O'nun huzurunda toplanacaksınız."* (***Yunus***, 4). *"Ve O'na döndürüleceksiniz."* (***Bakara***, 245). *"Dönüş de yalnız O'nadır."* (***Maide***, 18). *"Hepiniz sonunda O'na döndürüleceksiniz."* (***Yâsin***, 83).

Enes b. Malik tarafından (ra) rivayet edildiğine göre Hazreti Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:

"Dünyada büyük sıkıntılar çeken biri getirilip cennete bir kere daldırılır. Sonra ona 'Ey âdemoğlu! Dünyada herhangi bir yoksulluk gördün mü, hiç sıkıntı çektin mi?' diye sorulur. O kişi de: 'Hayır, vallahi hiçbir yoksulluk ve sıkıntı görmedim, herhangi bir zorluk ve darlık da çekmedim ya Rab! Cennet nimetlerini tadınca dünyanın bütün acı ve ıstıraplarını tamamen unutuverdim!' der. Cennet nimetleri ise o kadar tatlı ve zevklidir ki oraya giren dünyadaki tüm sıkıntılarını unutuverir." (Müslim, ***Münâfikîn***, 55).

Kaynama Tesellisi

Hazreti Mevlâna ***Mesnevi***'sinde şunu anlatır:

"Yeni bir tecelli kulağıma fısıldıyor ki: 'Seni gamlandırırsam da sen gamlanma. Ben seni kötü niyetlilerden, kem nazarlardan saklamak için gamlandırırım. Onların odağını senden çevirmek için seni kedere uğratırım. (...) Ah çekişini de içinden kopan feryadı da işitiyorum. Seni hiç bekletmeden derdini çözmeye benim gücüm hayli hayli yeter. Fakat varılan yerin hazzı ve tatlılığı, yolculuğun zahmetleriyle, sıkıntılarıyla ölçülür. Yolculukta ne çok zorluklar çeker, musibetlere ne kadar maruz kalırsan vardığın yerden de o derece mutluluk ve zevk alırsın.'

Tenceredeki nohudu düşün. Canı ateşten yanınca nasıl da yukarıya doğru sıçramaya başlıyor: 'Beni niçin ateşlere salıyorsun? Madem beni sen satın aldın, ne diye beni bu ağır vaziyetlere uğratıyorsun.' diye şikâyet ediyor.

Nohut böyle sıçradıkça evin hanımı nohuda kepçe ile vurarak diyor ki:

'Dur, iyice kayna, adam akıllı piş de ateşten sıçrayıp kaçmaya kalkışma. Ben seni istemediğimden, sevmediğimden dolayı kaynatmıyorum. Bir tat, bir lezzet elde edesin de cana karışasın diye kaynatıyorum. Bostanda bol bol su içtin, orada yeşerdin, büyüdün. Aslında bu ateşlere düşmene o suları içmen sebep oldu. Zaten o su, bu ateş içindi. Orada yedin içtin, kendini bol bol, gönlünce besledin. Şimdi de sevgi ateşi, yeme ve içmenin getirdiği semizliği, hamlığı senden gidermeye uğraşıyor.

Ey nohut! Bahar mevsiminde güzel güzel otlandın, büyüdün. Şimdi de zahmetler sana misafir oldu. Zahmet misafirine şimdi sen ikram et, onu hoş tut da senden teşekkürler ederek ayrılsın. Hakikat padişahının huzurunda senden gördüğü ikramları ve iyilikleri sayıp döksün.

Ey nohut, ben, Halil İbrahim (as) gibi, sen de bıçak karşısındaki İsmail (as) gibisin. Ateşin içine gönül huzuru içinde başını koy. Çünkü rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm. (Saffat, 102. ayete işaretle...) Telaşlanma, endişelenme, gönlüne korkunun girmesine de izin verme. Bu işte Allah'a candan teslim olmayı dile.

Ey nohut, belalara uğra, ateşte kayna da ne varlığın kalsın ne de benliğin!

Evvelde ekili olduğun bostanda yeşiller giyinmiş şekilde, mutlu ve neşeli olarak bir müddet güldü isen şimdi de gönül bahçesinin gülüsün, can bahçesinin çiçeğisin.

Gerçi su ve çamur bostanından ölerek ayrıldın. Fakat şimdi canlara lokma oldun. Diri oldun. İnsanların bedenine girip onlara kuvvet oldun, gıda oldun, düşünce oldun. Sen önceleri bitki olarak dünyaya gelmiştin. Şimdiyse insani ruha katıl. İnsan ol.

Sen önceleri buluttan, yağmurdan, güneşten, gökyüzünden gelen nimetlerle hayata ermiştin. Şimdi ise nefsinle yaptığın savaşlarla, mücadelelerle, sabır ve tahammülle, ilahi sıfatlardan feyizler alarak göklere kadar yüksel.

Seni acılardan temizlemek ve kederlerden kurtarmak için bu acı sözleri söylüyorum. Zira donmuş üzüm, bir de soğuk suya konursa donukluğu gider. O üşümüş hâlinden kurtulup tazeleşir. Acılardan, musibetlerden ve mahrumiyetlerden dolayı gönlün kanla dolarsa o zaman başka büyük acılardan ve kötü huylardan kurtulursun.

Avcı olmayan köpeğin tasması olur mu? Izdırap çekmemiş, olgunlaşmamış kişinin arkadaşlığı hoşa gider mi?'

Bu acı sözleri dinledikten sonra nohut, ev sahibi hanıma dedi ki: 'Mademki bu işler böyledir, o hâlde ben hoşça kaynayayım, sen de bana bu yolculuğumda yardımcı ol. Sen bu kaynayışta benim miracım gibiymişsin. Bana kepçeyi ne güzel ve hikmetli vuruyormuşsun. Ben değersiz müridini ne de güzel terbiye ediyormuşsun. Ben de bu işte sana teslim oldum.'" (Mesnevi, ***Cilt 3****).*

İspat Tesellisi

İmtihanlar, Allah'a ve maneviyata bağlılığımızı ölçen deneyimlerdir... İmanımızın varlığının ve kuvvetinin ispatı için karşımıza çıkarılmış fırsatlardır... İnançlarımızdaki kararlılığı gösterebilmemiz için müsait zeminlerdir... Her durumda insani davranma niyetindeki şahsiyetimizi ortaya koymamız için sunulmuş imkânlardır.

Musibet dönemlerindeki huzur ve itminan, kişinin dünyaya göbekten bir şekilde bağlı olmadığının, onu putlaştırmadığının, kalbini dünyaya işgal ettirmediğinin göstergesidir.

Şu da var ki musibetler, her ne kadar insanın imanını, faziletlerini, sabrını ve kararlılığını ortaya koyma işlevine sahipse de onun isyanını ve nankörlüğünü açığa çıkarması bakımından da benzer bir role sahiptir.

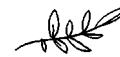
Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'nin Tesellisi: ***Zevâli gussasın çeksin deyû ni'met verir yohsa / Felek ehl-i dilin sanman ki mesrûr olduğun ister... (Bizim gibi gönül insanlarına bir nimet geldiği zaman sanılmasın ki bizi sevindirmek için gelir. Nasıl olsa bir gün elden çıkacaktır ya, işte o zaman çektireceği sıkıntılar çoğalsın diye gelir...)***

Ahmet Yesevi'nin hocalarından Yusuf Hemedânî Hazretleri, ***Hayatın Mertebeleri*** kitabında der ki:

"Herkesin tesellisi ve mutluluğu başka olur. En aşağı mertebede dünya nimetleri ile teselli olanlar vardır. Bu, aslında hayvanların da tesellisidir. (...) Dünyanın geçici süsleri ile avunan böyle kişilerin mutluluğu, aslında bir oyun ve oyalanma yeri olan dünyada mal toplamak, biriktirmek ve alışveriş etmektir. Bu kişi dünya ile yaşamaktadır, dünya ile canlanmaktadır, dünya ile teselli bulmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de onlar şöyle anlatılmıştır: 'Bırak onları yesinler içsinler, yararlansınlar; emelleri onları oyalayadursun. İleride gerçeği bilecekler.' (***Hicr***, 3).

Yalnızca dünya ile teselli olan kişi hiç düşünmez mi ki dünyada kendi türü haricindeki varlıkları idare etme yetkisi insana niçin verilmiştir? Bilme, kavrama ve öğrenme nimetleri neden onda toplanmıştır? Allah'a şükür ve ibadet görevi neden onun alnına yazılmıştır? Göklerde ve yerde insanın adı neden yüceltilmiştir? Ona neden birçok kitap ve on binlerce peygamber gönderilmiştir? Bu kitaplarda niçin insana pek çok övgü ve pek çok kınama vardır? Peki, ya bu kitaplarda (nefsani bakımdan) dünya sevgisi ne için kınanmıştır? Dünyanın adı neden hapis ve zindan olarak konulmuştur? Dünyanın aldanış ve fitnelerinden kaçınması insana niçin emredilmiştir? İnsanların en kâmilleri olan peygamberler ve veliler dünyaya niçin iltifat etmemiştir?"

Takdir Tesellisi

Hayat boyunca çeşitli musibetlerle karşılaşırız. Dua, çaba ve tedbirlerle bu zorluklardan kurtulmaya çalışırız. Fakat bir de Allah'ın –bir süreliğine veya süresiz– çözümünü ve çaresini yaratmadığı veya yaratmayacağı sorunlarla da yüz yüze geliriz. Çözümü yalnızca kendisinde tuttuğu ve bunu yaratım sahnesine indirmediği veya indirmeyeceği sorunlardır bunlar. Bu tür ilahi takdirlerde maksat, bütün çare ve çözümlerin bittiğinin anlaşılması, alınmış bütün tedbirlerden öte yalnızca Allah'a sığınılmasıdır.

Asıl mesele, insanın kendi güç ve imkânlarının hakikatte birer yanılsama, birer rüya ve acizlikten ibaret olduğunu kavrayıp Allah'ın havl ve kudretinden başka çare olmadığının şuuruna erebilmesidir.

Normal zamanlarda insan, sahip olduğu imkânlardaki bu hayalî gerçekliği anlayamaz. Aczini ve zayıflığını yeterince hissedemez. Rabb'in yardım ve merhametine olan daimî ihtiyacını fark edemez. Bunları ancak zorluklar yaşadığı demlerde anlayabilir.

Enaniyet çağının çocuğu olduğu için günümüz insanı, aczini kolay kabullenmez. Bazı metallerin ancak yüksek sıcaklıklarda erimesi gibi, musibetler ona daha yoğun bir şekilde erişir. Aczini insana hissettirinceye kadar, o bunu kabullenince kadar musibetler artarak yağmaya devam eder. Kader,

küçük bir musibetle bu gerçeğe ulaşamayanları daha büyük imtihanlardan da geçirir.

Kimilerinin enaniyeti sadece daha yüksek sıcaklıklarda eriyebilir. Nihayetinde –nasibi varsa– insan, geleceği mütevazı seviyeye gelir. Alnını koyacağı secdeye koyar, gözünden akıtacağı yaşı akıtır. Bu durumda makbul olan gözyaşıdır, insanın zayıflığının ilanıdır, çaresizliğinin ifadesidir. İşte bunlar musibet zamanlarında en makbul tutumlardır.

Kışın en şiddetli dönemine gelinmedikçe yapraklarını en son hangi ağacın döktüğü ortaya çıkamaz.

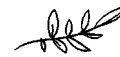
Musibetlerin arttığı ve ağırlaştığı böyle zamanlarda mükâfatlar dünyasında değil, imtihanlar dünyasında olduğumuzu anlarız. Uzun zamandır unuttuğumuz aczimizin ve fakrımızın ayırdına yeniden varırız. İlahi tecellilere karşı haddimizi ve hudutlarımızı öğreniriz. İlahi azametle ve kibriyayla münasebete girer ve bu kez, bu ilahi tecelliyle tanışırız.

İnsan, ilahi huzurda ibadetlerle de diz çöker, musibetlerle de diz çöker. İkisinde de aynı derecede teslimkâr ve razı olanlar kazanır.

Oruç neden yirmi gün değil de otuz gün, namaz neden üç vakit değil de beş vakit, diye nasıl düşünmüyorsak bu musibet neden uzun sürdü ve *(hikmet arayışı hariç)* neden beni buldu diye de düşünmemeliyiz.

İbadetlerin takdir edicisi ile musibetlerin takdir edicisi aynıdır. Üstelik ibadetlerin emredilme amaçlarıyla musibetlerin gönderilme hikmetleri arasında pek çok benzerlik de vardır.

Sıla Tesellisi

Allah'a vefalı bir kul olmazsak, O'na gönülden yönelmezsek, hatta O'na karşı bazı olumsuz tavırlar içerisine girmeye başlarsak korkarım ki –Allah muhafaza– imtihanımız uzayabilir. Oysa insanın böyle zamanlarda musibeti uzatacak değil, onu kısaltabilecek, etkisini kırabilecek tutum, eylem ve davranışlarda bulunması gerekir.

Beklediğimiz ferahlık zamanının geciktiğini hissediyorsak bu musibetin uzamasına ve zorlaşmasına sebep olabilecek hatalarım nelerdir, diye düşünmeli ve tedbirler almalıyız.

Bazı ameller, mukadder musibetlerin önünde birer paratonerdir. Ne zaman o kritik amellerde bir ihmal olsa, bu paratoner ortadan kalktığı için, önceden iptal edilmiş mukadder acı ve kederler fırsat bulup üzerimize üşüşmeye başlar.

Bir amelimiz, prensibimiz ya da alışkanlığımız manevi korunma vesilelerimizden biri durumundaysa o işin duraklatılması, ona ara verilmesi veya sekteye uğratılması musibetlere karşı var olan savunma sistemimizi de devre dışı bırakacaktır. Bu koruyucu kalkanın devre dışı kalmasıyla önceden bekletilmiş, bertaraf edilmiş, savulmuş musibetler de bir yol, bir gedik bulup yeniden hücum etmeye başlar. O amelleri ne zaman ihmal etmeye başlarsak bizi uyarmak için bir acı ve bir keder gelip kapımızı çalabilir.

Bu amellerden birisi yakın akraba ilişkilerinin korunmasıdır. Sıla-ı rahim, akrabaları ziyaret etme, onlarla görüşme bu hususta mühim bir tedbirdir.

Maneviyatta açıklanmış konulardan biridir ki başa gelen musibetlerin bir sebebi; sıla-ı rahimdeki, akrabalık ilişkilerindeki sorunlardır.

Sıla-ı rahim, Allah tarafından takdir edilmiş ilahi bağları korumak ve kuvvetlendirmek demektir. Musibetler de akrabalık bağları içinde kimi bağlantıları yeniler, kimilerini de onarır. Onlarla kendi kendimize kurup onaramadığımız bağlantıları, musibetler tamir eder.

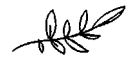
Birtakım kederler, (hedefi daha da daraltacak şekilde söylemek gerekirse) anne babayla münasebetlerdeki eksikliklerin yansımalarıdır.

Evlerdeki bereket direği, ilahi şefkatin insana ulaşmasının en mühim vesilesi, başa gelecek musibetler için en kuvvetli paratoner, anne babayla ilişkilerin korunması ve kuvvetli tutulmasıdır. Onlarla ilişkilerimizi güçlendirmemiz, ilahi yardımların bize ulaşmasına, onlardan elimizi çekmemizse musibetleri celbetmeye sebebiyet verebilir. Peygamberimizden (sav) rivayet edilen bir ifade şöyledir: *"Bakımını görümünü yaptığınız beli bükük ihtiyarlarınız olmasaydı belalar sel gibi üzerinize akacaktı."* (Taberani, ***Evsat***, 7/134).

Zamanım dar, o yüzden aile büyüklerime vakit ayıramıyorum diyen biri bilmelidir ki yaşadığı zaman darlığının en mühim sebebi, büyüklerini ziyaret etmemek, onlarla ilgilenmiyor olmaktır. Yakınlarıyla ilgilenen, özellikle anne ve baba hukukunu yerine getiren insanlar, büyük bereketler görür ve böylece olası pek çok musibetten de yakalarını kurtarırlar. Onlara zaman ayıran insanların kazançlarına da vakitlerine de ummadıkları yerlerden bereketler eklenir.

Anne babanı memnun ve razı etmek, işlerine yardımcı olabilmek, sıkıntılarını giderebilmek sana ilahi bir lütuftur. Bu lütuflar ihsan edilmişse ilahi yardımların inmesi için vesileler ortaya konulmuş demektir. Böyle imkânların olmayabilirdi, anne ve baban yaşıyor olmayabilirdi veya sende bunları yapma isteği ve eğilimi olmayabilirdi. Bunların hepsinin var olması, büyük bir ikram-ı ilahidir.

Görev Tesellisi

Kader gelir, üniformalarımızı değiştirir. Başarı da başarısızlık da bir üniformadır. Mutluluk da hüzün de bir üniformadır.

Yaradan, sevdiği kullarını değişik vitrinlerde, değişik elbiselerde, değişik sahnelerde, değişik dekorlarda görmeyi, onu bir de başka arka planlar içinde seyretmeyi sever. Sevdiklerini farklı hâller içerisinde izlemekten hoşlanır.

Bazen ona dünyayı dolaştırır, o hâlini seyreder. Bazen de onun iki adım öteye gidemeyen, odasından çıkamayan, yerinden kıpırdayamayan hâlini temaşa eder.

Rabb'imiz, kendi ilahi sanatlarını başka tarzlarda ve değişik zeminlerde izler. Kulunun kıymeti nispetinde vitrinleri ve zeminleri değiştirir, çeşitlendirir.

Yaşamın sırrı, Rabb'in kendi sanatlarını görmesi ve onları diğer varlıklara göstermesidir. O, görülmeye ve gösterilmeye en layık olarak da insanı seçmiştir.

*

İnsanları birbirlerine yanaştıran, onları buluşturup kaynaştıran şey düşüncelerden ziyade duygulardır çünkü insanları yöneten şey, fikir ve düşüncelerden çok hüzün gibi, korku gibi, ümit gibi şeylerdir. Daha ötesi, kederler vasıtasıyla beliren hislerdir.

Musibetler çevremizi yeniler ve değiştirir. Bizi yaralarımızı onaracak yeni çevrelere yönlendirir. İnsanlarda çeşit çeşit bu-

lunan faziletlerin başkalarına aktarımı da daha çok musibetlerin getirdiği hareketlilik sayesinde olur.

Başkalarını görmek de başkalıklarımızı görmek de yine bu hadiseler sayesindedir.

Musibetler, pek çok insanı yan yana gelmeyeceği, belki de gelmek bile istemeyeceği insanlarla bereket sebebi bağlantılar kurmaya sevk eder.

Bir hastanede birbirini daha önce hiç tanımayan yüzlerce kişinin aralarında sahih ilişkiler kurduklarını izlerken musibetlerin "buluşturma ve kaynaştırma" sistemine hayranlık duymamak mümkün değildir.

Bu yaşadıkların seni kimlerle bağlantıya geçirmek içindi?

"Ariflerin üç tavsiyesi olmuştur: 1) Kim ahiret için çalışırsa Allah onu dünya derdinden kurtarır. 2) Kim iç âlemini ıslah ederse Allah da onun dış âlemini düzeltir. 3) Kim de Rabb'iyle arasını düzeltirse Allah da onun insanlarla arasını düzeltir." (***Allah Dostları Ansiklopedisi***, *Cilt 5).*

Her musibet bir görevlendirmedir de. Elini uzatasın, yardımcı olasın diye kader, seni musibetler üzerinden bazı insanlara yönlendirir. Yeni görevini anlamaya çalış. Kimin için nerelere gönderildiğini çözmeye uğraş.

*

İsteriz. Sahip olmak, elde etmek ve başarmak isteriz. Her şeyin gönlümüzce olmasını isteriz. İsteriz de isteriz fakat her istediğimiz olmaz. İnsan, bütün istediklerine erişseydi kendini geliştirme yollarını adımlamazdı. Çalışkanlığı terk eder, tembelliğe düşerdi. Yeni arayışlara girmez, yeni sistemler kurmazdı.

Üzerimizdeki nimetleri kimimiz sağlığına borçlu kimimiz hastalıklarına... Kimimiz öteki nimetlere borçluyuz, kimimiz de musibetlere...

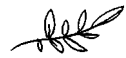
İnsan çalışmalı, hedefleri doğrultusunda emekler sarf etmelidir. Gerekli zamanlar için kendisine verilen donanım ve

imkânları kullanmalıdır. İşte, bütün bu hareketleri tetikleyen faktörlerden biri de acılardır.

Necâtî Bey'in Tesellisi: ***Cihanda âdem olan bî-gam olmaz/ Anınçün bî-gam olan âdem olmaz. (Dertsiz, kedersiz insan olmaz. Bir insanda hiç dert ve keder yoksa onun insanlığı da oluşmamış demektir.)***

Kasvet Tesellisi

Talebinde bulunduğumuz nimetlere mâni, onlara uygun olmayan, o nimetlerin bize erişmesi için gereken zeminin müsaitliğini bozan hâllerimiz de vardır.

O nimetler az çalıştığımız için değil, onlara uygun bir zemin olmadığımız-oluşturmadığımız için de gelmezler.

Kimi musibetler de çarptığında daha çok hayra vesile olacak zeminlere gönderilirler. Tıpkı nimetlerdeki durum gibi musibetler de inmek için verimli ve bereketli araziler araştırırlar.

Musibetlerin bazıları da başkalarına karşı işlediğimiz hata, kusur ve ihmallerimizin bize yansıtılmasıdır, hissettirilmesidir.

Anne babasını ihmal eden birinin, evlatlarından benzer ihmaller görmesi, anne babasına tattırmış olduğu acının niteliğini öğrenmesi ve önceleri kimlerde nasıl hasarlara sebebiyet verdiği bilgisini edinmesi içindir.

Acıyı tanıması ve o acıdan başkalarına vermemesi için tattırılan acılar vardır. Başkalarına gerçekte ne yaptığımızı, onlara kendilerini nasıl hissettirdiğimizi bize öğreten yaşam parçalarıdır aynı zamanda musibetler.

Bizim kendi kederimiz, başkalarının kederlerini bize öğreten kılavuzlardır.

Sadece insanlara karşı değil, Allah'a karşı tutumlarımızın da bir yansımasıdır musibetler. Gönül darlığı ve vicdan azabı da

bir çeşit musibettir ve Allah'la ilişkilerimizin gidişatına göre bize verilen önemli işaretlerdendir.

Bu sinyaller, onların gereğini yaptığımızda işaret seviyesinde kalır, gereği yerine getirilmediğindeyse bazı hadiselerin tetiklenmesine sebebiyet verebilir.

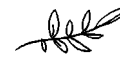
Hz. Mevlâna ***Mesnevî***'sinde Rab'den uzaklığın önce gönül darlığına ve kalp kasvetine sonra da somut musibetlere sebebiyet verebileceğini bize şöyle anlatır:

"Hak yolunda okuyageldiğin virdi terk ettiğinde zahmete düşersin, sebebini bilmediğin bir gönül darlığı yaşarsın. Bu sebepsiz iç kasveti, bir çeşit uyarıdır, Hakk'ın bir terbiye yöntemidir. 'Devam edegeldiğin virdini bırakma, eski ahdini bozma, onu yerine getir' demektir.

Gönlünü daraltan, seni sıkan bu şey sana ayak bağı olmadan önce bıraktığın virdine yeniden başla. Yoksa şimdilik –düşünce üzerinden– anlayabildiğin o manevi darlık, Hakk'ın bu işaretlerini görmezden geldiğin için bir müddet sonra somut âlemde bir hadise, bir zorluk şekline gelerek ortaya çıkar. Yalnız hayatta iken ayak bağı olup seni sarsmakla kalmaz, ölümünden sonra da sana zincir olur.

Hırsız, insanların mallarını çalıp götürürken içinde gönlünü tırmalayan bir sıkıntı, bir darlık hisseder. 'Bu iç sıkıntısı, bu gönül darlığı da neyin nesi?' diye kendine sorar. Ne olacak, senin kötülüğünden dolayı ağlayan zavallıların iç sıkıntısı, onların gözyaşlarının sana tesiri... Hırsız, bu iç sıkıntısına, bu darlığa aldırmayıp bunun gereğini yapmazsa mağdurların hüzünleri onun iç ateşini üfleyip daha da alevlendirir. İçini daha fazla yakmaya başlar. O gönül sıkıntısı, iç darlığı, onun gereğini yapmadığı için bu kez somut bir hadiseye dönüşerek polislerin sıkıştırması hâline gelir. Onun iç sıkıntısı mana hâlinde, içte gizli iken, somut âlemde doğar, bayrak açarak meydana çıkar." *(Mesnevi,* ***Cilt 3****).*

Görüş Tesellisi

İmanın altıncı temeli, kadere yani hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır. Amentü'deki ifadeyi *(Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi minallahi teâlâ)* hatırlamalı.

Madem yaşadığın her hadisenin Allah'tan olduğuna inanıyorsun o hâlde hepsini güzel bir rıza ile karşılaman gerekmez mi?

Yunus Emre'nin Tesellisi: ***Hoştur bana Sen'den gelen / Ya hil'at ü yahut kefen / Ya taze gül yahut diken / Lütfun da hoş, kahrın da hoş.***

Kişi kendisine gelen musibetin rahmet taraflarını görebilirse kendisine ulaşmaya aday başka rahmetleri de genişletmiş ve çoğaltmış olur. Güzellikleri gören kıymetşinas bakışı sayesinde, ilerideki nimetlere daha çok liyakat kazanır.

Rahmeti görmek, rahmetten hissemizi çoğaltır, Allah'ın başka lütuflarına erişmemize de vesile olur. İşte, bu yüzden hadiseleri yorumlarken güzel bir zanla hareket etmelidir. Bu da tefekkür dünyamızın güzel olmasıyla mümkündür.

İnsanın Allah katındaki en büyük vazifesi şükürdür. Bu önemli görevini başarıyla yapabilmesi için nimetlerin ona

hem verilmesi hem de ondan alınması, her ikisi de lazımdır çünkü her iki durum da farklı bir açıdan şükre vesile olur. Bu hikmetle insana hayat boyu pek çok şey verilir ve ondan pek çok şey alınır.

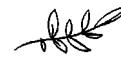
Öncelikle sahip olduğu nimetleri, başarabildiği işleri, kendisine lütfedilen mutlulukları görmeyi öğrenmelidir insan. Bu zihinsel çabayı sık sık sergilemelidir.

Mazhar olduğu pek çok nimete karşı duyarsız olan birinin, yeni nimet ve mutluluklarda takılı kalmış olan gözünün, onları elde ettiği zaman da meseleye aynı hissizlikle yaklaşacağı kesindir. O hâlde şimdiden nankörlükten kurtulmanın yollarına bakmalıdır.

Allah'a karşı minnettarlığı gerektiren şeyleri daima düşünmelidir insan. Kendisine nasip edilen başarıları da altından kalkmanın nasip olduğu zorlukları da kendisine sürekli hatırlatmalıdır.

Tam sıkıntıya girdiğin demlerde lütf-u ilahi ile açılan sürpriz kapıları düşün. Çıkmaza girdiğin hâlde işin içinden çıkarıldığın zamanları düşün. Aşamazsın, dedikleri hâlde aşman nasip edilen eski zorlukları düşün. Zor dönemlerden birer birer nasıl feraha çıkarıldığını düşün. Şimdi, bugün yaşadıklarının da böyle olacağına kalbini alıştır.

Varış Tesellisi

Anlamlı bir yerden bu dünyaya geldik. Buradan, daha anlamlı bir yere gideceğiz. Bu iki büyük anlamlı nokta arasında kalan dünya yaşamındaki hadiselerin tümü de anlamlıdır çünkü insan anlamlardan hep daha büyük anlamlara akan bir varlıktır.

Anne babamızı biz tercih etmedik. Hangi memlekette doğacağımızı seçmedik. Kaşımızın, gözümüzün, boyumuzun, yüz yapımızın da nasıl olacağına biz karar vermedik. Görüyorsun ki yaşam içerisinde karşımıza çıkan olayların çoğunu da kendimiz seçmiyoruz.

Yaratılış kararımız bize sorulmadı. Dünyaya gönderilişimiz bize sorulmadı. Yaşayacağımız musibetler de bize sorulmadı.

İnsanın yaşamı, onun bu dünyada ağırlanma biçimidir.

İnsan, dünyada görev süresi de görev listesi de sınırlı bir memurdur.

Bu dünyanın acılarından, zorluklarından, karışıklıklarından, endişelerinden büsbütün kurtulduğu yeni bir noktaya doğru yaklaşmaktadır insan.

Müminin cennet yolculuğu dünya ile başlar. O, cenneti bekleyen bir varlıktır.

Onun acıları, cenneti bekleyen bir insanın acıları olarak yorumlanmalıdır. Onun başına gelenler, cenneti bekleyen birinin başına gelenlerdir.

Hazreti Mevlâna, ***Mesnevi***'sinde şunu anlatır:

"Her sene dünyaya bir bebek getirdiği hâlde, bebeklerinden hiçbiri altı aydan fazla yaşamayan bir kadın vardı. Kadın, sonunda bu acılara dayanamadı ve şekva ederek dedi ki: 'Ya Rabbi, bu çocukları dokuz ay karnımda taşıyorum. Sonra onlar bana üç beş ay kadar mutluluk veriyor. Bana gönderdiğin bu nimet, sonrasında tez vakitte elimden uçup gidiyor.'

Vaziyet böyle olunca bir gece o kadına rüyasında, dünyadaki en büyük nimetlerin bile onun gölgesi olduğu cennet gösterildi. Gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, hayallerin yetişemediği güzellik ve nimetlerle örülü cennet... Kadıncağız, cennet tesellisini görünce kendinden geçti.

Oradaki köşklerden birinin üstünde kendi adının yazılı olduğunu da gördü.

Orada kadına dediler ki: 'Bu nimet; acılara katlanmanın, sabretmenin, ıstıraplara dayanmanın, Allah sevgisi yolunda pek çok zorluklara katlanmanın neticesidir. Senin de bir hayli hizmet etmen gerek ki sen de bu kuşluk kahvaltısından yiyebilesin!'

Kadın oradaki nimet ve güzellikler karşısında kendinden geçmiş bir hâlde dedi ki: 'Ya Rabbi, yüzyıl hatta daha fazla bir süre benden kanlar dök, canlar al... Hepsine razıyım.'

Yavaş yavaş, adım adım köşkün bahçesine girince bir de ne görsün? Bütün çocukları orada neşe içerisinde oyunlar oynuyor. Dedi ki: 'Ya Rabbi, ben onları kaybettim ama meğer sen kaybetmemişsin!'" (Mesnevi, ***Cilt 3****).*

*"Rabbimiz Allah'tır" deyip de istikamet üzere yaşayanlar, işte onların üzerine melekler şu müjdeyle inerler: "Endişe etmeyin, üzülmeyin, size vaat olunan cennetle sevinin! Biz, dünya hayatında da ahiret yaşamında da sizin dostlarınız. Orada çok bağışlayıcı, çok merhametli olan Allah'tan bir ikram olarak sizin için canınızın çektiği her şey bulunacak, umduğunuz her şeyi orada elde edeceksiniz." (****Fussilet****, 30-32).*

Sınır Tesellisi

Gelecekle ilgili korkuların mı var? Bu korkuların hiçbiri korktun diye senden uzaklaşıyor değil. Geçmişle ilgili üzüntülerin mi var? Üzüldün diye o hatıralar yeniden düzenleniyor ve tamir ediliyor değil. Biliyorsun ki şimdiki sorunlar ağladın, sızladın, feryat ettin diye yoluna giriyor da değil.

Yersiz korku ve üzüntüler çoğu zaman zarara sebebiyet verir. En iyimser tahminle de perdeyi sıfır faydayla kapatır.

Geleceğe vardığımızda kuracağımız "Bari o kadar endişe etmeseydim." cümlesi ile bu duyguların geçmişe bir faydası olmadığını anladığımızda kuracağımız, "Keşke o kadar üzülmeseydim." cümlesi, hemen hemen aynı mananın iki farklı tezahürüdür.

Mümin, yaşam içinde akarken acıların sesini işitir. İşitemediklerinin de kendisini bir yerlerde –tarihi ve saati belli olarak– bekliyor olduklarını bilir. Bu vaziyetten endişe duymaz.

Müminin elbette korkuları da vardır ama aşırı değildir bunlar. Allah'a karşı hüsnüzannı ve güzel fikri sayesinde en büyüğünden en küçüğüne kadar her şeyin Allah'ın emri ve izni ile olduğunu bilerek ferah bir yaşam sürer.

Aşırı üzüntü, kişiyi bir noktadan sonra Allah'a isyana kadar götürebilir.

Tevhidin gereği olan "Bunun böyle olmasına Allah izin verdi." bilgisiyle "Niye böyle oldu?" sorusu, aşırı üzüntü korido-

runda kol kola yürür. En sonunda iş, Allah'a hitaben –haşa– "Niye böyle yaptın?"a kadar da gider.

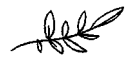
İnsana lazım gelen odur ki üzüntünün aşırılığa doğru gittiğini hisseder hissetmez o yoldan geri dönmeye çalışsın. Yaşadığı maddi musibetleri bir de manevi musibetlere çevirerek kendini daha da güçsüz bir duruma düşürmesin.

Prensipte, ilk etapta, hayatın olası tüm acılarını birden kabullenmek gerekir. Her şey olabilir ve herhangi bir hadisenin başa gelmesi tabiidir. Bu büyük kabullenme sonrasında beklenmeyen her iyi gelişmeyi şükür ve mutluluk sebebi olarak görmek lazımdır.

Hazreti Mevlâna buyurur ki:

"Sen, acıları hayatın önemsiz bir parçası, bir teferruatı sayma da hayatın aslı ve esası olarak say. Acıları hayatın bir cüzü olarak kabul edersen gözünü aslolana diker, onu bekler durursun. Beklemek, zehir gibidir. Sen bu gidişle daima acılar içinde kalırsın. Istırabı hayatın gerçeği say ve onu kucakla. Böylece bekleyiş acılarından kurtul." (Mesnevi, ***Cilt, 5***).

Kifayet Tesellisi

Bediüzzaman Hazretleri, ***Risale-i Nur Külliyatı***'nda musibetler karşısında insana verilen sabır gücünün ekonomik bir şekilde harcanması gerektiğini şöyle açıklar:

"Cenâb-ı Hakk'ın sana verdiği sabır kuvvetini eğer yanlış yolda dağıtmazsan her meşakkate [zorluğa] ve her musibete kâfi gelebilir ve o kuvvetle dayan!" (***Sözler***, *Yirmi Birinci Söz*).

İnsan, kendisine verilmiş sabır gücünü yanlış ve lüzumsuz işlere dağıtmazsa bu güç, yaşadığı her zorluğa ve karşısına çıkan her musibete yeterli gelir. Bütün sabır gücünü, geleceğe hiç pay bırakmayacak şekilde, yalnızca bugün için kullanırsa mükemmel bir güç elde edebilir, böylece "*Allah sabredenlerle beraberdir.*" (***Bakara,*** *153*) ayetinin anlamını yürekten hissedebilir.

"Cenâb-ı Hakk'ın insana verdiği sabır kuvvetini evham [gerçek dışı düşüncelerin] yolunda dağıtmazsa her musibete karşı kâfi gelebilir. Fakat vehmin [asılsız düşüncelerin] tahakkümüyle [baskısıyla] ve insanın gafletiyle ve fani hayatı baki tevehhüm etmesiyle [sanmasıyla], sabır kuvvetini mazi [geçmiş] ve müstakbele [geleceğe] dağıtıp, halihazırdaki musibete karşı sabrı kâfi gelmez, şekvaya [şikâyete] başlar." (***Lem'alar***, *İkinci Lem'a*).

Asıl sorun, baştaki dertlerin büyüklüğü değil, sabrın o dertlere yetmiyor olmasıdır.

İnsan, sabır kuvvetini gereksiz işlere/yerlere dağıtmış, şimdi ihtiyacı olan sabrı geçmişe ve geleceğe pay etmiştir. Ordusu-

nun yarısını sağ cepheye, diğer yarısını sol cepheye göndermiş ve düşman karşısında yapayalnız kalmış bir kumandan gibi daha savaş başlamadan mağlup duruma düşmüştür.

Kaderindeki musibetlere tahammül edebileceği güç ona peyderpey veriliyorken bu gücü israfla tüketip musibetlerin karşısına dayanıksız bir biçimde çıkmıştır.

Çekilen en ağır acıların yaşanılan vakte düşen miktarı, tahammül seviyesinin üzerinde değildir. Bu, insanın kavraması gereken manevi sırlardan biridir.

Allah, israfı sevmediğinden, gelecekte kullanılacak sabrı insana şimdiden göndermez. Bugüne, şimdiye ait sabrın, gelecek zaman düşüncesiyle kullanılmasından razı olmaz. O, gönderdiği musibete denk gelecek miktarda sabrı musibetin beraberinde indirmişken insan, sabır gücünü yanlış kullanmakta, sabır israfına girmekte, vehimleriyle musibeti manen ağırlaştırmakta ve bu sebeple musibetlerin kaldırılabilir ağırlığı altında ezilmektedir.

Şu anda sırtında bulunan yükleri sonsuza kadar taşıyacağını vehmeder insan. Onlarla yalnızca bir gün boyunca nasıl baş edebileceğinden başka bir sorunu yoktur oysa... Gelmemiş günlerin sabır kuvveti henüz verilmemişken geleceğin sıkıntılarına şimdiden tahammül etmeye çalışmak, anlamsız bir tutumdur.

Gelecek, henüz var olmamışken insanı yormaya, üzmeye, yıpratmaya ve bunaltmaya başlamıştır. İleriki zamanların olası ve vehimsel (asılsız, sanal düşüncelerin) zorluklarını gereğinden fazla düşünmek, insanı güçsüz, zavallı ve ümitsiz kılmıştır.

Kişi, gelecek zamanlarla ilgili hayalî olumsuzlukları aklında, hatırında, hafızasında sıcak tutarak var olan –bugüne ait– sabrını gelecek zamana yöneltirse bugüne lazım olan sabır gücünü eksiltir, barutunu bitirir; şimdi yaşadığı musibet, ona

olduğundan daha büyük, mevcut dayanma gücü ise gözüne daha az görünmeye başlar.

"Gelecek günlerdeki şimdi adem [yokluk] olan musibet ve hastalıkları düşünüp şimdiden onlardan müteellim olmak [üzüntü duymak], sabırsızlık göstermek, hiçbir mecburiyet olmadan kendi kendine zulmetmek öyle bir belâhettir [ahmaklıktır] ki hakkında şefkat ve merhamet liyakatini selb ediyor [ortadan kaldırıyor]." (***Lem'alar***, *İkinci Lem'a).*

Gelecekte başına belki de hiç gelmeyecek musibetlere, yalnızca olasılık dâhilinde oldukları için mutlaka gerçekleşeceklermiş gibi şimdiden güç yetirmeye çalışmak, insanın sabır rezervini erkenden tüketmesi anlamına gelir.

İnsan, ilerideki zamanlar geldiğinde yaratılacak sabır kuvvetini ve o zamanın şartlarını hesaba katmadığı için gelecekteki olası zayıflık ve çaresizliğini düşünüp karşılaşacağı sıkıntıların sanal zorlukları altında bugünden ezilmeye başlar.

Gelecekteki günler madem henüz yaratılmamışlardır, karşılaşacağı olası hastalıkları, dertleri şimdiden düşünüp sabırsızlık göstermesi, insanın kendisini yok yere direnç kaybına uğratmasından başka ne demektir?

Yarın da öbür gün de aç kalırım, korkusuyla mideyi bugünden yemekle doldurmak nasıl fayda vermez ve hatta sağlığı bozarsa, yaratılmamış günlerin dertlerini de bugünden çekmek öyle anlamsız ve zararlıdır. Şimdi durmadan su içmek, yarınki susuzluğu gidermez; şimdi hızlı hızlı nefes almak, bir dakika sonraki nefes ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Aynen öyle de gelecekteki zamanlar için şimdiye ait sabrı kullanmak, o acıları hafifletmeyeceği gibi, şimdi yaşanan dertlere karşı da insanın dayanma gücünü azaltır.

Yüz metre koşusunda yarışanların bütün güçlerini hemen kullanmak istemeleri anlaşılır bir şeydir. Ama maratoncular için bu büyük bir hatadır: Var olan gücün, dikkatli bir şekil-

de, gereken yerlerde ve lüzumu kadar harcanması, onlar için oldukça önemlidir. Önünde uzun bir yolculuk olan insan, bu hayat koşusunda sabır gücünü, lazım olduğu yerlerde, israf etmeden, dikkatlice sarf etmek mecburiyetindedir.

*"Bütün kuvvetini bu saate karşı tahşid et [topla, yığ]. Rahmet-i İlâhiyeyi ve mükâfât-ı uhreviyeyi [ahiretteki mükafatları] ve fani ve kısa ömrünü uzun ve baki bir surete [şekle] çevirdiğini düşün." (**Lem'alar**, İkinci Lem'a).*

İnsanın gerçek hayatı, içinde bulunduğu andan ibaretken sabrı yanlış zamanlara ve işlere yaymak büyük bir hatadır. Sabır gücünü bunca yanlış yerlere yayan biri, isyandan, şikayetten, ümitsizlikten yakasını kurtaramaz. İnsan, musibetler tarafından çepeçevre kuşatıldığında bile bütün sabır kuvvetini sadece içinde bulunduğu vakte yöneltmelidir. Allah'ın şefkatini, musibetlerin dünya hayatındaki katkılarını ve ahiretteki mükâfatlarını düşünerek yeni bir güç kaynağı elde etmelidir. Musibetin, geçip giden fani zamanları ahirette kalıcı saadetli zamanlara dönüştürdüğünü kendine telkin etmeli; şikâyet etmek yerine, sabır içinde kalıp rıza duygusu içinde şükretmenin yollarına bakmalıdır.

"Bil ki dünkü gün senin elinden çıktı. Yarın ise senin elinde senet yok ki ona maliksin [sahip olabilesin]. Öyle ise hakiki ömrünü bulunduğun gün bil." (**Sözler**, 21. Söz).

Güneşin doğuşuyla her sabah, hayat da insan da yeniden kurgulanır. Gerekli olan irade ve sabır gücü, yalnız o güne yetecek ölçüde hibe edilir insana.

Sadece içinde bulunduğu günün zorluklarına güç yetirmeye çalışmalıdır insan. Kendisine bugünün sıkıntıları için verilmiş olan sabır iradesini, mükellef olmadığı gelecek zamanların henüz tahakkuk etmemiş zorluklarına harcamamalıdır.

İnsanın musibetlere "hayat boyu dayanmak" değil, yalnızca "bir gün dayanmak" felsefesine ermesi gerekir. Her zorluğu

ardı sıra başka bir zorluk yokmuş, bu katlanılması gereken son sıkıntıymış gibi düşünerek, gücünü ve dikkatini içerisinde bulunduğu imtihana yöneltmelidir.

Henüz yaratılmamış geleceğin sorumluluklarını bir anda topluca yüklenmeye çalışan insan, irade ve sabır gücünü kaybeder.

Gelecekteki olası zorlukları birleştirip şimdinin kayığına bindirmeye çalışan kişi, bu ağırlaşmış yükten bir anda bıkar, kendinde bugün tahammül edebileceği hafif zorluklarla bile yüzleşme cesareti bulamaz.

Bir sonraki seneye hatta bir sonraki güne kadar bile yaşayacağı garanti olmayan insanın, yaşamın zorluklarını, geleceği kaplayan bir hâlde, bütünsel olarak algılaması büyük bir düşünce kaymasıdır.

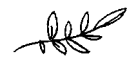
İnsana, karşılaştığı her zorluk için yeterli bir sabır kuvveti ihsan edilir. Kendisine özel bir hadise için verilmiş bu kuvveti yaşamın bütün hadiselerine birden dağıtmaya çalışan kişi, mukavemet gücünü kaybeder. Bu güçsüz hâliyle de karşısındaki gerçek ve hafif musibete takat getiremez olur.

Gelecekteki günler teker teker gelme sırasındayken zihninde onların tamamını birleşik olarak yaşamaktan vazgeçmek gerekir. Acıyı genelleyen ve bunun karşısındaki sabrı da dağıtmaya çalışan nefis ile şeytana kulak asmamak gerekir.

Bugünün musibetleri için gereken sabır gücü, bugün verilir. Yarın için lazım olacak sabır gücü ise yarın yeniden yaratılacaktır. İşte, bu yüzden zorluklara bir günlük tahammül etmek, bütün bir gelecek boyunca tahammül etmeye çalışmaktan daha anlamlı, daha basit ve daha etkilidir.

Şimdi var olmayan geleceğin, insanın üzerinde gerçek bir tasarrufu yoktur. İnsanın önünde bembeyaz bir sayfa vardır: Adı, "bugün"dür. Gelen her yeni gün, insanın misafiridir. Misafire ise daha o gelmeden önce ikramda bulunmanın bir anlamı yoktur.

Terk Tesellisi

Gelecek endişesini bir kenara bırak. Yarın da dâhil olmak üzere bütün bir geleceğin Rabb'imizin takdirinde olduğunu gör... Varıp varmayacağının belli olmadığı şüpheli bir geleceğe iradeni de duygularını da kaptırma.

Çalış ve sonrasında tevekkül et.

Sabrını yanlış işlere ve yanlış zamanlara dağıtma...

Kontrolün altında olmayan, elinin uzanmadığı, gücünün yetmediği, gidip erişme imkânının şimdilik oluşmadığı, gücün ve iraden dışında kalan mevzularda sabret. Onlara yoğunlaşmayı bırak. Malayani, seni ilgilendirmeyen, boş ve faydasız işleri terk etmeyi başardığın gibi, malayani düşünceleri de terk etmeyi prensip hâline getir.

Değiştirmenin mümkün olmadığı her şeyi severek kabullenmeye çalış. Musibet vakitlerinde kendini derhâl kaderden razı bir konuma getirmenin yollarını ara.

Musibetin bütün o bereketli saatlerini "eyvah"lara, endişelere, kaygılara yutturma.

Üzerine düşenleri yaptıktan sonra gerisi hakkında fazla düşünme. Bil ki kalpteki duygular ne zaman endişeyle çalışsa Rabb'in ile kurduğun ilahi bağdan bir şeyler de götürür.

İmam Gazali'nin Tesellisi: ***Eğer gam ve keder gelecekteki bir iş ile ilgili ise, mesela ölüm gibi kaçınılması mümkün olmayan bir iş ise bunun ilacı yoktur. Bunun için üzülmek de akılsızlıktır. Eğer giderilmesi mümkün olan bir şey ise o zaman da üzülmeye değmez. Bu durumda gereken şey, aklını kullanarak o üzücü şeyin bertaraf edilmesini sağlamaktır. Kişi, böyle yapıp elinden geldiği kadar çarelere başvurursa geriye Cenab-ı Hakk'ın kaza ve kaderine razı olmuş sakin bir kalp kalır. Bilir ki Allah'ın takdiri önlenemez. Böylece onu sabırla karşılar ve aynı zamanda yüce Allah'ın şu ulvi hitabını düşünür: "Yeryüzünde vuku bulan veya başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan evvel bir kitapta yazılı olmasın." (Hadid, 22).***

Peyami Safa'nın Tesellisi: ***–Kendini denize düşmüş farz et. Çabalarsan boğulacağını düşün. Anladın mı? Çabalamak, çırpınmak fena. Tehlikeli. Gözünün önüne getir. Kendini, suyun yüzünde serbest bırak. Daha serbest. Daha serbest. Hiç sıkma kendini. Kollarını, bacaklarını tamamıyla rahat bırak. Korkma. –Hayat da böyledir Mefharet, hayat da böyledir. Çaresizlik ve tehlike anları vardır ki o zaman çırpınmaya ve haykırmaya gelmez. Batar insan ve boğulur. Marifet o anları geçirmektir. Sonrası gittikçe kolaylaşır. Kadere teslim olmak lazımdır o anlarda. Menfi, miskin, âciz bir tevekkül değildir bu. Anlıyor musun? İsyanın tekniğidir. Yani sabırdır. Müspet, enerjik, hedefli, iyimser bir sabır. (Yalnızız).***

*

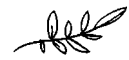
Sahici bir temelden beslenmeyen yaşam güvensizliği... Kendini durduk yere tehlike çemberinin içerisinde kurgulamak... Ortada gerçek bir gösterge olmadığı hâlde duyulan hayali endişeler... Moliere'in ***Cimri***'sindeki Harpagon gibi, bütün dünyanın onun rahat ve mutluluğuna kastetmek için suikast planı içerisinde olduğu suizannıyla yaşamak...

İnsan, başta kendisinin zindanıdır, öncelikle kendisinin felaketidir.

Yersiz ve dayanaksız endişeler, kalbin günahı sayılmalı. Hele de dokunamadığı, erişemediği, etki edemediği noktalarla ilgili ise bu duyguları kendine yasaklamalı insan... Bu yasak, kalbin takvasının bir gereği olmalı. Kişi, şimdi çözemeyeceği gelecekteki şeyler hakkında korkuya kapılmaktan kendini menetmeli... Ruhu bu anlamsız duygulara boğmak bir ihlal ve kişinin kendine yaptığı bir kötülük sayılmalı... Bu yasak çiğnene çiğnene devam ettirilirse ardından o hayalî endişelere layık gerçek acıların çıkagelmesinden ve hayalî değil, haklı ve hakiki bir bedel ödetmesinden korkmalı.

Hayat defterimiz kapandığında anlaşılacaktır ki başımıza gelmesinden endişe ettiğimiz hadiseler, gerçekten başımıza gelmiş olanlardan katbekat fazladır.

Devam Tesellisi

Bazen her derdin gelip bizim kapımızı çaldığını, sıkıntıların hep bizi bulduğunu, her şeyin üst üste geldiğini düşünürüz.

Bazı zamanlarda acılar birbirine eklenmiş ve çok fazla sürmüş gibi görünseler de (aslında insana teker teker, her güne ait ayrı bir sabır gücü ihsan edildiği için) bu acıları birleşik, yaşandığı zaman dilimlerini de bitişik görmek hatadır.

Her sıkıntıyı zihinde birleştirerek yaşamayı alışkanlık edinmiş birinin, ufak bir zorluğa bile tahammül edemez vaziyete gelmesi kaçınılmazdır. İşte bu hatalı yaklaşım, insanın haleti-ruhiyesindeki çöküntünün ana sebeplerindendir.

Yaşadığın problemleri birbirinden bağımsız inceleme ve onları parça parça düşünme gücüne sahip olduğunu unutmamalısın. Gelecekte doğması muhtemel sorunlar henüz ortaya çıkmadan onlara ait sıkıntıyı peşinen çekmemelisin.

Yaklaşan gelecek zaman parçaları, ilk bakışta kaldırılması zor, ağır bir kütleymiş gibi görünseler de onları bütün olarak değil, art arda sıralanan saniyeler şeklinde yaşarız.

*

Bu zamana kadar hep ferahlık ve nimetler içinde yaşamış, pek çok insanın çektiği türden sıkıntıları hiç çekmemiş biri, şimdilerde pek çok insanın yaşadığına nispetle küçük sayılabilecek zorluklarla karşılaştığında isyan etmeksizin sabretme-

lidir. Bu kadarına da tahammül göstermezse bunun bir nankörlük olacağına hiç şüphe yoktur.

Hemen hemen her sıkıntının hallolduğu, her konuda feraha ulaştığın, çözülmesi imkânsız görünen müşküllerinin bile teker teker çözüldüğü bir lütuf, bir bereket iklimi içerisindeyken, basit ve hafif sıkıntılar için bunalıp daralmaya, şekva etmeye hakkın olmaz. Hiç mi hiç sıkıntın olmasın, diyorsa nefsin, onu hikmetle susturmakta acele et.

İnsan, bu dünyada her nimete de erecek değildir ya... Ötelere bir sermaye çıkarması için biraz da boşluklar ve noksanlıklar kalmalıdır bazı nimetlerde... Buradaki açlıklardır bizi orada doyuracak olanlar.

Dünyaya cennet olma görevini yüklemek, kimsenin hakkı değildir.

Bir Gönül Ehlinin Tesellisi: ***Âfet-i gamdan acep dünyada kim azadedir? / Herkesin bir derdi var mademki âdemzâdedir. / Bir hûmâyı zevki bin sayyad-ı gam takip eder, / Böyle bir mevhuma bilmem halk neden üftâdedir?***

Şeytan ve nefs insana der ki: Dünyanın bütün dertleri sana yüklenmiş. En şiddetli ağrılar sana verilmiş. En keskin yaralar sana layık görülmüş. En baş edilmez zorluklar gelip seni bulmuş. Ferahlamaya ve mutluluğa bunca hasret bırakılmış olan bir tek sensin.

Oysaki sendeki dertler şimdi dünyadaki pek çok kişininkiyle benzerdir. Tarihin ilk günlerinden bu yana da hep benzer şeyler yaşanmıştır. Yaşadıklarında elbette yalnız değilsin.

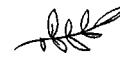
Yaşadığımız dönemde insanlığın mutluluk ortalaması nasıldır? Bu ortalamanın altında mıyız, üstünde miyiz? Üstündeysek kendimizi mutsuz olarak görmemiz insaflı bir tespit değildir.

Bazı şeylerin ideal düzeyde olamadığını, bir hikmete binaen öyle olamadığını, belki kendi kusurlarımızın ve imtihanımızın bir gereği olarak öyle olamadığını bilmek ve dolayısıyla onu öyle yarım ve noksan bir şekilde kabullenmek ve yaşamı böylece götürmeye çalışmak ne büyük rahatlık!

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Tesellisi: ***Hayat denen bir şey vardı. Paralı parasız insanlar yaşıyorlardı. Kızıyorlar, gülüyorlar, ağlıyorlar, alakadar oluyorlar, seviyorlar, ıstırap çekiyorlar fakat yaşıyorlardı. Kendisi niçin yaşamayacaktı? (...) Ben de biliyorum ki marifet ölmek değil, yaşamak, hayata katlanmak, ne kadar fırtınalı havada olursa olsun gemiyi limana kadar götürmek, orada bir şamandıraya, bir iskeleye bağlamaktır.***

Kısmet Tesellisi

Sultan Mahmud, fakir birini hazine odasına kadar götürmüş ve eline bir kürek tutturmuş. *"Daldır şu küreği hazineye, içine ne kadar sığarsa hepsi sana hediyemdir."* demiş. Adam, beklemediği bu teklif karşısında heyecana kapılıp küreği hazineye ters tarafından saplayınca "Vermeyince Mabud, neylesin Mahmud!" demiş.

Sevdiklerimiz karşılaştıkları zorlukları bertaraf edebilsin diye onlara dualar ederiz. Kurtulmaları için elimizden geldiğince onlara destek oluruz. Onların acılarını paylaşmaya gayret eder, acıları tamamen dinsin isteriz. Ama gel gör ki bizi aşan, onların kendi yazgılarının gerektirdiği bu tecellilere engel olamayız. Onlar hakkındaki ilahi takdirin önüne de geçemeyiz çünkü bu, onların kaderidir. Herkes, kendi kaderini yaşar.

Enderunlu Vâsıf'ın Tesellisi: ***Gelir elbet zuhura ne ise hükm-i kader / Hakk'a tefviz-i umur et ne elem çek ne keder.***

Sevdiklerimizi –Allah'ın onları hesaba kattığından daha çok– düşünme yanlışına düşmemeliyiz. Bu, şefkat duygusunun hastalandığı ve hududu aştığı bir noktadır.

*

Yeni şartlarını yadırgama. Yeni tecellilere alıştır kendini... Rabb'im imtihanımı kolaylaştır, diyerek hep dua et...

Olan olmuştur ve tam zamanında olmuştur. En çok da kaderden ötürü olmuştur.

Musibetin içeriği kadar, çıkageldiği zamanını da, süreceği müddeti de kader takdir ve tayin etmiştir. İnsan, geçmesi gereken köprülerden geçmiştir. Geçmesi gereken zamanlarda geçmiştir.

Allah'a olan itimadını ve O'nun seni kurtaracağına olan güvenini hiçbir zaman kaybetme.

Çanakkale'nin Tesellisi: ***Evlatlarım, korkmayın! Atılan mermide adınız yazılı değilse o size vurmaz, yazılıysa fare deliğinde olsanız gelir sizi bulur. (Mehmed Niyazi, Çanakkale Mahşeri).***

İnsanın rızkı nasıl takdir edilmişse yaşayacağı zorluklar da öyle takdir edilmiştir. Dünyadan ne payımıza düşen rızkı elde etmeden ne de yazgımızdaki sıkıntılardan nasibimizi almadan bir yere gidemeyiz.

*

Dünya hayatında sıkıntılardan tamamen uzak yaşama fikri, gülünç bir fikirdir. Hüzünler ve kederler, kapılarını onlar girmesin diye sımsıkı sürgüleyenler için anahtar deliklerinden girmeye hep hazır ve tetiktedirler.

Ziya Paşa'nın Tesellisi: ***Âsûde [rahat] olam dersen eğer gelme bu cihana, / Meydana düşen kurtulamaz seng-i kazadan [kaza taşlarından]...***

İnsanın (bu her yönden kısıtlı) dünyadan bekleyebileceği şey, kusursuz bir mutluluk değil, ancak katlanılabilir, sürdürülebilir bir yaşamdır.

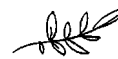
Gerçekçi bir hedefin ne olması gerektiğine gelince o, mutsuzluktan tamamen kurtulmak yerine –duygu ve düşüncelerimize hakimiyet becerisi kazanarak– mutsuzluğun azaltılması olmalıdır.

*

Musibet ve hastalık evreleri içerisinde şifanın tam gelmediği ama acının da yer yer insanın yakasını bıraktığı çok zamanlar olur. Sorun tam anlamıyla çözülmese de beklenen başka bir ferahlığa erişildiği zamanlar... Bunlar, Allah'ın rahmet esintilerindendir.

Ruhta duygusal bir fırtına, aşırı bir dalgalanma olmayışı konusunda Allah'a hamd etmek gerekir. Biraz daha alışmış olmanın getirdiği rahatlama hâli de bir nimettir. Ruhta zaman zaman beliren huzur ve dinginlik hâlleri de şükür sebebi olmalıdır.

İçebakış Tesellisi

Aç olan bir insan için mutluluk, doymaktır. Üşümekte olan biri için, ısınmaktır. Gurbetteki bir kimse için vatanını ziyaret etmektir. Sınava çalışmakta olan için, sınavı kazanabilmektir. Okulu bitirmiş olan için, bir meslek sahibi olmaktır. Hasta için iyileşmektir. Hapishanedeki biri için, serbest kalmaktır...

Fakat insanın bütün bu hedefleri topyekûn gerçekleştirilse, bütün ihtiyaçları bir bir giderilse bile onun mutluluğunu engelleyen, ruhunda yeri dolmayan, sızısı dinmeyen bir boşluk, büyük bir yara daha kalacaktır.

Bu boşluk da ancak insanın kendisini kimin var ettiğini bulmasıyla, neden var ettiğini anlamasıyla ve o yaratılma maksatlarını yerine getirmeye çalışmasıyla dolabilir.

Hastaların bazıları odasını değiştirmek ister çünkü böylelikle daha çabuk şifa bulacaklarını düşünürler. Bazı insanlar mutlu olmak için bir şehirden başkasına, bazıları da bir ülkeden öbürüne taşınırlar. İş değiştirince mutluluğa ereceğini düşünenlerin sayısı da az değildir. İnsan, fiziksel şartlarını değiştirerek daha mutlu olacağı kuruntusuna kapılır.

Hâlbuki nereye giderse gitsin, şartları ne kadar değiştirirse değiştirsin insan yine de kendi iç dünyasının mahkumudur. Ruh dünyasının taşıyıcısıdır. Esas mutluluk vesilesi, manevi hâlini değiştirmekte gizlidir.

Mutluluğa erenler, dış dünyada değil, kendi ruh dünyasında yer değiştirmeyi başaranlar arasından çıkar.

*

Musibet vakitleri, biraz da içe dönme vakitleridir... İnsanın kendi varlığını berrak bir şekilde hissettiği müstesna zamanlardır.

İnsan, geniş olamadığı yönlerini, tıkanıklıklarını bu aralıkta öğrenebilir. İçindeki uygunsuz tarafları, hasta yanları engellerle savaştıkça görebilir. İnsanın kendiyle karşılaşma imkânı, daha çok kederde ve yalnızlıkta sırlanmıştır.

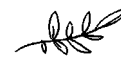
Musibetler içerisinde başka bir huy-karakter vaziyeti ortaya çıkar. İnsan, böyle zamanlarda içinde saklı gerçek ve asli karakterine yaklaşır. Gücünü ve sınırlarını öğrenir. Kendisinin aslında nasıl biri olduğunu fark eder.

Böyle zamanlarda insanın yalnızca kendisi hakkındaki değil, başkalarına dair fikirleri de değişir. Hayata dair kanaatleri de...

İnsanın bu musibet döneminin sonunda geleceği yer, kendini daha iyi tanıdığı, kendi öz sesini daha çok işittiği yerdir.

Bazı sarsıcı süreçlere bağlı da olsa insanın kendisini daha yakından tanımasına vesile olan böyle hadiseler şükür sebebi birer nimettirler.

Kazanç Tesellisi

İçindeki ruh darlığının büyümesi, yaklaşmakta olan mutluluğun –ters bir yansımayla– habercisi olabilir: Bir anne adayının sancılarının, bebeğine kavuşma günü yaklaşırken artması gibi.

Kimi nimetler, fırtınaların arkasından gelir. Gök gürültüsü ile şimşeğin ardından yağmurun gelmesi gibi...

Bir bebek, inci gibi dişlerin sahibi olacak ya, işte, o yüzden dişlerin damakları zonklatmasına maruz kalır.

Bebeğe, dişleri çıkmaya başlayınca süt yerine katı yiyecekler verilmeye başlanır. Bu, bebek için yeni bir zorluk olsa da dişler daha da hızlı çıksın diyedir aynı zamanda...

Kişi, –manevi kuvveti arttıkça– mücadele edip kazanabileceği daha büyük savaşların ortasına itilir.

Belli bir vakit sonra, hangi hadiselerin sana neleri kazandırdığını ve senden neleri götürdüğünü hakperest bir şekilde değerlendirdiğin bir zamanda, "Hep acılardan kazandım, meğer mutluluklardan pek kazanamadım" demek durumunda kalabilirsin. Ve bu, az bir ihtimal de değildir.

Geriye dönüp hayata gerçekçi tarafından bakarsan yaşadığın kederlerin birer nimet olduğunu görebilirsin. Geçip giden musibetler birer nimetti. Hastalıklar da birer nimetti. Gel gör ki geçip giden nimet ve mutluluklar için aynı şey söylenemeyebilir.

Dünyada nimet görünümlü ne çok dert vesilesi, mutluluk ambalajlı ne acı tuzaklar vardır, kim bilir? İnsanı gafletten uyandıran da çoğu zaman acılar olmuştur.

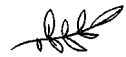
Musibetlerin bazıları, bizi bir yerden başka bir yere taşır. Bizim, kendi irademizle alamayacağımız bir mesafeyi almamızı, yapamayacağımız derecede güç işlerin de altından başarıyla kalkmamızı sağlar.

*

İrade bakımından, musibet dönemleri ile ferahlık dönemleri arasında farklar vardır. Ferahlık dönemlerinde insan kendini (rüyada olduğu gibi) serbest hisseder. Bir dereceye kadar iradesiyle hareket eder.

Fakat musibet dönemleri insana sınırlar çizer. O sınırların dışına çıkılmasına pek müsaade etmez. İnsan, bu aralıkta (kâbusta olduğu gibi) dilediği gibi hareket edemez. Kendi istediği yolda değil, hadiselerin çizdiği yolda ilerlemek zorunda kalır ki işte bu, ilahi yoldur, ilahi bir hamledir. Hazza ve nefse göre değil, kadere ve ilahi takdire göre bir ilerlemedir. Seçimler, tarafımızdan değil, ilahi takdir tarafından yapılmış olduğu için de pek bereketli ve kazançlıdır.

Karar Tesellisi

Doktor, bedeni iyileştirmez. Doktor, bedenin tabiatında ve fıtratında olan iyileşme meyline sadece destek verebilir.

Manevi ve ruhsal hastalıklarda da durum böyledir. İnsan fıtratında ve tabiatında güçlü bir iyileşme eğilimi vardır. Bu iyileşme meyline dışarıdan bir destek geldiğinde elbette daha etkili olur. Menfi bir telkinse bu iyileşme meylini kırar.

Ruhsal bir acıdan kurtulmanın gerekçeleri, ruhsal bir çöküntünün ortaya çıkma gerekçelerinden çok daha fazladır.

Doğa, insan onu yaralayıp sonra da onu kendi hâline bıraktığında zaman içerisinde –Allah'ın takdiriyle– toparlar, yarasını onarmayı, içine düştüğü düzensizlikten kurtulmayı bilir. İşte, insan da böyledir. İçten onarılan bir fıtrattadır. Aslında insanı hasta eden, kendi aceleciliğidir, sabırsızlığıdır ve kaderine yönelik yanlış müdahaleleridir.

İlahi ahlakın bir yansıması olarak yaşamın her yanı bağışlamayla örülmüştür. Elimiz kesildiğinde bedenimiz bizi bağışlar ve yaranın kapanması için derhâl mücadeleye girişir. Eğer bir mikrop kapmışsak bedenimiz bizi suçlamadan hemen savunmaya geçer. O zamana kadar gizlemiş olduğu güçlerini cömertçe yardıma gönderir... Derimiz hasar almışsa sahaya yeni bir deri çıkarmaya çalışır, hesapsızca.

Ruhumuz da bedenimiz gibidir: Musibetler nedeniyle yaralandığımızda ruhumuz bizi içten toparlamaya girişir. Teda-

vi için pek çaba göstermediğimiz dönemlerde bile ruhumuz kendini onarmaya çalışır. Biz bu onarıma kasten engel olmadığımız takdirde bunu başarır da...

Etrafına baktığında dayanıklı olmayan insanların da hayatla başa çıkabildiğini görebilirsin... Kader, insana acılar takdir ediyor ama beraberinde lazım olan mukavemeti de getiriyor.

Bazen bir çözüm lazım olur, çözüm yerine mukavemet bahşedilir. İşte bu da bir çözümdür.

Kişinin, hayalini kurarken bile ürktüğü öyle tehlikeler vardır ki onları –hayalen değil– gerçekten yaşarken kalbi önceden hiç tahmin etmediği, hiç tanımadığı güçlerle dolar.

Evet, insan bir imtihan varlığıdır. Bu, yaşamın büyük bir gerçeğidir. İmtihan demek, yalnızca sabredilecek, dayanılacak işler ve aşılacak zorluklar değildir. Bilakis kararlar vermek demektir.

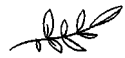
İnsanın büyük kararlar vermesi, yaşadığı zorluk dönemleri içerisinde olur. Kendisinin sabırla imtihan edildiğini düşünen pek çok insan, esasında vereceği kararlarla imtihan edilmektedir. Neticede insan bir açıdan bakıldığında kararlar versin diye yaratılmış bir varlıktır.

İnsanın içinde saklı manevi güçler; kararını net verdiği, yolunu kesin olarak çizdiği vakitlerde ortaya çıkar, öncesinde değil.

Halit Ziya Uşaklıgil'in Tesellisi: ***Felakete uğrayan bir insan, gerçeği tamamen kabullenip güven sağladıktan sonra, ona direnmek üzere kendisine lazım olan güç ve kuvveti bir şekilde bulur.***

Mukavele Tesellisi

İnsan, hem hastadır hem çocuktur. Evet, insanın çocuksu bir tarafı vardır ve hastalıklı bir tarafı vardır. İnsan, acizliğinden dolayı çocuktur. Manevi hasarlarından dolayı da hastadır. İnsan, hastadır zira dünyaya –tamamlanmak üzere– yaralı gönderilmiştir. (*İnsan zayıf yaratılmıştır*. Nisa, 28).

Bu yüzden insanın öncelikle iki ihtiyacı vardır: Hasta olduğu için şifaya, çocuk olduğu için de büyümeye, olgunlaşmaya...

Evet, öncelikle insan, hep şifa arar çünkü hastadır. İkinci olarak hep büyüme peşindedir çünkü çocuktur. Yaşı kaç olursa olsun çocuktur çünkü kendi arşıkemaline, yani ruhunun zirvesine varamamıştır. Hep büyümektedir, bedenen olduğu gibi ruhen de büyümektedir.

*

İlahi terbiyeye çokça gereksinim duyduğumuz zamanlar da elbette vardır.

Yaşamda, tabiidir ki, insanın canının istemediği, nefsinin hoşuna gitmeyen bazı şeyler de olacak çünkü dünya bir ruh okulu ve bir nefis terbiyesi merkezidir. O hâlde bu ilahi terbiyenin geleneğindendir ki insana hoşnut olmadığı işler de yaptırsın.

İmtihan dönemlerinde en fazla incinen ve en çok yıpranan taraf, kişinin nefsaniyeti ve enaniyetidir. Bunlar, böyle dönemlerde kırılır, yıpranır ve bu sert yöntemle şifa bulur.

Sonrasında ortaya çıkan neticeler öyle güzelleşmeye başlar ki kişinin nefsi bile bu güzel neticelerden razı ve hoşnut olur.

Nefsinle bir anlaşma yap. Onu da kurtulma mücadelene dâhil et. "Bekle, sen de çok mutlu olacaksın, gel bu mutluluğu birlikte kazanalım." de. O da çok düşünmeden sana ayak uydurmak isteyecektir.

Nefsini ve hâlini ıslah etmeye çalışanlara ne mutlu! Müjdeler olsun onlara!

Abdülkadir Geylani Hazretleri ***Fütuhu'l Gayb*** adlı eserinde imtihanlar konusunda şunları söyler:

"Cenab-ı Allah sevdiği kullarını sürekli imtihan eder. Ta ki daima ilahi huzurda bulunsunlar ve müteyakkız olsunlar. Çünkü O, onları sever, onlar da muhabbet ehli oldukları için Hakk'ı severler. Seven, sevdiğinden başkasını tercih etmez. Bela o Allah dostları için bir çengel, nefisleri için de bir dizgindir. Onları hedeflerinin ve Rablerinin dışında bir merkeze doğru meyletmekten alıkoyar. Musibetler onların kalplerini ve Allah'a yakınlık duygularını güçlendirir, iman ve sabırlarını sağlamlaştırır, nefis ve hevâlarını ise zayıflatır. (...) Allah, sevdiği velayet sahibi müminlere dertler ve musibetler verir ki kurtulmak için Allah'a dua etsinler. Allah onların dua etmesinden hoşlanır. Onların dualarını kabul etmeyi de sever. Onlar Allah'tan cömertlik etmesini isterler. Allah da cömertlik ve kereminin hakkını verir."

Nâbî'nin Tesellisi: ***Ârifin gönlün Hudâ gam-gîn eder şâd eylemez / Bende-i makbûlünü Mevlâsı âzâd eylemez. (Allah arifin gönlünü gam içinde tutar, serbest bırakmaz. Zira efendisi hizmetinden memnun olduğu kölesini azat etmez).***

*

Gündelik küçük aksilikler, kaderimizde sırasını bekleyen daha başka zorluklara tahammül edebilme gücümüzün uyanması ve bu gücün canlı kalması için yaptırılan küçük antrenmanlardır.

Ebu Zeyd Ahmed el-Belhi, ***Beden ve Ruh Sağlığı*** adlı eserinde şunu anlatır:

"Ruhunu yaşadığın ufak tefek sorunlara tepki vermeye ve hoşlanmadığı işlere hemen kızmaya ve memnuniyetsizliğe alıştırma. Bilakis ruhunu küçük problemlere tahammül etmeye ve bunları sakin bir şekilde karşılamaya alıştırırsan ortaya çıkan daha büyük ve daha zor sıkıntılara tahammül etmek, onun rutini olur. Ruhun bu hâli, bedenin hâline de benzer. Beden, küçük sıkıntılara katlanmaya alıştırılırsa daha büyüklerine katlanmakta zorlanmaz. Bedenini soğuk-sıcağın küçük sıkıntılarına ve musibetlerin acılarına tahammül etmeye ve bunlara aşırı üzüntü göstermeyi terk etmeye alıştıran kimsenin mukavemeti güçlenmiş olur..."

Acı bir şey yedikten sonra şayet daha acı bir şey yersen ve dönüp tekrar o ilk acı şeyden yediğinde onu daha tatlı bulursun. Bir kedere mukavemet göstermeyi başarmışsan ardından daha büyüğünün çıkagelmesinden endişe etme.

Tefviz Tesellisi [1]

Hakk şerleri hayr eyler / Zannetme ki gayr eyler / Ârif anı seyr eyler / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Yaşadığın musibeti bir şer gibi, başına gelmiş bir kötülük gibi görme. Allah, onu çeşit çeşit hayırlara, iyiliklere çevirecektir. Allah'ın başka türlü yapacağını düşünme. Ariflerin yaptığı şekilde, bu şer gibi görünenlerin iyilik ve bereketlere nasıl da çevrildiğini izle ve bu yöndeki gidişatı dikkatle takip et. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Sen Hakk'a tevekkül kıl / Tefviz et ve rahat bul / Sabr eyle ve razı ol / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Allah'a dayan, işlerini O'na emanet eyle, dertlerini O'na havale et ve böylece rahatla. Hem başına gelenlere sabret hem de onların senin başına gelmesine müsaade eden Allah'tan razı ol. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Kalbin âna berk eyle / Tedbirini terk eyle / Takdirini derk eyle / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Kalbini başkalarına değil, Allah'a ver. Tedbirler almış olsan da onlara değil, Allah'ın himayesine güven. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

---

[1] Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin Tefvîznâme'sine bir açıklama denemesi.

Hallâk-ı Rahîm odur / Rezzâk-ı Kerîm odur / Fa'âl-i Hakîm odur / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

O'nun senin üzerinden yarattığı hadiseler ilahi şefkat ve merhametin neticesidir. İlahi cömertliğin bir yansımasıdır. Senin üzerinde cereyan eden faaliyetler boşuna değil, hikmetledir. Hikmetleri anlamaya koyul. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Bil Kâdî-i hâcâtı / Kıl âna münâcâtı / Terk eyle murâdâtı / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Geçmişteki ihtiyaçlarını kimin giderdiğini hatırla... Onları kim giderdiyse diğer ihtiyaçlarının giderilmesini de yine O'ndan iste. Başkalarından istemeyi, onlardan murat etmeyi, onlara bel bağlamayı terk et. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Bir işi murâd etme / Olduysa inâd etme / Hakk'tandır o reddetme / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Üzerindeki musibetleri çok görüp de onların olmamalarını isteme. Olmalarına, gerçekleşmelerine itiraz etme. Sen istemediğin hâlde gerçekleştiklerine göre bu, Allah'ın isteğidir. Allah'ın iradesine karşı gelme. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Hakk'ın olıcak işler / Boştur gam u teşvişler / Ol hikmetini işler / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Allah, hadiseleri insanın gam ve üzüntüsüne göre değil, ilahi hikmetlere göre yaratır. Üzülsen de kendini kahretsen de ilahi hikmetin kararlı yolunu değiştiremezsin. Hakk'ın gönderdiği işlerden ne diye gama düşesin ki? Hikmetsiz değiller ki gama düşesin. Bütün işleri, bütün fiilleri Allah gerçekleştirirken boşuna gam ve kedere düşme. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Hep işleri fâiktir / Birbirine lâyıktır / Neylerse muvâfıktır / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Allah'ın her işi gibi senin başına gelen bu hadiseler de üstün bir iştir, layık bir iştir, uygun bir iştir. Onları sana layık olmayan, ağır, uygunsuz işlerden biri olarak görmeyesin. O ne yapmışsa en uygun olanı o olduğu için yapmıştır. Bunu idrak et ve sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Dilden gamı dûr eyle / Rabbinle huzûr eyle / Tefvîz-i umûr eyle / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Kalbinden acıyı uzak tut. Acıya kalbinin ortasında yer verme. Rabb'ini yanında hissederek huzur bul. İşlerini, ihtiyaçlarını ona havale et ve üzerindeki ağırlıklardan bir an evvel kurtul. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Sen adli zulüm sanma / Teslîm ol oda yanma / Sabr et sakın usanma / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Yaşadığın acıların, sana karşı adalet içeren yanları da olabilir. Yani bir açıdan belki de ettiklerini bulmuşsundur. Ektiklerini biçmişsindir. Bunların, bir kişinin sana ettiği zulümle olmasına da aldanma. Sen de başkasına kötülük etmişsindir. Allah'ın bu adil hükmüne teslim ol. Bıkıp usanmadan sabret. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Deme niçin şu şöyle / Yerindedir o öyle / Bak sonuna sabreyle / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Sonunu görmediğin için şimdilik sana yersiz ve anlamsız gelse de yaşadığın her hadise yerli yerinde ve hikmetlicedir. Zamanı geldiğinde ne güzel olmuş, iyi ki böyle olmuş, diyeceksin. Şimdi dar çerçeveden bakarak neden böyle oldu, bunlar niye gelip beni buldu, diye sakın isyana tutuşma. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Hiç kimseye hor bakma / İncitme gönül yıkma / Sen nefsine yan çıkma / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Madem bir musibet dönemindesin, musibeti ikileştirecek, çözümü zorlaştıracak, seni daha da sıkıntılı hâllere sokacak işlerden ve tutumlardan kaçın. Bu tutumlardan birisi de etraftakileri kınamak ve suçlamaktır. Onların gönüllerini incitmektir. Hep kendini haklı, başkalarını haksız görmekle nefsine taraf çıkmaktır. Uğradığın haksızlığın bir hissesinin de sende olduğunu görememektir. Bu yanlış tutumdan vazgeç. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Mümin işi renk olmaz / Âkil huyu cenk olmaz / Ârif dili tenk olmaz / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Zor hadiseler karşısında prensiplerini bozma. Aldatmaya, kötülüğe girişme. İnsanlarla didişip kavga etme. Kalbini mana ile doldur, onun kasvet ile dolmasına müsaade etme. Sonra da Mevla'nın senin üzerinden nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Hoş sabr-ı cemilimdir / Takdîri kefilimdir / Allah ki vekilimdir / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Musibetler karşısında hoş olan, sabrın en güzelini sergilemektir. Sabır için en lazım bilgi de o musibetin Allah'ın özel takdirinden çıkageldiğinin kavranmasından geçer. Musibeti Allah takdir ettiği gibi gerekli dayanma gücünü de yine Allah takdir edecektir. Güzel sabrı özümse ve sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Her dilde O'nun adı / Her cânda O'nun yâdı / Her kuladır imdâdı / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

O, yalnız senin değil herkesin Allah'ıdır. O herkese imdat ettiği gibi sana da imdat edecektir. Sen de O'nun kulu olduğuna göre, sana lazım rızkı her gün gönderdiği gibi beklediğin imdadı da elbette gönderecektir. Allah'ın yardımının sana da erişeceğinden şüphe duymadan yaşa. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Nâçâr kalacak yerde / Nâgâh açar ol perde / Derman eder ol derde / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Çaresiz kaldığın, bütün çözümlerin tükendiği en zor zamanda, Allah'ın sana ansızın bir perde açacağına, hiç ummadığın, beklemediğin bir çıkar yol göstereceğine, dertlerine en uygun devaları göndereceğine inan. Sonra da Mevla'nın seni üzerinden nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Geçmişle geri kalma / Müstakbele hem dalma / Hâl ile dahi olma / Mevlâ görelim neyler / Neylerse güzel eyler

Geçmişle ilgili üzüntüler seni aşağı çeker. Gelecekle ilgili endişelere dalarsan boğulursun. Şimdiki zamana gelince onun da bir sahibi var. Onu hakiki sahibine teslim et. Şimdiki zamanı sahiplenme ki seni yormasın. Bugünün sorumluluklarını yerine getirmek için bile Allah'tan kolaylık iste, yardım dile. Zamanların ve mekânların Rabb'ine kendini teslim et. Sonra da Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra edeceğini seyret.

Vallahi güzel etmiş / Billâhi güzel etmiş / Tallâhi güzel etmiş / Allah görelim netmiş / Netmişse güzel etmiş

Geçmişte başına gelenleri düşün, hangi dertlerin ne hayırlar doğurduğunu idrak et, şerlerin hayra, kötülüklerin iyiliğe nasıl dönüştüğünü tefekkür et, böylece Allah'ın bu zamana kadar hep güzel eylediğini ve bundan sonra da hep güzel eyleyeceğini anla. Mevla'nın senin üzerinde nasıl güzel işler icra ettiğini seyret.

Arz Tesellisi

Allah'a yöneldiğin demlerde sadece uhrevi değil, dünyevi dertlerin de çözülür. Sen O'nun yolunda ilerlemeye devam ettikçe canını sıkan, ruhunu daraltan konular teker teker kolaylıklara, nimetlere dönüşür.

Allah'a (ve daha özelinde O'nunla ilişkini temin eden ibadetlere) ne kadar zaman ayırır ve bu işe önem verirsen işte, o nispette huzura ve mutluluğa kavuşursun.

Çözülmesi imkânsız sorunların, dualar vesilesiyle, Allah'ın özel yardımı sayesinde çözüldüğüne o kadar çok şahit olunmuştur ki...

Bunu yaptığında –yığın yığın dertlerin olsa da– sadece sorunlar çözülmekle kalmaz, maneviyatın sıcak eli, dertlerin hiçbirine aldırmadan yaşamanı temin edebilir.

İnsan, Rabb'ine yöneldikçe Rabb'i de ona çıkış yollarını gösterecek ve çözümleri onun kalbine ilham edecektir.

"Bizim uğrumuzda elinden gelen çabayı gösterenlere gelince, yollarımızı onlara elbette göstereceğiz." (***Ankebut***, 69).

Allah'a yönelişte, hesaba katılmadığı ve hedeflenmediği hâlde gelen dünyevi kazanımlar da olduğu muhakkaktır. Allah'tan uzaklığın nimetleri uzaklaştırdığı, işleri zorlaştırdığı kesindir.

Maneviyata emek ve vakit harcandığı zaman dünyevi meselelerin de yoluna girdiğine ve taleplerin gerçekleştiğine dair

pek çok tecrübe vardır. Güzel bir gidişatla, bu musibetin sona ereceğinden, Rabb'in takdiriyle bu zorlukları aşacağından şüphe duymadan yaşa.

Günü geldiğinde nefsini karşına alıp ona, "Allah'a yöneldikçe neler neler olduğunu görüyorsun!.." diyerek telkinde bulunmayı da ihmal etme.

Allah'a yönelirsen korktuğun hadiseler senin ferahlatıcın, endişe ettiğin kişiler de senin yardımcın olur. Zarar vermeyi bırakıp sana fayda sağlamaya başlarlar.

Nimetlerin kolaylaştırılması, yarım kalanların tamamlanması, aksayanların düzeltilmesi, yitenlerin geri döndürülmesi, yüzümüzü Allah'a çevirmekle yakından ilişkilidir.

İnşirah Suresi'nin Tesellisi: ***Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi? Belini büken yükünü sırtından almadık mı? Senin şanını ve ününü yüceltmedik mi?*** **(*İnşirah*, 1-4).**

En gafil zamanlarımızda bile Allah'tan ne destekler görmüşüz! Yolculuğumuzu ve yönümüzü O'na doğru çevirdiğimizde bizi yalnız bırakacağını nasıl düşünebiliriz?

Müminlerin doğru yolda gittiği takdirde açık ifadeyle – dünya hayatında da– musibetlerden halas olacağı ve nimetlere erişeceği yüce kitabımızdaki vaatlerdendir. *(Müminin manevi yaşamındaki gerekçe dünya nimetlerine erişmek ve musibetlerden halas olmak olmasa da, bu Rabb'inin ona bir ikramıdır.)*

"Şayet onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rableri tarafından onlara indirileni doğru dürüst uygulamış olsalardı göğün ve yerin ***türlü türlü nimetlerinden yararlanırlardı."*** **(*Maide*, 66).**

"Erkek olsun kadın olsun, kim inanmış bir insan olarak dünya ve ahiret için yararlı işler yaparsa kesinlikle ona ***(dünyada) güzel bir hayat yaşatacağız*** *ve böylelerinin (ahirette) ecirlerini de muhakkak surette yapmış olduklarının daha güzeliyle vereceğiz."* (***Nahl***, 97).

"Eğer (kullarımız) hak yolda dosdoğru yürürlerse kendilerini, içinde denemek üzere ***nimetlere boğarız;*** *kim de Rabbini anmaktan yüz çevirirse Allah onu gitgide artan bir azaba uğratır."* (***Cin***, 16-17).

"O ülkelerin halkı inansalar ve günahtan sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden ***nice bereket kapıları açardık."*** (***Araf***, 96).

"Eğer Allah sizin kalplerinizde bir düzelme görürse ***sizden alınandan daha iyisini*** *size verir ve sizi bağışlar."* (***Enfal***, 70).

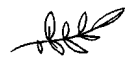
"İman edip Allah'a karşı gelmekten sakınanları ise ***o felâketten kurtardık."*** (***Neml***, 53).

"İstiğfar edip dururken de Allah onlara yine ***azap etmeyecektir."*** (***Enfal***, 33).

"Allah, bir topluluğa lütfettiği nimetini, onlar kendilerini değiştirmedikçe ***değiştirmez."*** (***Enfal***, 53).

"Bir toplum kendisindekini değiştirmedikçe Allah onlarda bulunanı ***değiştirmez."*** (***Rad***, 11).

Felah Tesellisi

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de kimi ayetler –insandan beklenen bazı şartlar sıralandıktan sonra– *"leallekum tuflihun"* (Umulur ki bunları yaparsanız kurtuluşa – felaha erersiniz), *"leallekum turhamun"* (Umulur ki bunları yaparsanız ilahi rahmete erersiniz), *"ulaike humul muflihun"* (felaha erenler ancak onlardır) şeklinde biter.

Zorluklardan selamete çıkmanın yöntemlerini açıklayan bu çeşit ayetlerin şart cümleleri, başına gelenlerden felaha çıkmak isteyen kişilerin aslında görev listesidir de... Bu görev listesine riayet edenlerin kurtulacakları, ilahi bir taahhüt ve yanıltmayan bir müjdedir.

Bu şartlar şöyledir:

Bakara 2-5: *Gayba iman edip namazınızı kılın, size ihsan edilen nimetlerden başkalarını da faydalandırın, sana ve senden önceki peygamberlere gönderilen kitaplara ve ahiret gününe kesinkes iman edin...*

Bakara 189: *Allah'a karşı gelmekten sakının...*

Al-i İmran 104: *İnsanları hayra çağırıp onlara iyiliği tavsiye edin ve kötülüklerden onları alıkoyun...*

Al-i İmran 130: *Faiz yemeyin ve Allah'a itaatsizlikten sakının...*

Al-i İmran 132: *Allah'a ve peygambere itaat edin...*

Al-i İmran 200: *Sabredin, sabırda yarışın, hazırlıklı ve uyanık olun...*

Maide 35: *Allah'a yaklaşmaya vesile arayın ve O'nun yolunda çaba harcayın...*

Maide 90: *Şeytan işi günahlardan kaçının...*

Maide 100: *Allah'a karşı takvalı olun...*

Araf 69: *Dünyaya ve ahirete yararlı işler yapın...*

Enfal 45: *Allah'ı çokça hatırda tutun – zikredin...*

Tevbe 88: *Malınızla ve canınızla Allah yolunda mücahede edin...*

Nur 31: *Gözlerinizi haramdan sakının, iffetinizi koruyun ve işlediğiniz günahlardan tevbe edin...*

Hac 77: *Rabbinize ibadet edin; dünya ve ahiret için faydalı işler yapın...*

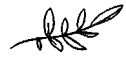
Müminun 1-10: *Namazınızı derin bir saygı içerisinde ve dikkatle kılın, yararsız söz ve davranışlardan uzak durun, zekâtı verin, iffetinizi koruyun, verdiğiniz sözlerde durun, emanetlere riayet edin...*

Cuma 10: *Allah'ı daima çok anın...*

Ala 14-15: *Temizlenin ve Rabbinizin adını anarak namaz kılın...*

Şems 9: *Nefsinizi arındırın...*

İrade Tesellisi

Musibetler çoğunlukla ilahi adaletle ilgilidir. Bir başka deyişle musibetlerde insanın hissesi az değildir. Yaşadığı felaketler, daha çok insanın hak ettikleriyle ilişkilidir ama insan, cezasını hak ettiği hâlde pek çok musibetten de korunmuştur.

Hak ettiği hâlde kaderin insana yaşatmadığı acıların listesi, başına gelenlerinkinden kıyas kabul etmez derecede daha uzundur.

İnancınla ilgili yaşantını ve maneviyatını ihmal edersen beklediğin müjdeli haber engellere takılabilir, bazı zor süreçler bu ihmal yüzünden de uzayabilir. Müjdenin gecikmesi ya da işin aksaması karşısında "Vardır bu işte de bir hayır, bunda elbette bir hikmet, bir güzellik saklıdır." demek güzeldir. Ama bu çeşit yaklaşımlar, müjdenin sana ait eksiklikler nedeniyle gecikmiş ve işin senden dolayı aksamış olması ihtimalini sana unutturmamalı. Bu, az bir ihtimal de değildir.

Hikmetli olduklarını kabul etmen, musibetleri kendi ihmallerinle ilişkilendirmekten seni alıkoymasın.

Yine de unutmamak gerekir ki günahlarımızdan, ihmallerimizden ve kusurlarımızdan da kaynaklansalar musibetler, yine de bizim için rahmet ve hikmet kaynağıdırlar, yine de güzeldirler.

Öte yandan isteyip de gerçekleştiremediğimiz şeylerde bizim ihmallerimizin olması, onun kadere dâhil olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bazı ayetlerin mealleri:

"Allah insanlara hiçbir şekilde zulmetmez fakat insanlar kendilerine zulmederler." (***Yunus***, 44). *"Biz onlara zulmetmedik fakat onlar kendilerine zulmettiler."* (***Hud***, 101). *"Allah onlara zulmetmiyordu fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı."* (***Nahl***, 33). *"Bu, kendi yapmış olduklarınızın karşılığıdır. Yoksa Allah kullara asla zulmedici değildir."* (***Al-i İmran***, 182). *"Rabbim! Doğrusu kendime zulmettim, beni bağışla!"* (***Kasas***, 16). *"Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka kaybedenlerden oluruz!"* (***Araf***, 23). Bir hadis-i kutsi meali: *"Ey kullarım! Ben zulmetmeyi kendime haram kıldım."* (***Müslim, Birr***, 55).

Yaşam, şükür ve mutluluk meyvesi verecek şekilde planlanmıştır. Şayet insan buna rağmen bedbaht olmuşsa bunun suçunu –hep dışarıda değil– biraz da kendinde aramalıdır.

Son seçeneğe kalmış olsa bile insanları affetmek her zaman değerli bir imkândır. Bu, sorunların çoğunu çözmeye yarayan da bir yaklaşımdır. Bununla birlikte, insanın kendini affetmesi de önemlidir. Yeri geldiğinde insanın kendisini affetmesi, başkalarını affetmesi kadar faziletli bir tutumdur. İnsanın kendini affetmeyişi, hatalarının altında ezilmesi anlamına gelen, işleri içinden daha çıkılmaz hâle getiren bir zorluktur.

"Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı." (***Duha***, 3).

*

Günahlardan kaynaklanan musibetler ilaç gibidir. Hem ilgili günahın affına vesile olur, hem de tekrar o tür bir günaha düşmemesi için insanın iradesini güçlendirir. Günahın karşılığı olarak gelen musibet, ilahi gazabın acılığını taşır. Tıpkı acı bir ilaç gibi...

Musibetler, pişmanlık ibadetinin vakitleridir. Suçsuz yere, haksız yere sıkıntı çekenler için bile bu, bir parça böyledir. Musibet, pişmanlık yurdudur. İnsan bu vakitlerde kendi kusur ve günahlarını düşünmeli ve sık sık istiğfarda bulunmalıdır.

İstiğfar, pişmanlık, tevbe ve iliklerine kadar kusurlarının farkında olarak yaşamak, İslam'ın insanı getireceği en temel aşamalardan biridir... Bu duygulardan uzak bir şekilde İslam'ın ruh iklimini hissetmek mümkün olmaz.

İnsan, her konuda kendini tam ve yekpare sandığı, pek çok yanı kusurlarla yaralı olduğu hâlde kendisini tam gördüğü bir vaziyetteyken İslam'ın mukaddes kokusunu duyamaz, ruhunu anlayamaz.

Hüzün ve pişmanlık duygularını yaşamayı bilmeyen biri, kâmil ruhlu sayılamaz.

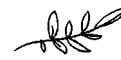
Madem aydınlatacaksın, o hâlde yanmaya da tahammül edebilmelisin.

Hazreti Mevlâna şöyle der:

"Ey günahlarda hırslı kişi, daha kaç defa tuzaklara düşerek kendini musibetlere hedef hâline getireceksin? Günahından tevbe etmiştin, Allah da tevbeni kabul edip seni sevindirmişti. Cenab-ı Hakk buyurdu ki: 'Tevbenizi bozarsanız biz de azaba döneriz.[2] *Çünkü biz yapılan amelleri, o amellere uygun karşılıklarla eşleştirdik.* (...) *Bir saldırgan, bir kadının kocasını yakalayıp götürürse kadın da onun arkasından, onu aramak üzere yola çıkmaz mı? İşte, yeniden düşülmüş günahlar da kendi karşılığı olan musibetleri böyle arar, böyle çağırır ve sonunda onu mutlaka bulur.* (Mesnevi, ***Cilt 3***).

[2] (İsra Suresi'nin 8. ayetinde geçen –Şayet siz günaha geri dönerseniz biz de cezaya geri döneriz– ifadesine bir gönderme).

İstikamet Tesellisi

İnsanın doğru istikameti bırakıp yanlış yolda gittiği takdirde açık ifadelerle dünya hayatında da çeşitli musibetlere uğratılacağı yüce kitabımızın bildirdiği gerçeklerdendir:

"İnsanların kendi elleriyle işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu. Böylece –Allah'a dönüş yapsınlar diye– işlediklerinin bir kısmının bedelini onlara ödetiyor." (***Rum**, 41).*

"Allah onları günahları yüzünden yakalayıp cezalandırdı, kendilerini Allah'a karşı koruyan da olmadı." (***Mümin***, 21).

"Nihayet, âyetlerimizi asılsız saymaları ve onlardan gafil kalmaları sebebiyle kendilerini cezalandırdık ve onları denizde boğduk." (***Araf***, 136).

*"Kim de beni anmaktan (zikrimden) yüz çevirirse **mutlaka dünyada sıkıntılı bir hayatı** olacaktır ve onu kıyamet günü de kör olarak haşrederiz."* (***Taha***, 124).

*"Onlardan öncekiler de doğruyu yalan saymışlar; bunun üzerine tepelerine, nereden geldiğini anlamadıkları bir azap inmişti. Böylece Allah **onlara dünya hayatında rezilliği tattırdı**, ahiretteki azap ise daha büyük olacak. Keşke bilselerdi!"* (***Zümer***, 25-26).

*

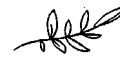
Bir ayet-i kerimede *"Ey iman edenler! Allah ve Resulü hayat verecek hakikatlere sizi davet ettiğinde ona icabet edin. Bilin ki Allah insan ile kalbi arasına girer."* buyrulur. (***Enfal***, 24).

Cenab-ı Hak mekândan münezzeh olduğuna ve O'nun için bir yere girmek gibi bir durum söz konusu olmadığına göre, "insanla kalbi arasına girmek" tabirinin bir mecaz olarak kullanıldığı açıktır. Tefsirciler, Allah'ın insanla kalbi arasına girmesine şu manayı vermişlerdir: Allah, insanla hayalleri, arzuları, planları arasına girer ve onları elde etmesine mâni olur. Bu engellemenin sebebiyse kişinin ayan beyan önüne konulan hakikate ait davete icabet etmemesi, onu ağırdan alması ve bile bile ona sırt çevirmesidir.

Allah ve Resulü'nün (sav) bize hayat veren uyarılarını dikkate almamaya veya onları ağırdan almaya hangi hayal ve planlarımız nedeniyle başlamışsak, işte tam da onlardan kendimizi mahrum etmiş oluruz. Cenab-ı Hakk'ın bu engelleri bertaraf etmesi de rahmetinin bir tecellisidir. Madem biz o hayaller ve planlardan ötürü, bizim için hayat kaynağı olabilecek davetlerden, kazançlardan ve çevrelerden uzak duruyoruz, o hâlde bu arzularımızın elimizden alınması bize yapılmış bir iyilik ve ilahi bir rahmettir.

Bu ayetin tefsirinde Elmalılı Hamdi Yazır şu açıklamalarda bulunur: *"İnsanı bir anda gönlündeki emellerinden mahrum bırakıverir. Azim ve iradesini bozar ve ters yöne çevirebilir. Kanaatlerini, zevklerini değiştiriverir. Onunla kalbinin arasını öyle ayırır ve öylesine açar ki bunlar birbirinin zıddı kesilir, insanı kendi kendisine düşman eder."*

Vakit Tesellisi

Dua esnasında istediklerimizle Cenab-ı Hakk'a birtakım önerilerde bulunuruz. Daha doğrusu, duamız çoğu zaman bir çözüm önerisi de içerir.

Allah, neyi nasıl çözeceğini bilmez mi? Elbette bilir ama biz yine de dualarımızda Allah'a kendimizce bir çözüm öneririz.

Her duada aslında "Bu problem böyle çözülür." demiş oluruz.

"Ya Rabbi, ben şunu istiyorum." demekle "Ya Rabbi benim problemim ancak böyle çözülür, bana ancak bu iyi gelir." demek benzerdir. Bu, biraz bizim çocuksu tarafımızdır da... Bu, bir anlamda insanın sınırı aşması da demektir. Buna rağmen Rabb'imiz, merhametinden duaya bir sınır koymamış, insanın bunu yapmasını engellememiştir.

Evet, duada bir çözüm öneririz. Cenab-ı Hak da ya o çözüm yolunu verir ya da daha iyi bir çözüm nasip eder. Bazen de bu çözüm yoluna ihtiyaç olmadığı için –hatta çözüm sanılanın bize zararı dokunabileceğinden– dua gibi kutsal bir ibadet de insanın zararına sonuçlanamayacağından dolayı, onu vermeyebilir.

Oysa Hak âşıklarında çözüm üretmek ve talep oluşturmak yerine kendi vaziyetini izhar etmek vardır: Onlar, "Ya Rabbi, benim durumum şudur ve şöyledir. Sen merhametlilerin en merhametlisisin." diye dua ederler. Çözüm yolunu da Rabb'e havale ederler.

Dua ettiğimiz hâlde bazı musibetler son bulmaz. Bu, duamızın kabul olmadığı anlamına gelmez. Sadece ilgili dua ibadetinin vaktinin henüz tamam olmadığı anlamına gelir.

Dua ibadetine tayin edilmiş süre, her musibet döneminde farklı olduğu için ve biz de bu süreyi bilmediğimizden duamızla onun kabulü arasında fiziksel bir mesafe yaşarız.

Dua ediyoruz da neticesi gerçekleşmiyorsa dua ibadetinin vakti hâlen cereyan ediyor, devam ediyor demektir. O vakit, bir gün elbette bitecektir; bittiğini, o musibetin sona ermesinden anlarız. O musibet sona erdiyse o musibete ait, o özel duanın vakti de bitmiş demektir. Akabinde bu konuyla ilgili şükür ibadetinin vakti başlar.

Dua Tesellisi

Bazı musibetler vardır ki onların varlık sebebi, duaya vesile olmaktır. Sen de musibet başlar başlamaz öncelikle duaya sarıl.

Allah'a sığın ve O'nun şefkatinden tuttuğun bağı hiç gevşetme... O kerem sahibi bana elbette bir kerem daha eder, düşüncesiyle yaşa. Yıpratıcı zaman dilimleri duayla kolay hâle gelecek. Zorluklar, dua sayesinde çıkmaza girmekten kurtulacak.

Başkalarından samimi dualar almak nasip olmuşsa, dua etmek kolaylaşmışsa, Rabbimiz o derdi çözmeyi murat ediyor demektir zira kime dua kapısı açılmışsa ona rahmet ve çözüm kapısı açılmış demektir.

Ettiğin ve aldığın dualara güven duy, onların kabulünden tereddüt etme.

Kendini duaya vermek, en başta, dua ettiğin dakikalarda tasasız, endişesiz ve sekine içerisinde olmak demektir.

Dualarımız ne kadar düz, ne kadar içsiz, yalvarış duygusundan ne çok uzakta ve ne kadar da hissiz...

İçindeki –aşırı olmamakla birlikte– tedirginliğin, Allah'a karşı itimat sorunu ya da tevekkül problemi değil, içten bir şekilde duaya vesile olması için bırakılan bir uç olduğunu bil.

Ufak telaş da olmasa, yani tam bir güven ve teslimiyet içerisinde olsaydın, bu durum –ilk bakışta bir fazilet gibi gözükse

de–, aslında duanın, yakarışın önünü kesip içten yapılmasına mâni olan, Allah'a sığınma hislerini donuklaştıran olumsuz bir vaziyet meydana getirirdi.

Yaşadığın zayıflık hisleri, duaya neden olduğu müddetçe zayıflık değil, bir güçtür.

Gönlünü sık sık tırmalayan konular vardır. Onları, zihnine her düştüğünde derhâl bir duaya dönüştür. O vaziyetin ıslahı için içten bir yakarışa çevir onları, kalbine onlar her geldiğinde. Fırsat bu fırsat diyerek samimi bir yönelişle yüzünü Rabb'ine çevir. Senin O'na bu yönelişine karşı Rahman ve Rahim'in sana özel teveccühünü bulacaksın.

Allah'tan iste... Yalnızca bir kurtuluş ve problemlerin çözümü için değil, dua ibadetine vesile olsun diye de iste...

Bunu vermek Rabb'e çok yakışacağı için de iste... Verilecek olanların, üzerinde ve çevrende ilahi şefkati daha çok parlatacağı için de iste...

Acıların ve kederlerin hep geçici olduğunu nefsine telkin edebilme fırsatını yakalamak için de iste...

Hakikatleri nefse de öğretmek, kanıtlarıyla birlikte ispat etme olanağını elde etmek için de iste...

Allah'tan nadiren istiyor olmanın yanlış bir istiğna anlamına gelmesinden korkarak da iste... Kendisinden istenmesini Allah emrettiğine göre istemezsem mesul olurum, diye de iste.

Allah'tan istemek, meleklerin, peygamberlerin ve velilerin davranışı olduğu için de iste...

Şayet O isterse, imkânsızı bile verebileceğinden tereddüt duymadığını ispatlamak için de iste.

Gitgide Allah'a daha çok borçlanmak için de iste... O'na karşı hep daha çok minnet duymak için de iste...

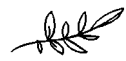
Bir zaman gelir de hak yolunda vefasızlık edecek olursan hiç olmazsa bu lütf-u ilahileri düşünüp yüzün kızarsın diye de iste...

Yalnızca ahiret ve ulvi şeyler için değil, ailen için, kendin için, dünyan için hatta nefsin için bile iste...

Ortada tevessül edebileceğin hiçbir sebep kalmadığında da iste... Sebepler tamamen lehinde gibi göründüğünde de iste... Çözüm için gereken her şeyi harfiyen yaptığında da iste...

Allah'tan iste... Nimetler yağmur gibi ve her yerde... Senin muradın ve talebin olan şey, Allah'tan bir şey götürmez. O'nun hazinesine bir noksanlık da getirmez. O nimete erişmen için şayet hikmetler engelse onları meşietiyle, ilahi iradesiyle değiştirir, şayet günahların mâniyse onları da merhametiyle değiştirir.

Sufi'nin Duası

Allah'ım! Yüceler Yücesi Allah'ım! Kendisiyle düğümleri çözeceğin, kederleri gidereceğin, tasa, gam ve hüzün sebeplerini yok edeceğin ve talepleri gerçekleştireceğin bir salât ile Efendimiz'e (sav) salât eyle.

Ah Rabb'im! Kendimi düzeltme, nefsimi ıslah etme imkânlarından beni mahrum eyleme! Bana öncelikle dua kapılarını ardına kadar ne olur aç.

Günahlarım sebebiyle imtihanım uzayacaksa ne olur hem o günahları bağışla hem de onlardan kurtulma yollarını göster. O gösterdiğin yollarda hakkıyla yürümeyi de yine Sen nasip eyle...

Şayet beni kurtarmak, hikmetine muvafık değilse ne olur, bu kurtuluşu meşietinle ver. Bu acıyı sürdürmemi hikmetin değil de adaletin böyle gerektiriyorsa ne olur, bu kez fazlından, hususi özel kararınla, has hazinenden ver.

Allah'ım, şayet muradın bu acının sonlanması yönünde değilse ve biraz daha devam edecekse de ona ruhumu hazır tut. Hükmünü bana sevdir, beğendir ve beni sabrettir.

Ya Rabbi... Takvalı, sâlih, hayırlı birisi olarak Sana dua etmiyorum. Dini yaşantısı zayıf olsa da kalbi Sana imanla dolu biri olarak dua ediyorum. Başkalarının Sen'den alacağı yardımlarda onların ibadet ve takvasının da hissesi olur. Ama kimileri de vardır ki sadece Sen'in şefkatin ayan beyan ortaya çıksın diye

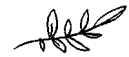
onlara yardımların erişir. İşte, ben de vesilesiz kalmış bir şekilde şefkatini ve yardımını Sen'in has hazinenden talep ediyorum.

Rabb'im beni öyle bir sevindir ki bunu ömür boyu unutmayayım. Aklıma her geldikçe yeniden şükre gark olayım. Öyle gark olayım ki duyduğum şükran, bu musibetimde – daha yol varsa– o yolda kazanacağım sabır sevabını geçsin. Bu vesileyle bu musibetin bir başka hikmeti kalmayıp izninle ve müsaadenle bitsin.

Elindeki hazineden bir şey eksiltmeyen ama bana çok gerekli, çok lazım, çok istediğim ve muhtaç olduğum ferahlamayı nasip eyle. Rabb'im, musibetimi sona erdir.

Rabb'im ayaklarımı kaydırma, bu imtihanı başarıyla vermeyi nasip eyle. Bunu Sen'den yalvar yakar istiyorum.

Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (1)

Musibetlerin varlığının önemli bir anlamı da Allah'ı hatırlatmak ve insanı O'na yöneltmek olduğu için musibet dönemi bittiğinde bu gayenin iptali anlamına gelen –hakikatten sırt çevirmek– Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde yadırganmıştır. Aşağıdaki ayetlerin ortak noktası, başındaki musibet bitince insanın gösterdiği olumsuz tavırlardır:

AYET: Dalgalar onları kara gölgeler gibi kapladığında içten bir inanç ve bağlılıkla sadece Allah'a yakarırlar; Allah kendilerini sağ salim karaya çıkardığında ise içlerinden bir kısmı *ortada kalır*. Hıyanete gömülmüş nankörler topluluğundan başkası ayetlerimizi inkâr etmez. (Lokman, 32).

DERS: Büyük zorluklar yaşayan insan, Allah'a samimiyetle ve içtenlikle yalvarmaya, dua etmeye başlar. Allah'ın yardımı sonucunda o tehlikeden kurtulduğundaysa ortada kalır. Ortada kalmak, bir tereddüttür. İmanla inkâr arasında bir tereddüttür. Kurtarıcının Allah mı yoksa tesadüfler mi, yoksa zaten kendiliğinden meydana gelmesi beklenen gelişmeler mi olup olmadığı konusunda yaşadığı kararsızlıktır. Ettiği kurtulma dualarını bile unutur ve "Beni Allah kurtardı." şeklinde kesin bir duruş sergileyemez. İşte bu onun Allah'a karşı nankörlüğü ve hakikate karşı da vefasızlığıdır.

AYET: Ettikleri dua sebebiyle onların başından felâketi

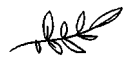
uzaklaştırınca bir de bakıyorsun *sözlerinden dönüveriyorlar.* (Zuhruf, 50).

DERS: Çıkmaza girdiği dönemlerde kurtuluş için Allah'a hem yalvarır hem de O'na çeşitli sözler verir, adaklarda bulunur. Kurtulursam şunları yapacağım, artık şöyle bir insan olacağım, diye vaatler verir fakat üzerindeki sıkıntılar kaldırıldığında verdiği sözlerden döner, hatta o sözleri hiç hatırlamayacak kadar da bilinçsizleşir.

AYET: O'na açık gizli yalvararak, "Eğer bizi bundan kurtarırsa andolsun şükredenlerden olacağız" diye dua edersiniz. De ki: "Ondan ve bütün sıkıntılardan sizi Allah kurtarır." Sonra siz yine O'na *ortak koşarsınız.* (Enam, 63-64).

DERS: En hayati durumlarda, en kritik anlarda, çözümsüz ve çaresiz kaldığı demlerde, Allah'a gizli gizli, içten içe yalvarır. Şayet bu durumdan kurtulursa Allah'a yönelik bir ömür yaşamak; günahlardan uzak, ibadetler ve şükür içinde bir hayat geçirmek üzere kendine sözler de verir. Çözümsüzlüğün kol gezdiği bu felaket zamanlarında Allah'ı anmadan, O'nu düşünmeden, çözümü O'ndan istemeden duramaz. Fakat Allah'ın yardımı eriştiği vakit itibarıyla bu kararlarından vazgeçer, önceki vaziyetine hızla geri döner. Daha ötesi, çözümün Allah'tan değil, başka faktörlerden kaynaklandığını düşünme cüretini de gösterir. Kendine, çözümün zaten gerçekleşecek olan bir vaziyet olduğunu, bunun ilahi bir nedenden kaynaklanmadığını telkin eder. Allah'ın yardıma gönderdiği vesile ve faktörleri de asıl ve hakiki fail olarak kabul etmeye başlar. Artık rahata erdiği için de manevi görev ve sorumluluklarını, Allah'a karşı olan ödevlerini de terk veya ihmal etmekte bir sakınca görmez. Sonraki zamanlarda bu konular üzerinde düşünmekten bile kaçınır hâle gelir. Oysa insana yakışan, o zor anlarında olduğu gibi, genişlik ve ferahlık zamanlarında da Allah'a sırt dönmemek, O'na karşı olan sorumluluklarını yerine getirmeyi daima sürdürmektir.

Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (2)

AYET: İnsanın başına zararlı bir şey geldiğinde yan üstü yatarken veya otururken ya da ayakta iken hemen bize dua etmeye koyulur; onu bu durumdan kurtardığımızda ise –sanki başına gelen zararı gidermeye bizi çağırıp yalvarmamış gibi– inkârcılığa dönüp yoluna devam eder; haddi aşanlara işte bu şekilde yaptıkları *güzel görünmektedir*. (Yunus, 12).

DERS: Sıkıştığı demlerde Allah'a yönelir, O'ndan medet ister, kurtuluşu O'ndan bekler. Allah'a bir yandan dualar eder, bir yandan da O'na çeşitli sözler verir. Ancak bu zorluk dönemleri geride kalınca derhâl maneviyattan yoksun o eski vaziyetine yönelir. Üstelik bu yanlışını güzel ve stratejik bir tavır olarak da yorumlar. Ne de olsa sorun bitmiştir. Oysa asıl mesele, iyi günde olduğu gibi kötü günde de Allah'ı anmak ve O'na yönelmektir.

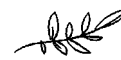
AYET: Gemide bulunduklarında, güzel bir rüzgârla gemiler onları kaydırıp götürdüğü ve bu yüzden sevinç içinde oldukları sırada onları bir fırtına yakalar, üzerlerine her taraftan dev dalgalar üşüşmeye başlar, kuşatıldıklarını zannederler, (işte bu durumda) "Eğer bizi bu felâketten kurtarırsan muhakkak ki Sana şükredenlerden olacağız" diye –din ve ibadeti yalnız O'na özgü kılarak– Allah'a dua ederler. (Allah) onları kurtardığında bir de görürsün ki *bulundukları yerde hak hukuk tanımazlar!* (Yunus 22-23).

DERS: İnsan, acizlik ve çaresizlik içinde köşeye sıkıştığında –bundan sonraki hayatında– Allah'a yürekten şükür ve ibadet edeceğine, kötülüklerden ve yanlış davranışlarından tamamen döneceğine dair sözler verir. Allah'tan bir ikram olarak selamete çıktığında ise O'nu unutur ve eski olumsuz hâline hızla döner. Yaptığı haksızlıklara ve hukuksuzluklara da kaldığı yerden devam eder. Allah'a verdiği sözlerin bazı gerekleri ve bu sözleri yerine getirmemenin de bir bedeli olduğunu düşünmez.

AYET: Denizde bir tehlikeyle karşı karşıya geldiğinizde Allah'tan başka bütün yardıma çağırdıklarınız kaybolup gider. O sizi kurtarıp karaya çıkardığında ise yüz çevirirsiniz. İnsanoğlu çok nankördür! Peki O'nun sizi karada yerin dibine geçirmeyeceğinden yahut başınıza taş yağdırmayacağından emin misiniz? Sonra kendinize bir koruyucu da bulamazsınız. Yahut sizi bir defa daha denize döndürüp üzerinize bir kasırga göndererek –inkâr etmeniz sebebiyle– sizi boğmayacağından emin misiniz? O zaman bize karşı size arka çıkacak birini de bulamazsınız. (İsra, 67-69).

DERS: Yaşam içerisinde Allah'ı unutup O'nu hayatından büsbütün çıkararak, O yokmuş gibi yaşayıp gider. Ama bazen öyle büyük tehlikeler ile karşı karşıya kalır ki güvendiği, dayanak zannettiği hiçbir vesilenin ya da kimsenin, kendisine en ufak bir yardım ulaştırma imkân ve ihtimali yoktur. Allah'tan başka güvendiği sahte güçlerin hepsi meydandan çekilmiştir. Allah'a yalvarmaktan başka hiçbir çabanın işe yaramadığı bu anda Allah ile baş başa kalmış, O'na yönelmiş ve yardımı bu kez O'ndan dilemiştir. Allah'ın yardımıyla bu en ağır şartlardan kurtulduğundaysa Allah'tan tamamen kopuk o eski hâline yeniden dönmeyi tercih etmiştir. İşte bu bir nankörlüktür. Unuttuğu bir şey vardır ki Allah'ın yardımıyla atlattığı bu tehlike, yaşamının son tehlikesi değildir. Yaşam macerası hep devam eder ve insanı, bazen kurtulduğu tehlikelerden daha büyük tehlikeler de bekler.

Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (3)

AYET: İnsanların başına bir sıkıntı gelince yalnız Rablerine sığınarak O'na yalvarırlar; sonra onlara kendi katından bir nimet tattırdığında bakarsın ki bir kısmı *kalkıp Rablerine ortak koşar*. Kendilerine verdiklerimize nankörlük etsinler bakalım! Safa sürün! Yakında göreceksiniz! (Rum, 33-34).

DERS: İnsan, kendi ihmal ve hataları neticesinde dara düştüğünde, çıkmaza girdiğinde Allah'a döner, O'na sığınır, O'ndan medet umar. İçtenlikle ve samimiyetle O'nun dergâhına yönelir. Üzerinden o darlık yükü kaldırıldığında ise ortaya çıkan bu sevindirici tablonun sebebi olarak Allah'tan başka varlıkları görür. Yaşamını böyle nankörlük ve sefa içerisinde devam ettirir. İşlerin hep böyle gidebileceğini zanneder.

AYET: Onlardan azabı kaldırdığımızda *hemen sözlerinden dönerlerdi*. Nihayet, âyetlerimizi asılsız saymaları ve onlardan gafil kalmaları sebebiyle kendilerini cezalandırdık ve onları denizde boğduk. (Araf, 135-136).

DERS: İnsanın bir yönü de böyledir. Sıkıntı gitsin diye Allah'a bazı sözler verir. Sıkıntı sona erdiğinde de verdiği sözlerden dönerek ayetleri asılsız sayar veya onlardan gafil olur. Bu da onun yeni bir cezaya müstahak olmasına yol açar.

AYET: İnsanın başına bir sıkıntı geldi mi Rabb'ine yönelip O'na yalvarır; sonra Rabb'i ona katından bir nimet verince

daha önceki yalvarışını unutarak *yolundan saptırmak* için Allah'a eşler koşmaya kalkar. De ki ona: "İnkârcı tutumunla biraz eğlenedur bakalım!" (Zümer, 8).

DERS: Hakiki imanın gereği, hem zorluk hem de mutluluk zamanlarında hep Allah ile birlikte olmaktır. O'nu unutmamaktır. Zor zamanların gereği olan sabrın da geniş zamanların gereği olan şükrün de hakkını verebilmektir. Oysa insan, bazen zor zamanların gereği olan duayı ve sabrı yerine getirirken, geniş zamanların gereği olan şükrü ifa edemez. Kimileri de zor zamanlardan çıktıklarında Allah'ı unutmakla kalmayıp başkalarını da Allah'tan uzaklaştıran işlere imza atar. Hakikate karşı takındığı bu kötü tutumlarıyla kendilerine bir çeşit eğlence edinmişlerdir. Kendilerine sonu ağır bir bedelle bitecek bir müddet tanındığını ve bu eğlencenin, zamanı gelince bir duvara toslayacağını da düşünmezler.

AYET: Onlar bir gemiye bindikleri zaman (fırtına korkusuyla), kendisine içten bir inanç ve bağlılıkla Allah'a yakarırlar fakat Allah onları sağ salim karaya çıkardığında bakarsın ki *yine O'na ortak koşuyorlar*. Kendilerine bahşettiğimiz şeylere karşı nankörlük etsinler, zevk ü safa sürsünler! Ama yakında anlayacaklar! (Ankebut, 65-66).

DERS: Üzerindeki nimetleri tehdit eden büyük bir olayın arifesine girdiğini hissettiğinde samimi bir yürekle Rabb'ine yönelir. Bu yönelişin bir neticesi olarak, yaşanma ihtimali olan sorun ortadan kaldırıldığında ise eski maneviyatsız iklimine ve kalpsizliğine geri döner. Zor süreci atlatmasına sebep olarak da Allah'ı değil, O'na ortak koştuğu başka vesileleri görür. İşte, bu büyük bir nankörlüktür.

Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (4)

AYET: Eğer başına gelen bir sıkıntıdan sonra ona bir nimet tattırırsak, "(Oh!) Kötü durumlar benden uzaklaşıp gitti" der. Artık onun bütün yaptığı *sevinmek ve övünmektir*. (Hud, 10).

DERS: Sorunlar bitince insan, artık bir daha böyle sorunlar yaşamayacağını düşünür. Geniş ve ferah dönemlere girdiği için de şımarmaya başlar. Kendisine erişen nimetler karşısında şükür vazifesinden uzaklaşır ve nankörlük eder. Nimet üzerinden onların yaratıcısına intikal etmeyi düşünmez. O nimetlerin gereklerini yerine getirmez. Eriştiği bol nimetlerden dolayı kibre düşer. Oysa insan, darlıkta olduğu gibi bollukta da şükrünü ve duasını sürdürmeli, şımarmamalıdır.

AYET: Onlara merhamet edip de içine düştükleri sıkıntıyı gidersek yine de *büyüklük taslayarak* körü körüne taşkınlıklarını sürdürürler. (Müminun, 75).

DERS: İnsan, bazı sıkıntı hâllerinde ve musibet dönemlerinde günah ve taşkınlıklarından bir nebze vazgeçer, sıkıntılar kaldırılınca da onlara geri döner. Kendisini sıkıntıdan kurtaran ilahi merhameti hemen unutur. Şükredeceği yerde kendisini kurtaran, ilahi merhamet değil de kendi zekâsı ve çabasıymış gibi bir değerlendirme yaparak şükredeceğine kibre kapılır.

AYET: Uğradığı bir sıkıntıdan sonra ona tarafımızdan bir nimet tattırsak mutlaka şöyle diyecektir: *"Bu benim hakkımdır."* (Fussilet, 50).

DERS: Sorunlu zamanları geride bırakıp ferah bir döneme girdiğinde, kendisini o zorluklardan kurtaran Allah'a yönelmesi, O'na şükretmesi ve bu güzel gelişmeleri O'nun lütfundan bilmesi gerekirken insan, neticeyi yalnızca kendi emeklerinden bilir, kendi hakkı olarak yorumlar. Bu güzel gelişmelere zaten peşinen layık olduğunu düşünür. Bu olumlu gelişmelerin Allah'tan olduğu konusunda bilincini açık ve aktif tutmayarak gitgide Allah'tan uzaklaşır.

AYET: İnsana bir zarar dokunduğunda bize yalvarır; sonra ona katımızdan bir nimet verdiğimizde, *"Bunu ancak bir bilgi sayesinde elde ettim"* der. Aksine o nimet bir imtihandır ama çokları bunu bilmez. (Zümer, 49).

DERS: Acılarla karşılaştığında mana âlemine adımlar atar, bir yandan da istikamete girmeye uğraşır. Bunun ardından Allah'ın merhametinin ve lütfunun sonucu olarak kendisine bir nimet ulaştığında onun Allah'tan olduğunu düşünmez. Bu güzel neticeyi kendi çaba ve gayretlerinin, bilgi ve birikimlerinin doğal bir karşılığı olarak yorumlar. İşte, bu nankörlüktür. Düşünmeyi unuttuğu bir mesele daha vardır: O nimet, sadece bir nimet midir? O aynı zamanda kendisini çok başka acılara gark edebilecek bir sürecin başlangıcı olabilir veya onun nankörce tavrı nedeniyle bir felakete de dönüşebilir.

AYET: Başına bir fenalık geldi mi sızlanır durur. Ama ona bir nimet nasip olursa *kendisinden başkasını yararlandırmaz.* (Mearic, 20-21).

DERS: Yaşam yoluna bazı musibetler çıktığında şikâyet ve isyan havasına girer. Ama musibet dönemi sona erip nimetlere eriştiğinde de bencildir, cimridir, onları paylaşmaktan uzaktır. Nimetleri kendinde hapsetme düşüncesindedir. Onlardan mahrum olan başkalarını hesap etmez. Kısa bir zaman öncesine kadar kendisinin de o nimetlerden mahrum ve bu mahrumiyetten dolayı isyan ve sızlanma duyguları içerisinde olduğunu

unutur. Madem evvelinde sızlanıyordu, ona eriştiğinde o nimetten mahrum olanları sevindirmeyi hedeflemesi gerekirdi.

AYET: Erkek, eşiyle beraber olunca kadın hafif bir yük yüklenir, onu bir süre taşır; hamileliği ağırlaşınca Rableri olan Allah'a şu sözlerle yakarırlar: "Andolsun, bize kusursuz bir çocuk verirsen kesinlikle şükredenlerden olacağız!" Fakat Allah onlara kusursuz bir çocuk verince, Allah'ın kendilerine verdiği bu nimet hakkında (sanki nimeti veren Allah değilmiş gibi) *O'na ortaklar koşarlar*. (Araf, 189-190).

DERS: İnsan, arzu ettiği bir nimet, bir mutluluk öncesinde Allah'a sözler verir. O nimete eriştiği takdirde o nimetin şükrünü eda edeceğini, o nimeti verenin Allah olduğunu unutmayacağını iddia eder fakat o nimete eriştiğinde Allah'ı unutur, hakiki fail olarak ya kendisini veya başka sebepleri tayin eder.

Kur'an-ı Kerim'den Musibet Dersleri (5)

Buraya kadarki ayetler, önce musibete uğrayıp sonra nimete erme sıralamasını içerirken buradan itibaren gelen ayetler bu kez önce nimet ve ardından gelen musibetlerle ilgili insan psikolojisini tahlil etmektedir:

AYET: Şu bir gerçek ki biz insana rahmetimizi tattırdığımız zaman ona sevinir; yapıp ettiklerinden ötürü başlarına bir fenalık geliverse o zaman da insan *pek nankör* olur. (Şura, 48).

DERS: Hakikate bakılırsa hak etmediği hâlde muhatap olduğu pek çok ilahi nimetle sevinir, mutlu olur. Ancak kendi yanlışları sebebiyle o nimetlerin bazılarından mahrum bırakıldığında sanki önceleri hiçbir nimete nail olmamış, şimdilerde de sanki üzerinde başka hiçbir nimet tecelli etmiyormuş gibi Rabb'ine karşı nankörce bir vaziyete girer. Başına gelen felaketten ibret almak, dersler çıkarmak ya da meydana gelen o musibetin yaşanmasında maddi ve manevi hangi ihmallerinin hissesi bulunduğunu tespit etmek yerine ilahi boyuta karşı haksız bir suçlamaya girişir.

AYET: İnsan, iyi şeyleri istemekten usanmaz; başına bir kötülük geldiğinde ise büsbütün *ümitsiz ve karamsardır.* (Fussilet, 49).

DERS: Kendi çıkarına olan şeylerin peşinden hırsla koşmaktan yorulmaz. Gönül zenginliğine erişemediği için maddi

olanaklar karşısında hep doyumsuzdur. Ruhen kemale ermediği için de başına bir zorluk, bir musibet geldiğinde hemen his çöküntüsüne uğrar, dayanıksızlık ve tahammülsüzlük sergiler, ümitsizliğe ve karamsarlığa kapılır.

AYET: Eğer insana tarafımızdan bir nimet tattırır da sonra bunu ondan çekip alırsak *tamamen ümitsizliğe düşer, nankörleşir.* (Hud, 9).

DERS: Kaybettikleri karşısında hızla karamsarlığa kapılır. İsyanvari bir tutum sergileyerek de nankörlüğünü, kıymet bilmezliğini ilan eder. Giden o nimetin var olduğu dönemleri ve sahip olduğu kadarını yok sayarak nankörleşir. Sanki onlara hiç erişmemiş, onlardan hiç istifade etmemiştir. Ümitsizliği de esasında iman zaafından kaynaklanmaktadır. Allah'ın, kulundan istediği hâl, zor durumlarda ümitsizliğe kapılmadan, karamsarlığa düşmeden sabretmesidir.

AYET: Yine insanlar içinde kimileri vardır ki Allah'a şartlı olarak kulluk eder; öyle ki kendisine bir iyilik denk gelirse bundan pek memnun olur ama başına bir imtihan sıkıntısı gelse *hemen yüz çevirir.* Böyleleri dünyasını da âhiretini de yitirmiştir ve apaçık hüsran işte budur. (Hac, 11).

DERS: Bazı insanlar da âdeta Allah'la bir anlaşma yapmış gibidir. Bu hayalî anlaşma, dünya hayatının rahat geçmesi üzerinedir. Bunlar, işleri yolunda gittikçe Allah'a kulluk etmeye devam eder, bir zorluk ve musibetle karşılaştıklarındaysa bu manevi duygulardan ve hayırlı amellerden kopuş yörüngesine girerler. Kendi arzu ettikleri muameleyi O'ndan gördükleri sürece Allah'a kulluk yolunu tercih eden bu kişilerin nimetler dönemindeki imanı da sınırdadır, zayıftır, pamuk ipliğiyle bağlıdır. Nimetler karşısında beliren bir görev olan şükrü de musibetler karşısında ortaya çıkan bir görev olan dua ve sabrı da yapamazlar. İnançları sahte, maneviyatları da hakiki olmadığı için Allah'a karşı ikiyüzlü hareket etmekten kurtulamazlar.

AYET: İnsan var ya, Rabb'i ona imtihan için ikramda bulunduğunda ve onu nimetlere boğduğunda, *"Rabbim bana ikram etti"* diyerek (mutlu olur). Onu imtihan edip rızkını daralttığında ise *"Rabbim beni önemsemedi"* diyerek (mutsuz olur). Hayır hayır! Doğrusu siz yetime ikram etmiyorsunuz. Birbirinizi yoksulu yedirmeye teşvik etmiyorsunuz. Mirası hak hukuk demeden yiyorsunuz. Malı aşırı derecede seviyorsunuz. (Fecr, 15-20).

DERS: Eriştiği nimetleri sadece birer ilahi ikram sanır. Bu nimetlerle bir açıdan da imtihan edildiğini hatırına getirmez. Onların kendisini mutlu etmek haricinde başka hikmetlerle de verildiğini düşünmez. O nimetlerin sadece onlardan yararlanmak için değil, aynı zamanda şükür için verildiğini de başkalarıyla paylaşmak üzere kendisine ulaştırıldığını da hatırına getirmez. Altı boş ve duygusuz bir ifade olarak *"Bunlar Rabb'imin lütuflarıdır."* söylemine tutunur. Bu nimetlere eriştirilmesinin Rabb'in onu önemsediğinin bir göstergesi olduğunu düşünerek böbürlenir de... Üzerindeki nimetlerin çokluğuna bakarak kendisinin seçkin ve müstesna, yüce bir şahsiyet olduğu düşüncesine kapılır. Ama gel gör ki bazı dönemlerde bencillik ve cimrilik gibi yanlış tasarrufları yüzünden nimetlerde bir eksilme, bir zorluk, bir hastalık, bir musibet dönemine girdiğinde Allah'ın kendisini önemsemediğini, göz ardı ettiğini, ona yardım eriştirmediğini, hatta kendisinin O'nun kahrına uğradığını düşünmeye başlar, yani ümitsizliğe düşer. Oysa inanan bir insana yakışan, bir nimete mazhar olduğunda onu Allah'ın bir ikramı olarak görmesi, onda doğru tasarruflarda bulunması, onu muhtaçlarla paylaşması ve şükretmesidir. Nimetler noksanlaştığı zaman da "Veren de alan da Allah'tı, zaten hepsi O'na aitti." diyerek tevazu içinde sabretmesidir.

Batı'nın Tesellisi

Epiktetos'un (ö. 135) Tesellisi

Önemli olan, kendinle konuşman, yani kendini ikna etmen. Zira kendin için kendinden daha inandırıcı kimse bulamazsın. (...)

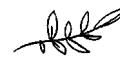
Seni aslında (haricî etkenlerin değil) kendi düşüncelerinin öfkelendirdiğinin farkına varmalısın. (...)

Şu iki özelliği bir arada tutmak kolay değildir: Hadiseleri önemseyen birinin özeni ve hadiseleri hiçe sayan birinin pervasızlığı. Ancak bu, imkânsız da değildir. Bu yetenek yoksa mutluluk diye bir şey yoktur. (...)

Çocuğunu mu kaybettin, geri verdin. Karın mı öldü, onu da geri verdin. Tarlana el mi koydular, işte yine bir geri verme. Gerçi onu elimden alanlar bana kötülük etti, diyeceksin. Olsun, onu sana asıl verenin şu ya da bu yolla senden geri almasının bir önemi var mı? O dünya malı sende kaldığı müddetçe ondan yolcuların yol üstü hanlardan yararlandığı gibi, yani senin olan bir şey değilmiş gibi yararlan. Bu dünya sonuçta bir konaktır. (...)

Benden bir incir istersen sana "zamanı var, bekle" derim. Önce ağacın çiçekleri açacak, sonra ağaç meyveye duracak ve akabinde meyve olgunlaşacak. İşte bir düşünce de öyledir. Nasıl ki olmamış bir inciri ağaçtan kopartıp yiyemezsen olgunlaşmamış bir fikri de zihninden çekip çıkaramazsın. (...)

Bacon'ın (ö. 1626) Tesellisi

"Cor ne edito"–"Yüreğini yeme!" Biraz sert söylemek gerekirse içini dökecek arkadaşı olmayan kişi, kendi yüreğini kemiren bir yamyamdır. (***Sevgi Üstüne***)

Dostluk, sevinçleri iki katına çıkarırken kederleri yarıya indirir. Sevincini dostuyla paylaştığında daha mutlu olmayacak, kederini paylaştığında da acısı yarıya inmeyecek kimse yoktur. (***Denemeler***)

Mutluluk, kaygıdan, sıkıntıdan; mutsuzluk da dirlikten, umuttan uzak değildir. (***Denemeler***)

Ey, yaşam, çaresizlere ne uzun gelirsin, mutlulara da ne kısa! (***Seçme Aforizmalar***)

Seneca'nın, Stoacıları andırarak söylediği, *"Mutluluğun sağladığı iyi şeyler özlenmeye değer, mutsuzluğunkiler ise övülmeye değer."* sözleri pek yüksek bir anlam taşır. Gerçekten de mucize denilen şey, doğal güçleri alt edebilmek anlamına geliyorsa bu, en çok mutsuzlukta görülür. (***Denemeler***)

La Fontaine'in (ö. 1695) Tesellisi

Bize yararlı olanı / Bizden iyi bilir Yaradan. (***Masallar***)

Kaderinden kaçmak için yolunu değiştiren / Çoğu zaman o kaçtığı yerde karşılaşır kaderiyle. (***Masallar***)

Ne kadar büyük de olsa keder, / Zaman kuşunun kanatlarına binip gider. / Aynı kuş getirir yeniden / Sevinçli ve mutlu günleri. (***Masallar***)

Hiçbir zafere çiçekli yollardan gidilmez. (***Masallar***)

En çok şikâyet ettiğimiz şeylerdir, bize en faydalı olanlar. (***La Fontaine Masalları***)

Ne diye eziyet ediyorsun kendine, sana ait olmayan bir gelecek için? (***Masallar***)

Şu kaybetmekten endişe ettiğin dünya, çoktan senin olmaktan çıktı. (***Masallar***)

İnsan teselliyi başta kendine vermeli. / Derdinizi sizden daha iyi kim anlar? (***Masallar***)

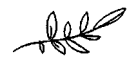
Her şeyi yaratanın, / Her yaptığı işte bir hikmeti olanın, / Kim bilir bunları kendisinden başka? / Kimin haddine içindekini okumak O'nun? (***Masallar***)

Tehlikeden kaçamıyorsan onun karşısında cesaretle durmayı bilmelisin. (***La Fontaine'den Masallar***)

Yıldız falına bakan bir müneccim / Takılıp düşmüş kuyunun dibine bir gün. / Zavallı ahmak, demiş herkes: / "Önünü görmezken doğru dürüst, / Gökleri okumak ne haddine senin?" (***Masallar***)

Zorda kalanın kafası iyi işler. (***Masallar***)

Jane Austen'ın (ö. 1817) Tesellisi

Mutluluğun er geç geleceğine bütün kalbiyle inanırdı ki aslında bu, mutluluğun ta kendisiydi. (***Akıl ve Tutku***)

Yara nerede alınmışsa tedavi orada yapılmalıdır. (***Emma***)

İnan ki hayatta ne kadar bolluk içinde olursan ol, önceki zamanlarda çektiğin bazı sıkıntılar sayesinde kendini iki kat daha mutlu sayacaksın. (***Mansfield Park***)

Beni korkutmaya yönelik her hamle, cesaretimi daha da kuvvetlendirir. (***Gurur ve Önyargı***)

Kötü olasılıkları düşünmenin yükü, beni de takatsiz bırakıtı. (***Gurur ve Önyargı***)

Bir dertten kurtulunca kendimize yeni bir dert aradığımız da olur. (***Emma***)

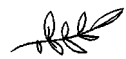
Bir hasta odası çoğu zaman ciltlerce kitap kadar fayda sağlayabilir. (***İkna***)

Mutluluk için kurduğun planların biri boş çıkarsa bir başkasına yönelirsin. İlk hesap yanlış çıkarsa ikinci hesabı daha iyi yaparsın. (***Mansfield Park***)

Ruh dünyam öyle zengindir ki sosyetenin eğlencelerine ihtiyacım yoktur. Ruh dünyaları fakir olanlar için durum böyle değildir. Ruh dünyamın zenginliği sayesinde ben, dağ başında da yaşayabilirim. (***Emma***)

Üzüntüyü hafifletmek için çalışmaktan, önemli ve zorunlu bir uğraştan daha iyi bir çözüm yoktur. (***Mansfield Park***)

Blake'in (ö. 1827) Tesellisi

Beşikten mezara kadar / Gülmemiş olan kişi / Gülmeye başladığında / Sona erer tüm acılar. (***Kehanetin Gölgeleri***)

Kuşa yuva, örümceğe ağ, insana dostluk... (***Kehanetin Gölgeleri***)

Aşırı keder güldürür, aşırı neşe ağlatır. (***Cennet ile Cehennemin Evliliği***)

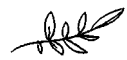
İşi başından aşkın bir arının acı çekmeye zamanı kalmaz. (***Corpus***)

Algılayışındaki kirlilikler temizlenirse insana her şey olduğu gibi, sonsuz güzel biçimiyle görünecektir. Fakat insanoğlu kendisini, her şeyi daracık çatlaklarından gördüğü bir mağaraya kapatmıştır. (***Cennet ile Cehennemin Evliliği***)

Şimdiki zamanın huzuru ve mutluluğu için kendi dehasına veya vicdanına direnen kişi, yanlış yoldadır. (***Cennet ve Cehennemin Evliliği***)

Bahar ve gündüzünüz oyunda geçti. Oyun sırası, kışınızda ve gecenizde şimdi. (***Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları***)

Puşkin'in (ö. 1837) Tesellisi

Dört bacağı olsa da atın, yine de tökezlediği olur. (***Yüzbaşının Kızı***)

Tadılacak mutluluklar da var, acıların ve endişelerin ortasında... (***Seviyordum Sizi***)

Böyle sürekli mutsuzluktan söz açıp durman, korkarım ki bir gün seni gerçekten mutsuzluğa uğratacak. (***Yüzbaşının Kızı***)

Mademki özgür kılabildim, tek bir canlıyı da olsa!.. O hâlde tesellisiz değilim ve kaderime küsmüyorum. (***Seviyordum Sizi***)

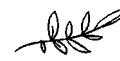
Kamçı ile ağaç yıkılır mı? (***Dubrovski***)

Kederi erken tanıdım, sürgünle tanışarak... İftiraların ve içi kin dolu cahillerin hedefi de oldum. Fakat yine de yüreğimi özgürlük ümidiyle ve sabırla güçlendirdim. Mutlu günleri beklerken dostlarımın mutlulukları tatlı bir teselli oldu bana... (***Poemalar***)

Yiğidin gönlü yarasız olmazmış, derler... (***Yüzbaşının Kızı***)

İki eşyanın aynı anda, aynı yeri kaplayamaması, bir fizik kanunudur. İnsan zihninde de iki saplantı yan yana yaşayamaz. (***Maça Kızı***)

Stendhal'ın (ö. 1842) Tesellisi

Fırtına koparken uyursam boğulmayı hak etmiş olmaz mıyım? (***Kırmızı ve Siyah***)

Çektiği korkunç acı, hayatında yaşadığı en büyük sevinçlerden birine dönüşüverdi! (***Kırmızı ve Siyah***)

Acele etme, daha elverişli günlere sakla kendini. (***Armance***)

Yağmur yağıyordu, ben de şemsiye almak yerine, gökyüzünün hâline karşı öfkeye kapılıyordum. (***Armance***)

Şu işe bak, zindandan o kadar ürken ben, şimdi oradayım ve bir an bile kedere boğulduğumu hatırlamıyorum! Demek ki bir işin korkusu, kendisinden yüz kat betermiş. (***Parma Manastırı***)

Bir bölük süvarinin başında tehlikeye meydan okumak, elbette kolaydır; asıl mesele, beklenmeyen, insanı ıssız bir yerde bir başına yakalayan bir tehlikeden yılmamaktır. (***Kırmızı ve Siyah***)

Tehlike, akıllı adamı dâhi seviyesine getirir; onu, gücünün üstüne çıkarır. (***Parma Manastırı***)

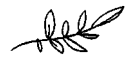
Gençlerde çoğu zaman eksik olan şey, musibet okulunda yoğrulmamış olmalarıdır. (***Armance***)

İki uç nokta –duygusallığın gereğinden azlığı veya fazlalığı–, insanı olaylara gerçekçi yaklaşma yeteneğinden yoksun bırakır. (***Aşk Üzerine***)

Ne suçluyor ne de onaylıyorum, yalnızca gözlemliyorum. (***Aşka Dair***)

İşte, böyle baylar, hayatınız boyunca hep korkacaksınız, arkanızdan da size diyecekler ki: "Korktuğu bir kurt değildi, gölgesiydi yalnız.(*)" (***Kırmızı ve Siyah/(*)Çobanlar ve Sürüsü - La Fontaine***)

Shelley'in (ö. 1851) Tesellisi

Ümit, doktorun yazdığı reçeteden daha etkilidir. Tahammül gücü veren ve insanı canlandıran şey, ilaçtan daha değerlidir. (***Son İnsan***)

Kendime verdiğim değer, çoğu insanın katlanmayacağı durumlarda ayakta kalabilmemi sağladı çünkü anlamsız bir kedere saplanarak insanlığa faydalı olabilecek yeteneklerimi boşa harcamanın büyük bir günah olduğuna inanıyorum. (***Frankenstein ya da Modern Prometheus***)

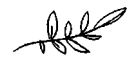
Duygularımız ne kadar da değişken, büyük acılar çekerken bile yaşama sevgi ile nasıl da sarılıyoruz! (***Frankenstein***)

Mutluluk ya da felakete böyle incecik bağlarla bağlıyız. (***Frankenstein***)

Yatarız, bir kâbus, uykuyu zehirlemeye kadir; / Uyanırız, başıboş bir düşünce, günü kirletir. / Değişim dışında hiçbir şey ayakta duramaz! (***Frankenstein ya da Modern Prometheus***)

Yolunuz tehlikelerle ve korkularla dolu olduğunda; karşınıza çıkan her yeni zorluk, metanet ve cesaret gerektirdiğinde; tehlike ve ölüm etrafta kol gezdiğinde ve sizler bunlara göğüs geren, onları alt eden insanlar olduğunuzda yaşamınız, şanlı bir yaşam olmuş demektir. (***Frankenstein ya da Modern Prometheus***)

Schopenhauer'un (ö. 1860) Tesellisi

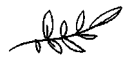
Geçmişte ele geçen ve az çok bir haz yahut mutluluk vaat eden fırsatları değerlendirememekten ötürü üzülüp pişman olmak, bir insan için ne büyük budalalıktır! Şimdi onlardan geriye elimizde ne kalacaktı? Bir hatıranın gölgesi sadece. (...)

Beslenmede perhiz bizi bedensel açıdan sağlıklı yapar, insanlarla ilişkide perhiz ruhumuza huzur kazandırır. (...)

Münzevi hâlde geçirdiğimiz bir dönemin hâletiruhiyemiz üzerinde böylesine olumlu etkilerinin olması büyük oranda, bu şekilde yaşamanın başka insanların gözünden uzak kalmaya, böylelikle onların olası yorumlarını dikkate almamaya dayanır. (...)

Soğuk bir kış günü, çok sayıda kirpi birlikte ısınmak ve donmamak için bir araya toplanır. Ama bir süre sonra okların birbirlerine batması nedeniyle yeniden ayrılırlar. Isınma ihtiyacı onları bir kez daha bir araya getirir, okları yine birbirlerine saplanır. İki tehlike arasında gidip gelirler, ta ki birbirlerine katlanabilecekleri uygun mesafeyi buluncaya kadar. (...)

Rimbaud'un (ö. 1891) Tesellisi

Ben, bir başkasıdır. Kendini keman olarak duyumsayan oduna yazık! Hiç bilmedikleri konularda tartışan bilinçsiz insanları küçümsüyorum! (***Ben Bir Başkasıdır***)

Ben, acı çekerken şarkı söyleyen bir soydanım! (***Cehennemde Bir Mevsim - Aydınlanışlar***)

Bütün duyuların karıştırılmasıyla, düzenlerinin bozulmasıyla bilinmeze erişmek söz konusu... Acılar çok büyük ama güçlü olmak, şair doğmak gerek ve ben, kendimi şair olarak görüyorum. Bu hiç de benim suçum değil. (***Ben Bir Başkasıdır***)

Ruhum, şunu bil ki kuvvetli kurtuluş çareleri yok. (***Cehennemde Bir Mevsim - Aydınlanışlar***)

Tahammül edilmez olan tek şey, hiçbir şeyin tahammül edilmez olmamasıdır. (***Bütün Şiirleri***)

Bilmediklerimiz, belki de onlar daha korkunç! (***Cehennemde Bir Mevsim - Aydınlanışlar***)

İsimlendiremediğim bu acılar neye yarayacak? (***Illuminations - Cehennemde Bir Mevsim***)

Oscar Wilde'ın (ö. 1900) Tesellisi

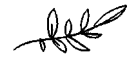
Sadece dar görüşlü kişiler bir duygudan kurtulabilmek için senelerce bekler. Kendi kendine söz geçirebilen bir kişi nasıl kolayca bir zevk icat edebiliyorsa acılarını da aynı kolaylıkla dindirebilir. Duygularımın elinde oyuncak olmak istemiyorum. Duygularımı ben kullanmak istiyorum, onların tadını çıkarmak ve ayrıca onlara hükmetmek! (...)

Nerede keder varsa orası mukaddes topraktır. Bir gün bunun ne demek olduğunu anlayacaksın ve o güne kadar hayatın anlamına dair hâlâ hiçbir şey biliyor sayılmazsın. (...)

Acı çekmek bir aydınlanma tecrübesidir. İnsan acı yoluyla daha önce hiç farkına varmadığı şeyleri fark edebilir. Hatta insanlık tarihine bile bambaşka bir açıdan bakmaya başlar. Acı çekmiş insan, sanat hakkında da eskiden yalnızca sezgilerle hissedebildiklerini, artık mükemmel bir görüş kabiliyeti ve mutlak bir kavrayış yoğunluğu ile hem zihnen hem de duygusal olarak anlar hâle gelir. (...)

Bu dünyada iki trajedi vardır. Birisi insanın istediğini elde edememesi ve diğeri de onu elde etmesidir. Sonuncusu daha beterdir. (...)

Mark Twain'in (ö. 1910) Tesellisi

İnsan, hem bir acı çekme makinesidir hem de bir mutluluk üretme fabrikası. (***Seçme Öyküler***)

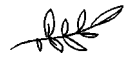
İşin doğrusu kalbimiz, bizim de acı çekmeye başladığımız noktaya gelinceye kadar başkalarının yaşadığı musibetleri umursamaz. Hemen her zaman bizi de etkilemeye başlayana kadar ötekilerin acılarına duyarsız kalırız. (***İnsan Nedir?***)

Her gün, yapmak istemediğiniz bir iş yapın. Yükümlülüklerinizi acı çekmeden yapabilme alışkanlığı kazanmanızın altın kuralı budur. (***İnsan, Kendinde Olmayanı Arar***)

En çok korktuğunuz şeyi yaşayın ki korkularınız cehennemi boylasın. (***İnsan, Kendinde Olmayanı Arar***)

Altın, bakır, kurşun, çelik fıtratta insanlar vardır... Her insanın kendi limitleri vardır. Bu metallerin her birinden farklı makineler yapılabilir. Fakat zayıf olanlardan güçlü olanlarla eşit verim almayı bekleyemezsin. Demir madeni eğiterek altın hâline getirilemez. (***İnsan Nedir?***)

Durkheim'ın (ö. 1917) Tesellisi

İnsan, hoşuna giden bir yolun aksine bir yolu takip edecek derecede iradesine hâkim olduğu zaman, kendini aşmış demektir. Bunu başarabildiğinde hazzın onları çekip götürdüğü yere gitmekten kurtulamayan diğer bütün varlıklardan ayrışmış olur. İşte, bu sayede, yaşamda kendisine özel bir konum elde eder. Acılar, insanı fâni dünyayla ilişkilendiren bağların koptuğunun da bir işaretidir. (***Dini Hayatın İlk Biçimleri***)

Kesintisiz zevk, sonunda kedere dönüşür. (***Toplumsal İş-bölümü***)

Hüzün verme özelliği, nesnelerin ve hadiselerin içinde bulunmaz. O, bize ait düşüncelerin ürünüdür. (***İntihar***)

Biz ilerledikçe uzaklaşan bir hedefi umutsuzca takip etmenin hiçbir anlamı yoktur. (***Sosyolojik Yöntemin Kuralları***)

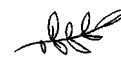
İnsanın kendisini kendisine karşı bir tehlike hâline getiren şey, sıkıntıdan ziyade, aşırı rahatlıktır. (***İntihar***)

Kederlerin pek çoğu ile sadece onları kabullenerek başa çıkılabilir. (***İntihar***)

İnsanın acılardan ürkmemesi lazımdır çünkü sorumluluklar ve işler, sadece acı bir dereceye kadar sevilebildiği zaman neşeyle yerine getirilebilir. (***Dini Hayatın İlk Biçimleri***)

Hastalık, bizi uyumsuzluğa iten şey değildir, bizi farklı bir tarzda uyuma zorlayan şeydir. (***Sosyolojik Yöntemin Kuralları***)

Pessoa'nın (ö. 1935) Tesellisi

Hayat algılayabildiğimiz kadardır. Dünyası tarlasıyla sınırlı olan köylünün gözünde o tarla, bir imparatorluk gibidir. Sezar'ın gözünde azımsadığı imparatorluğu, altı üstü bir tarla kadardır. Fakirin imparatorluğu var, güçlünün ise bir tarlası. Aslını soracak olursan bir şeylere sahip olmak, sadece zihinseldir. (...)

Ne mutlu her şeyden vazgeçebilene, her şeyden vazgeçebildiği için de elinden hiçbir şeyi alınamayacak, azaltılamayacak olana! (...)

Hüzün, insani hislere sahip olanların harcıdır. (...)

Bütünlüğünü muhafaza ederek acı çekebilenlere müjdeler olsun. (...)

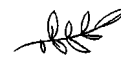
Anlamaya çalışmamak, tahlil etmemek... Kendini doğayı görür gibi görmek; duygularını bir manzarayı seyreder gibi seyretmek... Bilgelik denilen şey olsa olsa budur. (...)

Dünya, onu sürekli düşünelim diye değil, ona bakalım ve onunla uyum içinde olalım diye yaratılmıştır. (...)

Yoksullar da bende merhamet uyandırıyor zenginler de... Ama zenginler daha fazla... Çünkü onlar daha mutsuz. Yoksul biri, yoksulluktan kurtulursa mutluluğa ereceğini düşünebilir. Mutsuz bir zengin ise mutlu olmanın herhangi bir yolu kalmadığını düşünür. (...)

Talih de insana benzer. Eğer bize yaptıklarından pek de etkilenmediğimizi gösterebilirsek işte bizi o zaman rahat bırakır. (...)

Unamuno'nun (ö. 1936) Tesellisi

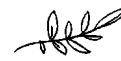
Yaşamın tek öğretmeni, yalnızca yaşamdır; pedagoji bilimi, yaşamın yanında hiç kalır. Yaşam, yalnızca yaşayarak öğrenilebilir. Her insan, yaşamın çıraklığına en başından başlamak zorundadır. (***Sis***)

Büyük acılara dayanıyor, büyük mutluluklara eriyoruz; bu acı ve mutluluklar, küçük olaylardan oluşmuş büyük bir sis tabakasına bürünerek üzerimize geliyor. Yaşam, işte budur, bir sistir. (***Sis***)

Kişi, zevk esnasında kendini, varlığını unutur, bir başkası olur, âdeta bir yabancı... Ve insan ancak acıyla içine döner, kendine gelir, kendi olur. (***Hayatın Trajik Duygusu***)

Planları önceden yapma, bir bina değilsin ki planla yaşayasın! Yaşam, planlardan ayrıdır çünkü insan yaşarken o, kendi yolunu çizer. Davranışlarını, düşüncelerini kendine uyarlamaya çalışma; bırak, onlar sana şekil versin, onlar, seni bilgilendirsin ve dönüştürsün. (***Aziz Don Manuel***)

Virginia Woolf'un (ö. 1941) Tesellisi

Ne aradıysam zıddını buldum: Doğruyu aradım, yanlışı buldum; dostumu aradım, düşmanımı buldum. Aramayı bıraktığımda ise doğruların ve yanlışların ötesinde, renklerin zıtlığında resmin bütününü gördüm. Ne doğru vardı ne yanlış, ne kötü vardı ne iyi, her şey olması gerektiği gibiydi... (***Bir Yazarın Günlüğü***)

Zorlukları fark ettiğimde korku ve kızgınlık, yerini adım adım merhamet ve hoşgörüye bıraktı ve sonraki bir iki yıl içinde merhamet ve hoşgörü de gitti ve yerine hepsinden daha büyük bir kurtuluş olan, "şeyleri kendi doğasında düşünme" özgürlüğü geldi. (***Kendine Ait Bir Oda***)

Boş ver, iyidir yaşamak, her şeye rağmen dayanılabilir yaşamaya... Pazartesiyi salı izler, sonra da çarşamba olur. Bilincin gelişir, kimliğin güçlenir; acılar, olgunlaşma içinde eritilir. Nasıl da hızlı akar ırmak, ocaktan aralığa doğru! (***Dalgalar***) Her şeye rağmen sıcaktı güneş. Her şeye rağmen üstesinden geliyordu insan. Hayat, bir şekilde, günleri birbiri ardına eklemenin bir yolunu buluyordu, her şeye rağmen. (***Mrs. Dalloway***) Mutluluk sessiz, sıradan şeylerdedir. Bir masa, bir sandalye, sayfaları arasına kâğıt bıçağı sıkıştırılmış bir kitap. Ve gülden düşen taç yaprağı ve biz sessizce otururken titreyen ışık... (***Dalgalar***)

James Joyce'un (ö. 1941) Tesellisi

Aziz dostum, bi kez düştün mü kalkmak için vakit kaybetmeyeceksin. (***Ulysses***)

Kaderimize yazılmış pek çok hazin hatıra vardır ki bunlara sürekli kafa yormaya başlarsak yaşayanlar arasındaki işlerimizi sürdürebilmemiz için gereken gücü bulamayız. (***Ölüler***)

Geçmiş, şimdiki zamanın içinde tükenir ve şu an, sadece geleceği doğurmak için vardır. (***Sanatçının Gençlik Portresi***)

Ölüler, dirilerden daha çok çiçek alır çünkü pişmanlık, minnettarlıktan daha güçlü bir duygudur. Zaman, geri döndürülemez. Suyu tutmaya çalışmak gibi bir şey. (***Ulysses***) (***Ölüler***)

Bütün dünyayı kazanmak ne işine yarar ki kişinin, ruhunu kaybedecek olduktan sonra? (***Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi***)

Başımdan gerçek serüvenler geçmesini arzu ediyordum ama biliyordum ki gerçek serüvenler, evde oturan insanlara ulaşamaz. (***Dublinliler***)

Pavese'in (ö. 1950) Tesellisi

Geçmişe dönüp baktığın zaman, sana yaşarken tahammül edilmezmiş gibi gelen dönemleri beğeniyorsun en çok. (***Yaşama Uğraşı***)

Sana bir şey katmayan her türlü acı, boşuna çekilmiş demektir. Felaketin büyüklüğüne üzüleceğine, bir işe yaramayışına üzül. İnsan, felaketi serinkanlılıkla karşılamalı, onun üzerinde tefekkür etmeli ve ondan bir yarar çıkarmalı. (***Yaşama Uğraşı***)

Seni korkutan, yaşamın dertleri mi? Elbette, hayır. Seni korkutan, içindeki kapanmayan boşluk. (***Yaşama Uğraşı***)

Bundan sonra kaya ol, dalga değil. (***Yaşama Uğraşı***)

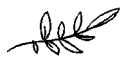
Kendini kurtarmayı beceremeyeni, başkası kurtaramaz. (***Yalnız Kadınlar Arasında***)

İnsan, artık peşinden koşmadığı ve istemediği dönemlerde elde eder bazı şeyleri. (***Yaşama Uğraşı***)

Herkesin bir kez olsun kendi cehennemine kadar inmesi gerekir. (***Leuko ile Söyleşiler***)

Şaka maksadıyla bile hiçbir zaman bıkıp pes ettiğini söylememelisin çünkü bi' bakarsın bu sözüne inanan biri çıkar. (***Yaşama Uğraşı***)

André Gide'in (ö. 1951) Tesellisi

Mutluluk, mutlu olma ihtiyacım olmadığına inandığım günden sonra içime yerleşti. Evet, mutluluk için haricî bir şeye ihtiyacım olmadığına inandığım günden sonra... (***Dünya Nimetleri ve Yeni Nimetler***)

Ah! Şu kafamızın ürettiği uydurma tehlikelere kulak asmadan sadece gerçek üzüntülerle yetinseydik yaşam ne güzel ve mutsuzluğumuz ne kadar tahammül edilebilir olurdu. (***Pastoral Senfoni***)

İnsan, kendi mutluluğuna engel olmak yolunda oldukça becerikli bir varlıktır. (***Kalpazanlar***)

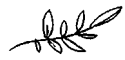
Hayatımız, kendimizin silinmez bir portresini çizmekle geçer. İşin tuhaf yanı, bunu bilmiyor oluşumuzdur. (***Günlük***)

Mutluluk zamanlarına Tanrı vermiş gibi bakanlar vardır, ya ötekileri, ötekileri kim vermiştir? (***Dünya Nimetleri ve Yeni Nimetler***)

Başkalarının mutluluğunu büyüterek inşa et mutluluğunu... (***Dünya Nimetleri ve Yeni Nimetler***)

Mutluluğum, başkalarının mutluluğunu artırmaktır. Mutlu olmak için başkalarının mutluluğuna gereksinimim var. (***Dünya Nimetleri ve Yeni Nimetler***)

Hemingway'in (ö. 1961) Tesellisi

Talih, insana birdenbire, hiç tanınmayacak biçimlerde gelen bir şeydir. (***Yaşlı Adam ve Deniz***)

Gelecekte olacaklar için önceden mutlu olabilmenin ne demek olduğunu biliyor musun sen? (***Kazanana Ödül Yok***)

Nerede olursan ol, kendi iç dünyana sığınırsın. (***Çanlar Kimin İçin Çalıyor***)

Öyle bir zaman gelir ki acı, kendiliğinden duyulmaz olur. (***Kilimanjaro'nun Karları***)

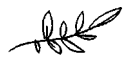
İyi ya da kötü şeyler sona erdiklerinde geride bir boşluk bırakırlar. Sona eren kötü bir şeyse o boşluk kendiliğinden kapanır ama yok iyi bir şeyse boşluğu kapatmak için ondan daha esaslı bir şey bulman gerekir. (***Paris Bir Şenliktir***)

Yaşadıklarımız bizden geri alınamaz, yitirilemez. (***Çanlar Kimin İçin Çalıyor***)

Vücudundaki ağrılara bakarak henüz ölmediğini anlarsın. (***Yaşlı Adam ve Deniz***)

Her şey için bir bedel ödersin. Ben, sevdiğim şeylere kavuşabilmemin karşılığını ödemişimdir, onun için günlerim iyi geçer. Bazen istediğin şeylerin iç yüzünü öğrenerek bazen tecrübe edinerek bazen işin sonucuna boş vererek bazen işin içine girerek ya da parayla ödersin bu bedeli. Hayatın tadını çıkarmak, ödediğin bedelin karşılığını çıkarabilmek ve çıkardığını sezebilmektir. (***Güneş de Doğar***)

Faulkner'ın (ö. 1962) Tesellisi

Tanrı büyütüyor ekini. Gerekli görürse sele süpürtmek de onun hakkı. (***Döşeğimde Ölürken***)

Nefesten, nefes almaktan, aklı başında ve hayatta olmaktan daha önemli bir şey yok. (***Abşalom, Abşalom!***)

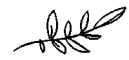
Mutlu olabileceksem olurum, acı çekmeye mecbursam çekerim. (***Abşalom, Abşalom!***)

Ben de kimi şeyler yaptım, gösteriş peşinde olanların yaptıklarından ne daha iyi ne daha kötüydü yaptıklarım; biliyorum, Tanrı, her düşen serçeye acıdığı gibi bana da acıyacak. (***Döşeğimde Ölürken***)

İnsanın yanılsamaları da eti, kemikleri ve anıları gibi bir parçasıdır. (***Abşalom, Abşalom!***)

Ben, onsuz da yaparım... Ben, daha nice şeylerden yoksun olmayı öğrenmişim... (***Ses ve Öfke***)

Steinbeck'in (ö. 1968) Tesellisi

İnsan kapana kısılmışsa ve kurtulma ihtimali yoksa kapanın içini dekore etmeye girişir. (***Tatlı Perşembe***)

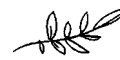
Düşersen vazgeçme. Binicilikte ne kadar usta olursa olsun, insanı sırtından atacak bir at mutlaka vardır. Seni alt ettiğini düşünmesine imkân tanımadan hemen kalkıp tekrar atın sırtına binmelisin. Bir süre sonra seni sırtından atmaya çalışmayacak, daha sonra ise artık istese de bunu yapamayacak. (***Al Midilli***)

Tembellik ve zayıflık gösterip kendini kaderin kucağına bırakarak yapamıyorum, elimden gelmiyor, kaderim böyleymiş, demek kolaydır. Ama bir de irade sergilemenin yüceliğini düşün! İnsanı insan yapan da bu iradedir. (***Cennetin Doğusu***)

İnsanların çoğu ne istediğini bilmez, istediklerini nasıl elde edeceğini bilmez, istedikleri eline geçtiği zaman da bunun farkında olmaz. (***Tatlı Perşembe***)

Çok çalışmak, kederleri unutmak için birebirdir. (***Uzun Vadi***)

J. R. R. Tolkien'in (ö. 1973) Tesellisi

Mutluluk içindeyken acılara gömüldük. Şimdi tam tersini deneyeceğiz: Yolumuzu kederden geçireceğiz mutluluğa kavuşmak için, en azından özgürlüğe ulaşacağız. (***Silmarillion***)

Geride bıraktıklarımı kayıptan saymıyorum, onların gereksiz yük olduklarını gördük yolda. (***Silmarillion***)

Ümitsizlik, işin sonunu kesin bir şekilde görenler içindir. Biz göremiyoruz. (***Yüzüklerin Efendisi - Yüzük Kardeşliği***)

Kaçan adam, düşmanı çift görürmüş. (***Yüzüklerin Efendisi***)

En iyi öğretmen, yanan bir eldir. Ondan sonra ateşle ilgili verilen öğüt, kalbe kadar tesir eder. (***Yüzüklerin Efendisi - İki Kule***)

Derindeki kök, kurtulur donmaktan. (***Yüzüklerin Efendisi***)

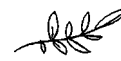
İnsanların pek azı, sonuna varmadan yolun onları nereye götüreceğini görebilir. (***Yüzüklerin Efendisi - İki Kule***)

Aklını kurcalayan konu sana çok önemli görünebilir fakat o, daha büyük bir ağı meydana getiren sayısız ipten sadece bir tanesidir. (***Bitmemiş Öyküler***)

Niteliğini, ne olduğunu anlamak için bir şeyi kıran kişi, ariflik yolundan uzaklaşmış demektir. (***Yüzüklerin Efendisi - Yüzük Kardeşliği***)

Güzel şeylerden bıkmadan, usanmadan zevk duyabilmelerinin nedeni, mecbur kalınca pekâlâ bunlarsız da yapabilecek olmalarıydı. (***Yüzüklerin Efendisi - Yüzük Kardeşliği***)

Nabokov'un (ö. 1977) Tesellisi

Zorlanan her sınır, kendisini aşan bir şeylerin habercisidir. (...)

Zahmetle yazılan, kolay okunur. (***Lujin Savunması***)

Aniden, her şeyin ters yüz olduğuna dair, anlaşılması güç bir duygu belirir. Olan biteni kavramak için bazen olayların tersinden okunması gerekir. (***Karanlıkta Kahkaha***)

Yağmura ne diye öfkeleniyorsun? O sadece yukarı doğru nasıl yağacağını bilmiyor. (...)

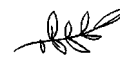
Her zaman umut vardır, su altındaymışçasına belirsiz ama bu yüzden daha çekici... (***İnfaza Çağrı***)

İnsanın uyumsuz anları, büyümenin bir parçasıdır. (...)

Geçmişe bakıp kendi kendine "Acaba neler olurdu, böyle değil de şöyle olsaydı?" diye sorulmasında ve olmuş olanın yerine bir başka hayalî olayı yerleştirerek hayattaki sıkıcı, anlamsız, yavan bir anın yerine gerçek tarafından beslenmeyen keyifli bir olayın düşünülmesinde iç gıcıklayıcı bir zevk vardır. (***Göz***)

En çözülmez düğüm, kıvrılarak ilerleyen bir ipten başka bir şey değildir. Beceriksiz parmaklar kan içinde kalırken bunu gözler çözüverir. (***Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı***)

Cortázar'ın (ö. 1984) Tesellisi

Kuşku yok ki duygularımız içerisinde bizim olmayan, bize ait olmayan tek şey, umuttur. Umut, yaşamın kendisine aittir; yaşam, kendini umutla korur. (***Seksek***)

Yokluklar vardır, gerçek zaferdir. Var olmalarından daha iyidir. (***Seksek***)

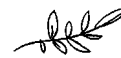
Bana inanmayacaklar ama bunun sinemada film seyretmekten farkı yok, orada da öykü önünden akıp geçer ve sen onu o şekilde kabul etmek zorunda kalırsın. Eğer beğenmiyorsan çıkıp gidersin ve bilmen gerekir ki kimse paranı iade etmeyecektir. (***Oyunun Sonu***)

Tıpkı Faust'un geçip giden zaman için yazdığı dilekçesinde olduğu gibi, eğer vakti geldiğinde masaya konan boş bir bardak misali bırakıp gidebilirsen her şeyin bir anlamı var demektir. (***Seksek***)

Denebilir ki mutluluk, insanın yalnızca kendisine aittir, tek kişiliktir... Oysa mutsuzluk, bir parça herkese aittir. (***Seksek***)

Eğer düşersen seni yeniden kaldırırım, / Eğer kaldıramazsam yanına uzanırım... (***Mırıldandığım Öyküler***)

Saramago'nun (ö. 2010) Tesellisi

Bu dünyada her şey birbirine bağlı ve onları istediğimiz zaman ayırıp birleştirme gücüne sahip değiliz. (***Yitik Adanın Öyküsü***)

İnanç, onun gücünden faydalananların yolu üzerindeki dağları bir kenara iter, onları azgın sulardan ıslanmadan geçirir. (***Görmek***)

Yukarıdaki bulutlar ne kadar kara olursa olsun, onların üstündeki gökyüzü hep masmavidir. (***Mağara***)

Gemin büyükse fırtınan da büyük olur. (***Kabil***)

Bazı sorunlar, üzerine bol bol konuştukça daha kötüye gidebilir, yerinde söylenmiş isabetli birkaç söz ise onları kolayca çözebilir. (***Körlük***)

Geleceğin sorunlarını geleceğin kendisi çözecektir. (***Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş***)

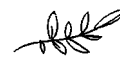
Ağlama yeteneğimizin olması, bizim için nimettir; gözyaşları, bizi çoğu kez huzura kavuşturur; ağlayamadığımız bazı durumlarda ölecek gibi oluruz. (***Körlük***)

Olur böyle şeyler, biz insanlar hayal kırıklıkları, kaybedişler, başarısızlıklar konusunda mahirizdir. (***Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş***)

Kimilerinin saçlarını okşayan rüzgâr, bazılarına kasırga olur. Mesele, geminin büyüklüğü ve yelkenlerinin sağlamlığıdır. (***Mağara***)

En büyük kederlerin bile, içinde o zorluğa sabırla katlanmamıza yetecek kadar iyilik barındırdığını işin sonunda anlayacağız. (***Körlük***)

Márquez'in (ö. 2014) Tesellisi

Her ne olacaksa zaten olması gerekiyor demektir. Tıpkı takvimde önceden bildirilmiş şeyler gibi. (***Yaprak Fırtınası***)

Bazen anlam veremediğimiz bazı şeyleri, Tanrı'nın anlamadığımız şeyleri de olabileceğini düşünmeden şeytana yorarız. (***Aşk ve Öbür Cinler***)

Hiç umudumuzun olmaması, hiç paramızın olmamasından daha çok etkiliyordu beni. (***Anlatmak İçin Yaşamak***)

Yüreğin hafızasının kötü anıları sildiğini, iyi olanları büyüttüğünü, geçmişe katlanmayı bu hamle sayesinde başardığımızı bilmeyecek kadar gençti daha. (***Kolera Günlerinde Aşk***)

Bir gün önceki umutsuzluğumun yerini, tarifi zor bir teslim oluş aldı. Her şeyin bambaşka olduğuna, denizin, gökyüzünün düşmanlığı terk ettiğine, bana eşlik eden balıkların dost olduğuna inanmaya başladım. Hepsi eski birer arkadaştı. (***Bir Kayıp Denizci***)

İnsanlar sadece annelerinin onları dünyaya getirdiği zaman doğmazlar. Yaşam, onları bir kez daha, hem de sık sık kendi kendilerinden yeniden doğmaya zorlar. (***Kolera Günlerinde Aşk***)

Bir insanın en büyük hatası, başkalarına haddinden fazla değer vermek değil, kendine hak ettiğinden daha düşük bir değer vermektir. (***Bir Kayıp Denizci***)

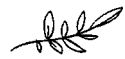
Tanrı'ya havale etmek de bir çeşit dövmektir. (***Şer Saati***)

Yaşamak için her zaman bir neden, beklemek ve umut etmek için bağlanacağım küçük de olsa bir gerekçe bulabiliyordum. (***Bir Kayıp Denizci***)

İnsanın yaşadığı değildir hayat, anlatmak üzere neyi, nasıl hatırladığıdır. (***Anlatmak İçin Yaşamak***)

Düşünceler kimsenin malı değildir. Tıpkı melekler gibi yukarılarda bir yerlerde uçuşur dururlar. (***Aşk ve Öbür Cinler***)

Umberto Eco'nun (ö. 2016) Tesellisi

Tanrı'nın yolları sonsuzdur. (***Prag Mezarlığı***)

İnsan bazı sorunları, çözümsüz olduklarını ortaya koyarak çözmek zorunda kalır. (***Beş Ahlak Yazısı***)

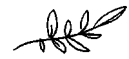
Zaten toz olanı artık hiçbir şey toza indirgeyemez. (***Gülün Adı***)

Herkes ben neden bahtsızım (ya da arzuladığım kadar bahtlı değilim) ya da benden daha azını hak edenler daha fazla lütuf sahibi olurken ben neden mahrum bırakılıyorum, diye sorar. Bahtsızlığının, kendisindeki bir kusura bağlı olduğunu düşünmediği için bir suçlu bulmaya girişir. (***Prag Mezarlığı***)

Oyuncu olmak için yaratılmadığımı anlayınca zeki bir seyirci olmaya karar verdim. (***Foucault Sarkacı***)

Kaybedenler, –kendini iyi yetiştirmiş kişiler gibi– kazananlara nispetle çok daha geniş bir bilgi ağına sahiptirler. Kazanmak için tek bir şey bilmen, her şeyi bilmekle zaman yitirmemen gerekir. Derin bilginin hazzı, kaybedenlere özgüdür. (***Sıfır Sayı***)

John Berger'in (ö. 2017) Tesellisi

Yaşanan hadise ne kadar derinse deneyim, yaşantı birikimi de o kadar çok olur. Böyle dönemlerde zamanın daha uzunmuş gibi yaşanması bu sebeptendir. (***Ve Yüzlerimiz, Kalbim, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü***)

Eğer yeryüzünde hiç yara almamış birileri bulunsaydı onların mutluluğu da tatmadan yaşadıkları söylenebilirdi. (***Kıymetini Bil Herşeyin***)

Umut, karanlığı birden aydınlığa çıkaracak şeyde değil, karanlığın ta kendisindedir. (***Ve Yüzlerimiz, Kalbim, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü***)

Kendisine İncil'den şu sözleri hatırlattım: "Kuzgunları düşün: Onlar ne ekerler ne biçerler ne ambarları vardır ne samanlıkları. Gene de aç bırakmaz onları Tanrı...". (***Düğüne***)

Geçmiş, mahkûmu olmadığımız bir şey. Geçmişe istediğimizi yapabiliriz. Yapamayacağımız, geçmişin şimdideki neticelerini değiştirmektir. (***A'dan X'e***)

Gözlerimizi ayaklarımızın ucuna dikip yalnızca bir sonraki küçük adımı düşünüyoruz. (***Kıymetini Bil Herşeyin***)

Her olağanüstü yapıt, başarıyla biten uzun bir savaşın sonunda doğmuştur. (***Görme Biçimleri***)

Hiçbir şey, düzlük kadar gizleyici değildir. (***Düğüne***)

Kundera'nın Tesellisi

"Çevremde bu kadar mutsuzluk yaşandığını gördüğümde bütün bunların olmasına izin veren bir Tanrı olabilir mi diye düşünmeye başlıyorum.". "Evet, haklısın. Dünyada pek çok mutsuzluk var. Bunun ben de farkındayım. Ama işte en çok da bu nedenle Tanrı'ya inanmak gerek. O olmasa, bütün bu ıstıraplar boşuna olurdu.". (***Gülünesi Aşklar***)

Omuzlarımızdaki yük ne kadar ağır olursa yaşamlarımızın ayakları o kadar yere basar. Daha gerçek, daha içten olur. (***Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği***)

Geçmişi sürekli kurcalamak doğru değildir. Farkında olmadan ona bunca zaman harcamış olmamız yeter de artar. (***Gülünesi Aşklar***)

Kendi yazgısına vurgundu ve felakete doğru yürüyüşü bile gözüne soylu ve güzel görünüyordu. (***Gülüşün ve Unutuşun Kitabı***)

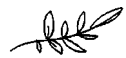
Hiçbir karnaval sonsuza dek sürüp gitmez. (***Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği***)

Geçmiş; yaşam doludur, kızdırır, başkaldırtır, yaralar... O kadar ki bu sebeplerle onu ya yok etmek ya da yeniden yapılandırmak isteriz. Geleceğe hâkim olmak istenilmesinin sebebi, geçmişi değiştirecek güce sahip olmaktan başka bir şey değildir. Tarihi yeniden yazabilmek içindir tüm kavgalar. (***Gülüşün ve Unutuşun Kitabı***)

Olup bittiği için geçmişin tamamlanmış ve değişmez olduğunu düşünüyorsunuz, değil mi? Hayır, geçmişin giysisi değişken bir kumaştan yapılmıştır ve dönüp her baktığımızda onu başka renklerde görürüz. (***Yaşam Başka Yerde***)

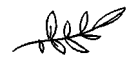
Düşünceler de hayat kurtarabilir. (***Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği***)

Jostein Gaarder'in Tesellisi

Hayattaki en önemli şey nedir? Açlık çeken birine bu soruyu yöneltirseniz "yemek" cevabını alırsınız. Donmakta olan birine bu soruyu sorarsanız "sıcak" cevabını alırsınız. Kendini yalnız ve çaresiz hisseden birine bunu sorarsanız cevap "diğer insanlarla beraber olmak" olacaktır. Peki ya bütün bu ihtiyaçları giderildikten sonra insanın ihtiyacı olan bir şey daha var mıdır? Filozoflar bu soruya cevap olarak "evet" demişlerdir. Onlara göre insan sadece ekmekle yaşayamaz. Elbette bütün insanlar gıdaya muhtaçtır. Sevilmeye ve ilgi görmeye de ihtiyaç duyar. Ama bütün insanların ihtiyacı olan bir şey daha vardır: Kim olduğunu ve neden yaşadığını bilmek! ***(Sofi'nin Dünyası)***

Galeano'nun (ö. 2015) Tesellisi

İyisi mi karamsarlığı daha iyi zamanlara bırakalım. (***Tepetaklak***)

Umut, kaybedilenler arasında sonuncusudur. (***Tepetaklak***)

Mutsuz insan, kendisini başkalarıyla mukayese ederek yaşayandır. (***Tepetaklak***)

Acı çekmekten korkmak mı? İnsana en çok acı veren, acıya karşı duyulan korkudur ama acının ortadan kalkmasından duyulan mutluluk kadar keyif veren bir şey de yoktur. (***Aynalar: Neredeyse Evrensel Bir Tarih***)

Kaçınılmaz kederler vardır, bu böyledir, onlara karşı elden bir şey gelmez. (***Aynalar: Neredeyse Evrensel Bir Tarih***)

Önümdeki geleceğin neler getireceğini bilmiyorum, bilmek de istemiyorum. Geleceğimin en güzel tarafı, onu bilmemem. (***Hikâye Avcısı***)

Korku bir çözüm değildir. Ne kadar çok korkarsan seni o kadar çok hayalet ziyaret eder. (***Aynalar: Neredeyse Evrensel Bir Tarih***)

İnsan ya arzuların ya da korkuların tutsağıdır: Kimilerinin uykusu sahip olmadıklarına sahip olabilme arzusundan kaçar, kimilerininse sahip olduklarını kaybetme korkusundan... (***Tepetaklak***)

Yaşamaktan korkan, daha doğmamış sayılır. (***Yürüyen Kelimeler***)

Sana düşmanlık eden birileri yok mu? Nasıl olmaz? Yoksa sen hiçbir zaman doğruyu söylemedin mi? Hiçbir zaman hakkı tercih etmedin mi? (***Ve Günler Yürümeye Başladı***)

Kelimelerin sessizlikten daha etkili olamadığı durumlarda en iyi yol, susmaktır. (***Aşkın ve Savaşın Gündüz ve Geceleri***)

Irvin D. Yalom'un Tesellisi

Uçmak istiyorsan uçmaya uçmakla başlamamalısın. (***Nietzsche Ağladığında***)

İhtişamlı bir yüceliğe erişmek isteyen ağaç, fırtınalı havalardan hoşlanır. (***Nietzsche Ağladığında***)

İnsanın, acısını tek başına yaşamayı ve ondan kaçma refleksinin üstesinden nasıl geleceğini öğrendiğinde yaşamda öğrenecek pek az şeyi kalmış demektir. (***Varoluşçu Psikoterapi***)

İnsan, kendi sorunlarının failinin başta kendisi olduğunu kavramadıkça değişmek için motivasyon bulamaz. (***Varoluşçu Psikoterapi***)

Kimi zamanlar, sahibi olmadığımız bir yaşamın yasını tuttuğumuzu düşünüyorum. (***Günübirlik Hayatlar***)

Hiçbir şey, her şeydir! Güçlenmek istiyorsan evvela köklerini hiçliğin derinlerine göm ve en çetin yalnızlığınla baş başa kalmayı öğren. (***Nietzsche Ağladığında***)

Her incinişimde duygularıma esir olsaydım bugün hiçbir yere varamazdım. (***Aşkın Celladı ve Diğer Psikoterapi Öyküleri***)

Elbette acılar çekeceksin, görmenin bedelidir bu. Elbette için korkularla dolacak, yaşam demek tehlike içinde olmak demek değil midir? Büyümek zordur! (***Nietzsche Ağladığında***)

Kaybetmeye yaklaştığınızda her şey daha anlamlı hâle geliyor. (***Varoluşçu Psikoterapi***)

Kant'ın dışsal gerçekliğin, bizim rutinde algıladığımız gibi olmadığına yani dışsal gerçekliğin tabiatını içteki zihinsel yapılarımızla oluşturduğumuza dair açıklaması karşısında duyulan şaşkınlığı hatırlıyor musun? (***Spinoza Problemi***)

Herman Melville'in (ö. 1891) Tesellisi

Her kederin sancağında mutlaka bir mutluluk vardır. Kederin dibi ne kadar derindeyse mutluluğun zirvesi de o kadar yüksek-lerde olur. (***Moby Dick***)

Paulus, Korintoslulara iyi ahlak ile kötü ahlak hakkında ne demişti? İnsanlar ayıplar içinde ekilir, yücelikler içinde biçilir, dememiş miydi? Paracelsus da en etkili "misk"in, en kötü bir şeyden çıktığını söylemez mi? (***Moby Dick***)

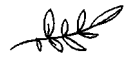
Aynı derde müptela olanlar, birbirlerini iyileştirirler. (***Moby Dick***)

Ocaklarda değerli madenlere erişmek için önce tozu top-rağı kazıp dışarıya çıkarmak gerekir. İnsan ruhundaki ince dehanın kaynağı olan altın tabakasına inmek için de ilk ola-rak oradaki sıradan ve anlamsız pek çok şeyi kazıp çıkarmak gerekir. (***Pierre ya da Belirsizlikler***)

İçi hava dolu bir lastik top, suda batmadan kalır; kıymetli cevherlerle dolu bir sandığın kusuru, denize düşer düşmez su-lara gömülmesidir. (***Pierre ya da Belirsizlikler***)

Ey, insanoğlu, balinayı düşün ve ona benzemeye çalış! Buz-lar arasında sıcak kalmayı öğren. Yer tuttuğun dünyada, o dünyanın bir parçası olmadan yaşa. Ekvator'da serinlemeyi, kutuplarda donmamayı başar. Her mevsimde kendi sıcaklı-ğınla yetin. (***Moby Dick***)

Knut Hamsun'un (ö. 1952) Tesellisi

Karanlıklarda kalmışsın, lambanda bir damla yağın yok! Fakat madem Tanrı'nın cömertliğine inanıyorsun, imanını henüz zayi etmedin demektir. (***Açlık***)

İnsan yola düşüp göçebe olduğunda sadece güllere, sümbüllere rastlamaz ya! (***Göçebe***)

Sırtta yük olmaksızın yola devam etmek tembellerin harcıdır, bana yakışmaz. (***Dünya Nimeti***)

Önüne geçilmesi mümkün olmayan bir şey ha bir gün evvel olmuş ha bir gün sonra, ne fark eder ki? (***Açlık***)

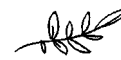
Mecburiyetler, insana akıl hocalığı yapar. (***Dünya Nimeti 1. Cilt***)

Yaşam, kalple kafanın derinliklerindeki devlerle çarpışmaktır. (***Gizemler***)

Bazıları düşer, orası burası yaralanmış ve morarmış hâlde yaşayıp gider. Bazılarıysa bir daha belini doğrultamaz. (***Göçebe***)

Beynimin içindekileri tamamen boşaltmak için bir işe başlama ihtiyacını şiddetle hissettim. (***Açlık***)

Giovanni Papini'nin (ö. 1956) Tesellisi

Yokuşlar, kazanmamız gereken bir savaş misali bizi yüreklendirir; inişler, cesaretimizi kırar ve bizi sessizleştirir. (***Bitik Adam***)

Şimdi, şimdiki "ben", geçmişteki "ben"i yargılıyor. Şimdiki "ben"den sonra bir başka "ben" oluşacak ve benim dünkünü yargıladığım gibi o da bugünkünü yargılayacak. Peki, ya kim bana merhamet gösterecek, ben kendime merhamet göstermezken? (***Düşsel Konçerto Cilt 1***)

Satın alınabilecek her şeye kavuşmuş bir kimse için tek sığınak fakirliktir. (***Gog***)

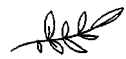
Karşılık beklemeyerek ve yaptığı işin bir gün bozulacağını bilerek çalışan insan, huzur içinde yaşamaya layık olan yegâne insandır. (***Bitik Adam***)

Yoksa öleceğiniz için mi üzgünsünüz? Dünyadaki her insan ölür ve sonra yeniden doğar. Mutluluklarınız kısa ve acılarınız uzun sürdüğü için mi endişelisiniz? Fakat acı, sizi tatminsizlikten kurtarır, saflığınızı korur ve sizi bilgeliğe ulaştırır. Her şeyi yapamadığınız için mi mutsuzsunuz? Gücünüz her şeye yetiyor olsaydı daha da mutsuz olurdunuz. (***Düşsel Konçerto Cilt 1***)

Hepimiz affetmeli, daha fazla acı çekmemek için acımalıyız. (***Düşsel Konçerto Cilt 2***)

Nitekim düşünceyle kurtulmuştum acıdan. (***Bitik Adam***)

Agatha Christie'nin (ö. 1976) Tesellisi

İnsan, hadiseleri bazen yaşarken değil de yıllar sonra daha iyi yorumlayabiliyor. (***Ölümün Tam Zamanı***)

Unutmaktan korkmayın. (***Cinayet Alfabesi***)

Bazen bir bitiş sandığımız şey, aslında yeni bir başlangıçtır. (***Sonunda Ölüm Geldi***)

Zamanla duygularımı boşa harcamamayı, kendimi gereksiz yere yıpratmamayı öğrendim. (***Doğu Ekspresinde Cinayet***)

İnsan, yaşamın zorluklarına dayanmayı da tek başına kalmayı da öğrenmeli. Bir bebeği susturmak için ağzına emzik vermek basit bir çözümdür ama insan, bunu bütün yaşamı boyunca sürdüremez. (***Ölüm Adası***)

Zorlukların insanın karakterini güçlendirdiğini söylerler. (***Beklenmeyen Misafir***)

Gerçekler korkunç değildir, sadece ilginç yanları vardır. (***Acı Kahve***)

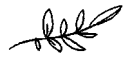
Ağaca bakarken ormanı gözden kaçırırsın. (***Cinayet Alfabesi***)

Bir konu üzerinde konuşmaya başlarsanız takip etmeniz gereken yolu daha rahat görürsünüz. Siz konuşurken zihniniz çözüm için gerekli hazırlıkları yapar. Konuşmak, şu ya da bu şekilde pek çok şeyi çözüme kavuşturur. (***Cinayet Alfabesi***)

Düşünmenin yükünden kurtulmak için insanın kendisine meşguliyet bulmasının gerekli olduğunu söyleyen kişi, ne kadar da doğru söylemiş! (***Nil'de Ölüm***)

Söyleşiler

Kitap Teselli Demektir [3]

Dervişin Teselli Koleksiyonu fikrinden başlayabilir miyiz? Nasıl ortaya çıktı?

Hayatı şekillendiren en önemli faktörün ihtiyaçlar olduğunu düşünürüm. Bir nesne veya bilgiye ihtiyaç duyulmaya başlandığında kader, bir şekilde onu hayata ulaştırır. Tekerleğin icadından elektriğin keşfine kadar bütün gelişmeler ihtiyaçlar karşısında ortaya çıkmıştır. Kitapların dünyasında da vaziyet böyledir. İnsanlar bir esere ihtiyaç duyduğunda kalem erbabından birinin kalbine bu fikir ilham edilir. Allah, bu gereksinimi karşılamayı kime nasip edecekse onun kalemi bu mesele üzerinde işlemeye başlar. *Dervişin Teselli Koleksiyonu* da sanıyorum böyle bir ihtiyaç üzerine doğdu.

Dervişin Teselli Koleksiyonu'nun bir ihtiyaç olmasını biraz daha açar mısınız?

Artık dünyanın her yerinde daha çok ümitsizlik, daha çok bunalım var. İnsanların hiç olmadığı kadar sıkıntılı bir yaşam sürdüğü bir çağ bu çağ... Bu insanlar kederlerini neyle dindirecekler? Alkol, uyuşturucu veya zararlı maddeler bu amaçla yoğun olarak kullanılıyor olsa da acıları ancak –anlık olarak– bastırmaya yarıyor ve etkileri geçmeye başladığında artlarında

[3] Bu bölümdeki yazılar, *Dervişin Teselli Koleksiyonu* kitabı özelinde Mecit Ömür Öztürk'le yapılan çeşitli röportajlardan derlenmiştir.

bir enkaz bırakıyor. Bu nedenle insanların, ruh dünyalarını iyileştirecek ve ne şimdi ne sonra onlara maddi manevi zarar verecek bir ağrı kesiciye ihtiyaç duydukları muhakkak.

Bugün, ister edebî alanda ister sanatın diğer dallarında olsun, insanın kalbindeki ağır yükleri hafifletecek eserlere çok ihtiyacımız var. *Dervişin Teselli Koleksiyonu*, kendi içinde bir teselli koleksiyonu oluşturdu ve son yıllarda yayımlanan ümit verici, teselli edici kitaplar arasında daha üst bir koleksiyonda yerini aldı. Bu, elbette öncelikle benim ihtiyacımdı. Her insanın ihtiyacının, insanlığın ihtiyaçlarının bir iz düşümü olduğu varsayımını göz önünde bulundurursak başkalarının da bu kitapla kendi kederlerini dindirebilmeleri mümkün görünüyor.

Kitapta birçok yerde yazar olarak araya girip özgün ve etkili tahliller yaptığınızı görüyoruz. "Teselli"nin sizin dünyanızdaki karşılığı nedir?

Çocukluğumda cenaze evlerindeki sohbetler hep dikkatimi çekmiştir. Bu evler, yakınlarını kaybedenlere destek olmak için gelen ziyaretçilerin akınına uğrar. Bunlardan biri "Çok çekmeden gitti, ne güzel." derken diğeri "Ele ayağa düşmeden gitti, hamdolsun.", öteki, "Son anlarını çoluk çocuğuyla geçirmiş. Bu nasıl rahmettir!" der... Orada sarf edilen cümleler teker teker not alınsa teselli adına epey bir not çıkarılabilir. Bence dünyanın herhangi bir yeri, teselli renkliliği bakımından Anadolu'nun eline su dökemez. Her türlü acının yaşandığı bu topraklarda tesellinin de her türü vardır ve keşfedilip dünyaya yayılmayı beklemektedir.

Teselli edebilmek fıtrî/yapısal bir özellik midir?

Rum suresi 30. ayette *"Herkes fıtratına göre amel eder."* buyruluyor. Teselli yeteneği fıtratın bir özelliği olsa gerek. Şayet böyle bir fıtrata sahipseniz dertli insanları bulursunuz –ki onlar da

sizi bulur–, yaşam içerisinde mutlaka birileriyle "teselli ilişkisi"-ne girersiniz ve bundan kendinizi alamazsınız da... Tasavvufta herkesin üzerinde tecelli eden "has bir ilahi isim"den bahsedilir. Bazı insanların yaratılış gayesi de onların başkalarını teselli etmesi olabilir. Fıtratı bu yönde olan insanlar, ruhlarındaki bu özelliğe uygun çabalar sarf ettiğinde Allah mutlaka yardım ediyor ve gayretleri bereketlendiriyor.

Bu kitaptaki teselli kavramı biraz da terapi anlamında. Biz, ruhsal tedaviyi genelde psikologlarla ilişkilendiririz. Bu algımız çerçevesinde değerlendirdiğinizde "kitap" ve "teselli" kavramları ne kadar yan yana duruyor sizce? Siz de bir psikolog olmadığınıza göre?..

"Kitap" ile "teselli" kavramları bence yan yana bile değil, iç içe duruyor. Kitap demek, teselli demektir. Yıllar önce kederli bir dönemden geçerken şehirler arası bir yolculuğa çıkmış, bir mola yerinde, bir kitaba rast gelmiştim. Alıp okumuş, ferahlamıştım. Üzerimdeki olumlu etkilerini hâlâ hissederim. Yazarı tanınmış değildi, adını bile hatırlamıyorum şimdi, kısmen acemice yazılmış da sayılırdı. Ama insan bir kapıyı çalmayagörsün, kapının ardında hemen bazı kıpırdamalar başlar. Kafa karışıklığı yaşıyordum, ayrıldığım kentle ilintili olumsuz hatıralar ile varmak üzere olduğum yerde beni bekleyen sıkıntılar ruhumu daraltmıştı. O dar vakitte çalabildiğim tek kapı o kitaptı ve çıkmaza girmemek için tek çarem oydu. Okuduklarımdan öyle etkilenmiştim ki sanki o yolculuğu bir şehre ulaşmak için değil de o kitabı bulmak için yapmış gibiydim. Hayatımda düştüğüm neredeyse her sıkıntıdan kitapların uzattığı eli tutarak çıkabilmiş biriyim. "Her nimetin şükrü kendi türünden olmalıdır." denir ya, ben de bu şükrü eda edebilmek için başkalarına el uzatabileceğini düşündüğüm bir çalışma ortaya koymaya çalıştım. Önce kendime, sonra

da başkalarına el uzatabileceğini düşündüğüm bir çalışma... Bir kısmı tozlu raflarda kalmış kadim kitaplardan, günümüz insanının sorunlarına çözümler bulmaya gayret ettim.

Felsefe bölümü mezuniyeti, metin ve köşe yazarlığı... Yazı, hayatınızın neresindeydi? Nasıl bir ilişki onunla aranızdaki?

Hayata yazı yazmak için gelenlerden olduğumu düşünmedim hiç ancak –kaderin cilvesi diyelim– bugüne kadar yaptığım işlerin neredeyse tamamında yazmak durumunda kaldım. Mesela yerel bir gazeteye reklam koordinatörü olarak girdim, kendimi reklam metinleri yazarken buldum. Bir belediyenin basın bürosunda yazıyla ilgili olmayan bir işte çalışırken belediyenin bültenlerini, tanıtımlarını, haber metinlerini yazarken buldum kendimi. Yazı hep hayatımın bir köşesinde durdu. Son senelerde bu işle biraz daha müşerref oldum sayılır.

Yazma kabiliyeti olanın değil de söyleyecek sözü olanın yazması ve okunması gerektiğine inanırım. Edebiyatçıların yazacak pek çok şeyi vardır ama düşünce bağlamında söyleyecekleri pek az şey bulunur. Hani Fuzûlî der ya *"Aldanma ki şair sözü elbette yalandır."*... Filozoflarınsa söyleyecek çok şeyi vardır ama onlar da çoğunlukla iyi birer yazar, iyi birer konuşmacı değildir. Bu iki topluluk arasında orta bir yol olduğunu düşünüyorum ben. Hem hakikati aramak hem de o hakikati sunulabilecek güzel bir yazım tarzına erişmek... Felsefe ile yazı ilişkisi, bu bağlamda hayatımda önemli bir yere sahip.

Kitabı "çıkmazdakiler"e ithaf etmiş olmanızın özel bir anlamı var mı?

Kitabı "çıkmazdakiler"e ithaf etmiştim, evet. Merak ettim şuydu: Gerçekten çıkmaza girmiş biri üzerinde kitabın nasıl bir etkisi olacaktı? Psikiyatrinin alanına girip de ilaç tedavisi gerektiren durumları saymazsak telkin ve terapiyle düştüğü

zor durumdan çıkma imkânı olan her insana yetebilecek bir eser hazırlamaya çalışıyordum. Bunun için teselli bağlamında mana büyüklerinin en çarpıcı yaklaşımlarını, filozofların çökmüş bir insan zihnini dürtükleyip ayağa kaldıran açıklamalarını yardımcı malzeme olarak kullanarak hedefime ulaşmaya çalıştım. Keder içindeki insanların kitabı okuduklarında o yeniden başlama duygusunu, hayatı yeniden inşa etme heyecanını kazanmış olduklarını görerek mutlu oldum. Kitap gerçek manada çıkmaza girmiş birkaç kişinin dahi elinden tutabilir, onlara yaşam yolunda birer adım attırabilirse kendimi bahtiyar sayar ve hedefime hayli hayli ulaştığımı düşünürüm.

Bu kitabın çıkış noktası ne oldu?

Ben bir kitabevine girdiğimde raflara dizili on binlerce kitabı "bilgi verenler" ve "huzur verenler" olarak iki kategori altında toplarım algımda. Orada benim yaralarıma merhem olacak mutlaka bir kitap olduğunu bilir, onu aramaya koyulurum. Aradığımı bulamasam da böyle bir kitabın ihtimal dâhilindeki varlığı bana güven verir. Teselli meselesinden arındırılmış, huzur verme gayesi taşımayan bir kitap, benim dünyamda enformasyondur, dokumandır, belki lüzumludur ancak kitap değildir. Matbaadan çıkmış olan kitap görünümlü her şeye kitap olarak bakmıyorum. Arapçada kitap kelimesiyle mektup kelimesi aynı kökten gelir. Hiçbir enformasyon kitap değildir çünkü enformasyon, mektup olmaktan alabildiğine uzaktır. Her mektup bence bir kitaptır, isterse yarım sayfa isterse zarfına giremeden yırtılıp atılmış olsun.

Peki, "teselli"den kastınız neydi? Okura unutturmaya çalıştığınız bazı şeyler mi var? Teselli kelimesinde biraz avuntu anlamı da yok mu?

Arapçadan gelen "teselli" kelimesinin "unutturma, akıldan çıkarma, gönül alma" anlamlarına geldiğini görüyoruz. Bu

üçüncü anlam, bana göre daha etkin. Teselli etmek, bizde de gönül almak anlamında kullanılır daha çok. Benim hedefimse zihni, düşünceler yoluyla uyuşturmak değil, bilakis uyandırmaktı çünkü acı karşısında kendini uykunun davetkâr kollarına bırakan zihin, önünde sonunda uyandığında acı gerçeğin daha büyümüş bir hâliyle yüzleşecektir. Benim aradığım teselli, çekilen acıya bir başka açıdan bakabilmeyi içeren ve kalıcı bir rahatlama hissini beraberinde getiren bir kavram. Doksan dokuz bölümden oluşan *Dervişin Teselli Koleksiyonu*, aynı acıya doksan dokuz açıdan bakabilme antrenmanı aslında. Okur, önceden farkında olmadığı rahatlatıcı bakış açısını keşfettiğinde rahatlayacak ve ferahlamakla kalmayıp sağlıklı bir çözüme doğru da yönlenecektir diye düşünüyorum.

Teselli ve ümit odaklı kitap çalışmalarında gözden kaçırılmaması gereken şey, gerçekliktir. İnsanı gerçeklerden kısa bir süre uzaklaştıran ama ardından daha sert bir yüzleşmeyle karşı karşıya bırakan bir afyon gibi olmamalıdır bu eserler.

Kitapta Yunus Emre'den Sokrates'e, İbn Arabi'den Tanpınar'a kadar birçok önemli ismi bir araya getiriyorsunuz. Bu renkli yelpazeyle tam olarak neyi anlatmak istediniz?

Hz. Mevlânâ'nın beni diriltecek, düştüğüm kuyudan çıkaracak yaklaşımları vardır. Arabî'nin *Füsus*'undan da aynı tadı alıyorum. Ama bu demek değildir ki Sokrates'te, Platon'da, Hegel'de, Kant'ta, Spinoza'da bu eksiktir. Hayır, onlarda da elbette vardır benzer yaklaşımlar, hem de çok etkili olarak vardır. Mürekkeplerini damarlarından akan kan gibi yürekten kullanmış olanlara ne demeli? Dostoyevski'de, Cibran'da, Rilke'de, Tanpınar'da, Goethe'de kararmış ruh hâlimizi aydınlatacak öyle parçalar vardır ki bunlara denk geldiğimizde kendimizi bir evliyanın divanının satırları arasındaymış gibi hissederiz. Acısı olan her insanın, ki herkesin mutlaka bir acısı

vardır, tasavvufun ve felsefenin derinliklerinden uzanan bu ellere ihtiyaç duyduğu muhakkaktır.

Doğu'nun da Batı'nın da ortak meselesidir hüzün. Bugün, Avustralya'daki bir ailenin yaşadıklarıyla Arabistan'daki bir ailenin yaşadıkları çok benzerdir: Kişinin eşiyle ya da çocuklarıyla sorunu vardır, sağlığı bozulmuştur, evladını kaybetmiş biri olarak içi yanıyordur... Birbirinden kilometrelerce uzakta bulunan bu insanların kendileri değilse de acıları akrabadır. Bunu, hazlar için söyleyemeyiz. Bir Sudanlının lüks bir evden aldığı haz, onun o eve yüklediği tarihsel anlam sebebiyle bir İngiliz'inkinden farklı olabilir. Ama dişimiz ağrıdığında dünyada dişi ağrıyan herkesle benzer bir duygu taşırız. Keder, evrenseldir.

Filozofların tesellilerinin evliyaların tesellileri gibi etkili olduklarını gördüm. Keder üzerine Seneca'nın söylediklerinin, Hazreti Mevlânâ'nın söylediklerinden eksik kalır bir yanı yok. Kant ve Hegel de neredeyse Mevlânâ kadar ustalaşmaya başlıyor, konu insan ve onun hüzünleri olunca... Basit bir örnek vereyim: Nietzsche diyor ki "*Dünyaya zaman sona ermiş gibi bakın, bükülmüş olan her şey size düz görünecektir.*". Bu ifadeyi, bir konferansta, bir sufinin sözü diye aktarsam sehven, muhataplarımın –tasavvuf uzmanı değillerse– beni uyaracaklarını, bu söz bir sufinin sözüne benzemiyor, diyeceklerini sanmıyorum.

Kitabı okuyan herkes derviş değil. Hitap ettiğiniz özel bir manevi çevre olmadığına göre "derviş" burada sadece bir metafor muydu?

Herkesin kendi çapında bir seyri süluku, manevi yolculuğu olduğunu düşünenlerdenim. Allah'a giden yolda olmayan yoktur, insanların kimi hızlı kimi yavaş kimi de tersine gitse de tüm yollar Allah'a çıkar. Kur'an-ı Kerim tekrarla "*Hepiniz*

Allah'a döndürüleceksiniz." dediğine göre istisnası yoktur bu durumun. Bu anlamda dervişliğinin farkında olan var, olmayan var. Ben, kitabın muhatabı olan yaralı gönülleri anlatmak için bu sembolü kullandım. Çünkü bir derdi olan herkesin maneviyata karşı bir ilgisi vardır. Keder bence kendi başına dinî bir kavramdır ve önünde sonunda manevi bir çözülüme muhtaçtır. İşte, çözülümün başlangıç noktası olması ve davetkârlığı sebebiyle "derviş" kelimesi başlıkta yer aldı. Kimin onu okuyacağını kitabın kendi seçmiş oluyor bu sembol sayesinde.

Neden "koleksiyon"?

İngilizcede "toplamak" anlamında kullanılan "collect" fiili var. "Kur'an" kelimesinin manalarından biri de "toplayan"dır. Teselli edici yaklaşımları gerek yazarların gerekse filozof ve âlimlerin üretimlerinden derlemeye başladığımda amaca hizmet eden en doğru kelimenin "koleksiyon" olduğunu fark ettim. Koleksiyonlarda hoşunuza giden de olur, gitmeyen de... Kitabın içerisindeki doksan dokuz bölümden okurları çok etkileyen bazı bölümler olabileceği gibi bazı insanların hâletiruhiyeleri nedeniyle pek ilgisini çekmeyen bölümler de olabilir. Veya bir teselli, bugün olmasa da yarın etkisini gösterir.

"Derleme" kelimesini tercih edebilir miydik peki? Fikrimce, derlenen her faktörün izahı ile şerhi yapıldığından ve bu faktörler birleştirme, ayrıştırma, kaynaştırma gibi süreçlere tabi tutulduğundan eser için "derleme" dememiz çok doğru olmayacaktı. "Koleksiyon" daha isabetli bir tarif oldu herhâlde...

Kitap yoğun ilgi gördü. Bunu bekliyor muydunuz? Nasıl tepkiler, ne tür dönütler aldınız?

Yazarken yayın odaklı düşünmedim. Çalışmayı nihayete erdirmek tek gayemdi. Diğer bir ifadeyle hayırlı bir iş olarak

addettiğim bu çalışmanın yazım aşamasını bitirmeyi öncelikli görevim olarak gördüm. Dosyanın bitmesinin ardından doğacak süreci ise kendime değil, kadere bağlı bir süreç olarak yorumladım. Kitabın yayımlanıp yayımlanmayacağından bile emin değildim. Ondan fazla yayınevi, kendileriyle paylaşmış olduğum dosyayı aylar süren incelemenin ardından basmayı reddetti. Bütün reddedilişlerden sonra iletişime geçtiğim bir yayınevi ise dosyayı kendilerine e-posta yoluyla ulaştırmamdan neredeyse beş dakika sonra dosya hakkında "Kitap olarak yayımlanabilir." kararı aldıklarını belirtti. Kitabın kendinin özel öyküsü olduğunu ve bu öykünün benim plan ve kararlarımdan ayrı bir düzlemde gerçekleştiğini o gün anladım.

Dervişin Teselli Koleksiyonu'nun ilgi görmesinin bir sebebi, ortak yaralara parmak basması olsa gerek. Herkesin kendi dünyasında, kendine has sorunları var. Dertli insanın en yakınında olup ona en samimi çözümleri sunanlardan biri de kitaplar. Kitaplar, sıkıntı içerisindeki insana elbette bir çözüm yolu gösterir, bir yönlendirme yapar, bir teselli verir ancak hangi kitabın hangi satırının kendisine iyi geleceğini herkes bilemeyebilir. Arayıp bulamayabilir de... Ben bunu okurların yerine yaptığım için yani o kitapları bulup, o satırları çıkarıp sunmaya çalıştığım için kitabın etki alanı geniş oldu diye düşünüyorum. Bu yol, başka yazarlara da açık elbette. Keşke bu temayı işleyen, bu görevi üstlenen daha çok kitap olsa...

Olumlu geri bildirimler tahminimden çok fazla oldu. Hemen hemen her gün zamanımın bir kısmını, kitapla ilgili düşüncelerini ileten okurlara cevap yazmaya ayırıyorum. Kitapla tıkanmış, zor zamanlardan geçtikleri bir dönemde yani tam zamanında karşılaştıklarını söyleyen okurlar çoğunlukta. Onların okudukları tesellilerden ferahlamış olduklarını belirtmeleri beni mutlu ediyor.

Çalışmalarınızda Kur'an'da ve İslami kaynaklarda geçenlerin yanı sıra filozoflar ile yazarların da sözleri ve bakış açıları var. Bu çeşninin amacı neydi?

Acıların anlamını tahlil ederken öncelikle insanın ve acıların yaratıcısına danışmak elbette en isabetli olanıdır. İlahi kaynaktan yaptığımız çıkarımların gerek Doğulu gerekse Batılı düşünürlerce yapılan çıkarımlara tevafuk etmesi –onlarla benzer çizgide uyum içerisinde olması–, insanın bu tahlillere daha da sıkı sarılmasıyla sonuçlanabiliyor.

Maksadım, bir yandan da keyifli bir okuma deneyimi sunabilmekti. Rilke ile Harakani hazretlerini aynı cümlenin içinde buluştururken aldığım benzersiz edebî tadı, okurların da okurken almış olmalarını ümit ediyorum.

Dervişin Teselli Koleksiyonu'nu, tasavvuf konularını da işleyen bir edebiyat kitabı olarak görüyorum. Yazarlıkta önemsenen bir kural vardır: Bildiğin şeyi yaz, derler. İnsan en iyi, bildiği şeyi yazabilir. Ben, edebî bir çalışma ortaya koyabilmişsem, ki onu zaman gösterecek, üzerinde en çok düşündüğüm, en çok durduğum meseleyi ele almalıyım fikrindeydim. Üstüne eğildiğim konunun maneviyata yönelik olmasının sebebi, bunun kitap için seçtiğim türle bağdaşması değil, kafamda en çok yer kaplayan mesele –her ne kadar layıkıyla gereklerini yerine getiremesem de– olmasıdır. Böylelikle tasavvuf ile felsefenin birlikte ilerlediği bir tarz ortaya çıktı. Bu da önceden planladığım bir durum değildi. Kitabın ileride felsefe yerine edebiyat sahasında görülmesini daha çok arzu ederim.

Rilke'nin "Bizler ızdırapları heba edenlerdendik." sözünü almışsınız kitaba. Bu ifadeyi biraz açar mısınız?

Acılar karşısında üç farklı yaklaşım olduğunu düşünüyorum: Birincisi, onları yok etmeye çalışmak; ikincisi, onları bir şey yapamadan seyretmek yani sabır ve tahammül etme-

ye çalışmak; üçüncüsü de onlardan faydalanmaya çalışmak... Sağlıklı olan yaklaşımın üçüncüsü olduğunu düşünüyorum. Izdıraplara, acaba bundan nasıl faydalanabilirim, bunu altında ezildiğim bir yük değil de üzerine bastığım bir basamak olarak nasıl kullanabilirim diye derin tefekkür etmek gerekir. Hadiseler, bizi sarsmak için değil, güçlendirmek ve geliştirmek için başımıza gelir ama bu, onlara biraz da o gözle bakmakla ortaya çıkan bir gerçektir. Alıcı gözle bakmakla...

Hepsini okudunuz mu bu kitapların?

Kitapta isimleri geçen eserlerin büyük bir kısmı okuduklarımdan... Fakat bazı içerikler de var ki onları bazen yolda yürürken yanından geçtiğim insanların değindiği bir meseleden bazen otobüste yanında oturduğum kişinin –neredeyse gözüme sokarcasına– okuduğu gazetenin ya da kitabın bir bölümünden aldığım da oldu. Kitaba girmesi gereken, içinde olmasının faydalı olacağı içeriklere hiç umulmadık yerlerde rastladığım da oldu yani. Nihayetinde kitapların da kaderi var ve bu kitapları oluşturan içeriklerin, öyle ya da böyle, olmaları gereken yere ulaştıklarına inanıyorum.

Etrafımdaki dostlarımdan da epey faydalandığımı söylemeliyim. Vakit darlığından okuyamadığım kitapları okumasını ve uygun içerikte bir şeyler çıkarsa bana ulaştırmasını rica ettiğim arkadaşlarım var. Bu ricamdan bağımsız olarak okuduğu kitaplarda "koleksiyon" için uygun olduğunu düşündüğü içerikleri bana ulaştıranlar da...

Musibet insana en çok neden verilir? Temelinde ne var bu dersin?

Bence bu sorunun tek bir cevabı yok –hatta belki binlerce cevabı var. Musibetin bir insana gönderilme sebebiyle bir başka insana gönderilme sebebi farklı olabilir. Yani insan sa-

yısınca farklı hikmetler söz konusudur. Tek bir insanı ele aldığımızda da onun başına geçen yıl gelenlerle bu yıl gelenler arasında hikmet bakımından farklar olabilir. Bu sebeple her musibet, şahsa özel bir mesajla ve o zamana has bir anlamla kişiye ulaşır. "Musibet" kelimesiyle "isabet" kelimesi aynı kökten gelen kelimelerdir. Kişiye özel anlam yüklü olan bu hadiselerin, bir vaka incelemesi şeklinde ele alınması durumunda birçok anlam ortaya çıkarılabilir.

Dervişin Teselli Koleksiyonu'nda doksan dokuz başlık hâlinde, "İnsanın başına bu hadiseler neden gelir?" sorusunun cevabını aradım. Bu içeriklerden her biri genel bir çerçeve çizdiği için kitabı okuyanlar, kendi başına gelenler için manevi bir yorum üretme konusunda daha fazla mesafe katetmiş olacaklardır diye düşünüyorum. Bu başlıklardan birini ön plana çıkarmam gerekseydi, bu soruya cevap olarak, inkişaf tesellisini ön plana çıkarmak isterdim. Musibetlerin önemli anlamlarından biri, insanın içindeki potansiyellerin açığa çıkmasına vesile olmasıdır ve buna eski dilde "inkişaf" denir.

Ruhsal olarak huzurda ve dengede kalmanın sırrı size göre nedir?

Ruhsal huzur ile dengenin eksiksiz, kusursuz bir şekilde kurulamayacağına inananlardanım. Bunun, en azından bu dünyada olamayacağını düşünüyorum. İnsan, acılarıyla ve sevinçleriyle insandır. Başarıları ve başarısızlıklarıyla insandır. Dengeli hâlleri ve zaman zaman dengeyi kaybetmiş hâlleriyle insandır. Mantıklı ve mantık dışı tutumlarıyla insandır.

İnsanı tam olarak dingin bir ruh hâline ulaştırdığını ve bu aşamadan sonra onun hep öyle kalmasının bir formülünü bulduğunu öne süren yaklaşımlar da var elbette. Üzücü hadiseler geldiğinde üzülmeyen, gerginlik başladığında öfkelenmeyen, gözyaşları onu zorladığında engellemeyi geçiyorum,

gülümsemeyi hatta kahkahalar atmayı bile başaran bir insan fikri bana ölü bir insan fikri gibi geliyor.

Ben bunu sanayinin ve teknolojinin ilerlemesiyle benzer görüyorum. Hep daha kusursuz makineler gördük, hep daha az eksiğe sahip olan ve gitgide mükemmelleşen aletler üretildi. İnsan da zaman ilerledikçe daha az acı çeker ve daha az kusurlu bir varlık olmaya doğru gider diye düşündük. Hâlbuki insanın ilerleme tarzıyla teknolojinin ilerleme tarzı birbirini tutmaz. Makineler zaman ilerledikçe eksiklerden arınırken insanların daha dingin olabilmeleri için kadim zamanlardan miras kalan "ruhsal denge"ye ermeyi yeniden öğrenmeleri gerekir.

Fakat "huzurda ve dengede kalmak"tan kasıt, sekine içerisinde bir dinginliğe, bir iç bütünlüğüne ermekse yani bütün gerçekçi taraflarıyla birlikte, insani olan yanlarını törpülemeden insana doğal ve dengeli bir hâl kazandırmaksa... O hâlde bunun, elbette –herkese göre ayrı– bir sırrı olmalı.

Dengeli bir ruh hâli için son yıllarda "kabullenme" kavramı üzerinde çokça duruldu. Yaşamı kabullenmek, insanları kabullenmek, hadiseleri kabullenmek, karşımıza çıkan yeni gelişmeleri kabullenmek, bazen hayal ettiklerimizin, planladıklarımızın gerçekleşmemesini kabullenmek, istediklerimizin olmamasını kabullenmek... Yaşam sisteminin tamamen bize ait olmadığını, her karışıyla gerçek bir sahibinin var olduğunu kabullenmek...

"Kabullenmek"ten mücadele etmemeyi, her şeye teslim olmayı, çaba sarf etmemeyi anlamak yanlış olur. Gayretlerimize rağmen karşımıza çıkan durumları kabullenmekten bahsediyorum. Kendimizi ve dış dünyamızı kabullenmek, geçmişle, gelecekle barışmak... Hüzünlerimizi de sevinçlerimiz kadar sevmek ve onları da benimsemek...

Fakat bence bu kabullenme fikrinin –her ne kadar ideal gibi görünse de–, yerini bir başka meseleye, "anlama" kavra-

mına bırakması gerekir. İnsan, arka planını, gerçek anlamını kavrayamadığı, sebep sonuç ilişkilerini iyi tahlil edemediği meseleleri nasıl kabullenebilir, onlarla gerçek bir barış içerisine nasıl girebilir? Dengede kalmanın sırrı bence anlamaktır, çözümlemektir, başımıza gelen en küçük şeyin bile görünen ve görünmeyen anlamları üzerinde durabilecek bir kabiliyete ermektir. Gerçek ve faydalı bir "kabul", ancak yeterli bir çözümlemenin ardından geliyorsa hakikidir, aksi takdirde etkisi kısa zamanda kaybolacak bir sahteliktedir.

Korona da bir musibet ve dünyayı kuşattı? Bazıları bu virüsün biyolojik bir silah olduğunu söylüyor. Siz bunu nasıl yorumluyorsunuz? Ne anlamamız gerekiyor sizce bu musibetten? Eğer bu iddia doğruysa Allah'ın buna izin vermiş olmasının sebebi ne olabilir?

İster biyolojik bir silah olsun ister tabii bir afet, fark etmez, yaşamın merkezine oturan ve dünyayı derinden etkileyen böyle bir gelişmenin Yaratıcı'nın izni haricinde, O'nun hükmü dışında gerçekleşmesi düşünülemez. Ben, burada ilahi sırrın, hani şu çok sloganlaşan "sosyal mesafe" kavramında yattığını düşünüyorum. Yaratıcı, insanla diğer insanlar arasındaki "yakınlığı", "mesafeye" çevirdi. Şöyle bir ayrılın bakalım, dedi. Çünkü yan yana gelmeler, birlikte hareket etmeler, birlikte oturup kalkmalar artık iyilik için, hayır için, faydalı olmak için değildi. Genellikle üzmek için, sarsmak için, zedelemek için, kirletmek için insan insana yaklaşıyordu. İyi niyetli ve samimi duygularla ve başkalarının iyiliği adına yan yana gelme biçimleri neredeyse tamamen ortadan kalkmış durumdaydı. Dünya çapında bu böyleydi ve insan ruhunu zedeleyen bu kötü niyetli yakınlaşma şekillerine bir "Dur!" ihtarı verildi diye düşünüyorum.

Bir taraftan da insanlara, işten, güçten, okuldan ve arkadaşlardan uzak bir şekilde kendileriyle baş başa kalıp varoluşlarını, ya-

şama niçin geldiklerini ve nereye doğru gittiklerini sakin kafayla düşünmeleri için bir imkân verildiğini düşünüyorum. Uzun sürmesinin altında da insanoğlunun bu mesajları almaya niyetli olmaması faktörü yatıyor bence. Tabii, bunlar şahsi fikirlerim.

Felsefe öğretmenisiniz. Felsefeyle iştigal etmenin insana içsel dönüşüm açısından bir katkısı olabilir mi?

Ben, felsefenin, vahyin hakikatlerinin kabulünden sonraki süreçte çok yararlı olduğunu düşünüyorum. İlahi olanı kalben, ruhen kabul edersiniz veya etmezsiniz. Fakat kabul ettikten sonra mesajı doğru anlamak, hayata doğru tatbik etmek için felsefeye ihtiyacınız olur. Yine de hakikate erişmek konusunda felsefeyi özel bir konumda görmüyorum. Hakikatin, insanın onu arayıp bulmasına bırakılacak kadar basit bir mesele olmadığına inanıyorum. Nasıl ki nefes almamız için gereken havayı arayarak, çabalayarak bulmuyorsak hakikati de insan arayışına emanet ederek bulamayız. Bulduğumuz hakikati felsefeyle yakından inceleyebiliriz, o ayrı. Hakikate nüfuz etmek de felsefeyle olabilir. Ama hakikati ona emanet edemez, onun şüphe içerisindeki bakışlarından emanet alamayız.

Yazma serüveninizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Yazma konusunu kendim için bir zevk değil, bir mükellefiyet gibi görüyorum. Bir ödev gibi... Okuduğum, ruhuma ilaç gibi gelen klasik eserlerin, özellikle maneviyatla ilgili olanlarının günümüze yansıtılmasıyla ilgili bir ödev...

Yaşam ilerliyor ama insan ilerlemiyor, bilakis ruh hâli açısından değerlendirildiğinde daha da çöküntüye doğru gidiyor. Bilim ve teknoloji ileriye doğru giderken insanın ruh hâlinin sürekli gerilere, olumsuza doğru gitmesi karşısında çözümler aramak gerekiyor. Bu çözümlerden biri de "Eskiler ne diyordu, benzer durumlarda ne yapıyordu, böyle konulara

nasıl yaklaşıyordu, bu zorlukları nasıl aşıyordu?" vb. soruların yanıtlanmasında yatıyor. Bana da –ruhumdan geldiğini hissettiğim bir yönlendirmeyle– kadim düşüncelerin, klasik kitapların dünyası içerisinde bir kazı yapma görevi nasip oldu. Ödevimi severek yapıyorum ve bu süreçte manevi olarak bir tatmin de yaşadığım için yazmaya, çalışmaya devam edebiliyorum. Bu yolda öncelikle kendimi iyileştirmeye çalıştığıma inandığımdan hayat boyu araştırmaya ve yazmaya devam etmeye niyetliyim. Fakat yine de bu, bir nasip işidir...

"Okumak" sizin için nasıl bir anlam taşıyor?

Okumayı ruhi ihtiyaçlarımı gidermek üzere ideal bir etkinlik olarak görüyorum. Psikolojik bakımdan bir onarım gibi bakıyorum okumaya. Maneviyatın hayli yaralanmış olduğu bir zaman diliminin insanlarından biri olarak okumak dâhil diğer bütün etkinliklerde öncelikli maksadım, sadra şifa bulmak, noksanlarımı tamamlamak, kalbime ve ruhuma uygun besinler temin etmek. Bu hedeflerimin neleri, kimleri okuyacağım konusunda etkileri oluyor. Okuma etkinliğine bir terapi gibi yaklaşan biri belki fazla pragmatist ya da nitelikli okur kimliğinden uzaklaşmış görülebilir ancak neticede hastalanmış bir ruhun, yaralanmış bir kalbin, planlarını öncelikle şifa elde etmek üzere şekillendirmesi de gayet doğal karşılanmalıdır.

Son yıllarda tasavvufla ilgili üretimlere artan bir talep olduğu gözlemleniyor. Bunu neye bağlıyorsunuz?

İnsan hayatındaki zorlukların aniden ve yoğun bir şekilde artışa geçtiği bir döneme geldik. İnsanların ruhsal bunalımlarına kalıcı çözümler getirmeyi vadeden çalışma alanlarından biri modern psikolojiydi. Fakat modern psikolojinin ilerleme tarzına baktığımızda biyolojik yaklaşımın gitgide daha ön plana çıkmaya başladığını görüyoruz.

İnsanın dünyadaki konumunu ve görevini doğru tespit edemeyen, onun mana âleminden koparak gurbete düşmüş, ney gibi inleyen bir varlık, en büyük ve en temel ihtiyacının Rabb'i ile buluşmak olduğunu göz ardı ederek insana yalnızca biyolojik açıdan yaklaşan bir tutumun kederler için doğru reçeteler üretemeyeceğini yaşayarak öğreniş olduk.

İnsanlığın bu ruhi tıkanıklıktan çıkamayışı sonucunda, doğal bir şekilde, tasavvuf okumalarına yönelmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak bir sorun daha var ki o da bu döneme uygun nitelikli tasavvufi eserlerin kitapçıların raflarında yerini alamamış olması. İnsanların bu dönemdeki sıkıntılarına bir nebze manevi bir dokunuş yapabilecek nitelikte eserler üretilemedi. Bu durum, insanları tasavvufa ulaşmak için kitaplardan çok sosyal medyaya yönlendirdi. Ortaya bir sosyal medya tasavvufu çıktı. Orada da iyi şeyler olduğuna şüphe yok ama kişinin bir kitapla baş başa kalması, etken olması, bir video seyretmesiyse edilgen olması demektir. Manevi iyileşme konusunda sosyal medyanın, kitap okumanın yerini dolduramayacağı kanaatindeyim. Tasavvuf sahasında iyi bir kitap, etkili bir videodan daha iyi bir terapi aracıdır. Bununla birlikte, manevi meseleleri kavramış ve özümsemiş bir insanla yan yana gelmek, göz göze olmak, onunla birlikte kısa da olsa vakit geçirmek, kitaplardan da etkilidir. Tasavvuf, neticede bir okuma etkinliği değil, bir hâl elde etme meselesidir. Hâlin aktarımı da araçlarla değil, sohbetle olagelmiştir. İnsanoğlunun şimdilerde en büyük eksikliği, az kitap okuması değil, doğru ve hayırlı insanlarla yan yana gelememesidir.

Her insanda "destekleyici bir iç ses" vardır. Bu sesi bulmak, kısılmışsa onu açmak, durmuşsa harekete geçirmek gerekir.

Destekleyici iç sesi açığa çıkarabilmek büyük bir kazanımdır. O ses susmuşsa ya da kısıklığı sebebiyle artık işitilmiyorsa insan, yaşadığı hadiselerin en olumsuz yanlarına odaklanmaya başlar. Bu da sonu gelmez bir mutsuzluğun başlangıcı olur.

"Destekleyici iç ses" işitilmeye başlanınca insan ne yalnızdır ne de çaresiz. Ondan insana daima teselliler de akar.

Kendini onarma yeteneğini kaybeden, ruhundan iyileştirici sinyallerin artık doğmadığını fark eden birinin birtakım tedbirler alması gerekir.

Kendi kendine, harici bir etkiye muhtaç olmadan da mutlu olabilen... Hadiselerin olumlu taraflarını görüp onları hayra yorabilen... Başka bir meşguliyete veya insana mecbur kalmaksızın zihnini huzurlu ve dingin hâle getirebilen... Kendi mutluluğunu her an, gereken her yerde yeniden üretebilen biri olabilmek, esasında her insan için mümkündür. Ruhtan doğan iç teselliyi işitebilmek, kazanılabilir bir yetenektir.

Bu sesi elde etmenin kestirme yollarından biri de ruhundan onu başarıyla keşfedip çıkarabilmiş insanların oradan getirdiği mesajlara kulak kesilmektir.

Dervişin Teselli Koleksiyonu 2 – Klasik Metinlerle İyileşme kitabı Doğu'nun ve Batı'nın kadim öğretilerini kullanarak içimizdeki teselli sesini uyandırıp canlandırmayı hedefliyor.

hayykitap

ISBN: 978-625-7479-79-0